Albertꝰ Magnus de secretis mulierū et virorum :·:

Liptzk. a. 1502

Scribit phūs philozophorū princeps. quarto ethicorū Homo est optimū eorū que sunt in mūdo Et mūdus sumitur hic ꝓ omībus contētis in spera actiuorum et passiuorū scȝ pro elementis et elementatis. Isto presupposito probatur propositio sic Illud est optimū cuius generationis cause sunt nobilissime. Sed sic est de homīe ergo ⁊c̄. Maior patet. quia effectus sortitur nobilitatē ex causis Minor ꝓbatur de materia hoīs Unde materia homīs scd̄m medicos ponit̄ esse menstruū mulieris cū spermate viri. quia illa ambo intrant compositionem homīs. sicut lac coagulatur sub materia casei. Sed philosophi naturales ponūt ꝙ menstruū mulieris sit materia. et semē viri sit effectus ita ꝙ semen viri se habeat ad menstruū mulieris. sicut artifex ad artificiū. vt attestat̄ Auerrois vij. Metha. in digressionibus de ydeis. Itē phūs v. Metha. ca. x. dicit ꝙ sperma viri ad causaȝ effectiuā reducit̄ que quodāmō dicat̄ sperma. patet ꝙ materia hoīs est excellentissima et inter oīa semina nobilissima Scd̄o ꝓbat̄ Illud est optimū qd̄ in suis ptibus assimilatur corpori nobilissimo Sed homo est huiusmōi ergo ⁊c̄. Maior patet quia assimilatio sequitur naturā rei. Minor ꝓbatur. quia homo assimilat̄ celo quantū ad. xij. signa zodiaci. quoꝝ tria sunt calida vtualiter scȝ Aries Gemini Leo. Illis correspondent tria membra in homine. scȝ cor epar et testiculi. Item tria sunt frigida. scȝ cancer. thaurus. et virgo. Et illis correspondent. intestina. vesica. dijafragma. Item tria sunt humida. scȝ scorpio. aquarius. et pisces. quibus correspondēt cerebrū. stomachus et pulmo. Item tria sunt sicca. scilicet. capricornus. sagittarius. et libra. quibus correspondent tria membra. scȝ. splen. fel. et renes. Unde dicit philosophꝰ xij. Metha. ꝙ totum celū est sicut vnū compositū cōtiguū. Igit̄ debemꝰ esse inclinati ad noticiā pn̄tis libri. qui tractat de generatiōe humana Cuiꝰ causa efficiens dicit̄ fuisse Albertus magnus q̄ sufficienter tritus siue litteratꝰ in experimentis a mulieribꝰ informatꝰ. Et maxime in libro de animalibus qui priusq̄ totum mūdum cū Alexandro circuiuit. librum de animalibꝰ cōposuit. Et supponit̄ phīe naturali. quia est vnus liber de paruis naturalibꝰ et non pure naturalis. sed partim medicinalis.

¶ Incipiunt secreta mulierum et vi-
rorum ab Alberto magno cõposita.

Dilecto sibi in cristo socio et amico. N.
clerico de tali loco. vere sapientie et
augmentum cõtinuum. vite presentis.

¶ Iste libellus cuius subiectũ est ens mobile cõtractũ ad materiã secretoꝝ
mulierũ. vt ipsis infirmãtibus possum⁹ dare remedia et ipsis cõfidentibus
scire debite ad delictũ Et diuidit pmo in duas ptes scʒ ꝓhemialẽ et execu
tiuã ps executiua ibi sicut scribit. Pꝛio autoꝛ salutat psonã cui scribit dicẽs
scʒ moꝛãs parisius Dilecto sibi ĩ cristo socio ⁊ amico Vbi tangit causa effi-
ciens mouens et mota. mouẽs fuit q̇dam sacerdos q̇ rogauit dñm albertũ
vt sibi scriberet librũ de secretis mulierũ. Ideo qꝛ mlieres sunt tpe menstrui
venenose. ita ꝙ intoxicãt aliũ p visum et inficiũt pueros in cunis Et macu-
lãt speculũ bñ tersũ. Et qñqʒ faciũt coeuntẽ cũ ipsis leprosum fieri. qñqʒ can
crosum. et q̇a malũ nõ euitat nisi cognitũ ideo necesse est se volẽtib⁹ abstine-
re et cognoscere immundiciã coitus. et multa alia que docentur in isto libro
Et sic Albertus vidẽs. ꝙ iuste peteret cõsensit ei. Et sic tangit causa effici-
ens mota cũ subintelligit. scribit ⁊c̃. Nota sapiẽtia est cognitio dei et ꝑpetu-
oꝝ effectuũ Et ideo dicit phus in ꝓhemio methaphisice. De deo ꝓprie non
est scientia sed sapiẽtia. Ita nihil melius est in hac vita. quia mediante ipsa
sumus felices. teste Auerroy in ꝓlogo phicoꝝ. Ideo autoꝛ scribit cõtinuũ
augmentum presentis vite Et bene scribit sibi ita quia homo mediante sa-
pientia redditur laudabilis deo et homĩbus.

Cũ vestra fauorabilis et gratuita me rogauit socie-
tas. vt quedã dicant a nobis de his que apud mulie-
rum naturã et conditionẽ sũt occulta et secreta. luci-
dius manifestare. Visa petitiõe vestra nulla pigricie
a compilatione breuis et compendiosi tractatuli de
impetrata materia me retraxerit. Sed pusilla et iu-
uenilis mea mens secundũ eius possibilitatẽ et tpis
importunitatem. que ad aliena detrahit. nihilomin⁹
vestro cupiens satisfacere appetitui. hanc presentem
epistolam in qua plurima de impetratis inuenietis
vobis In parte stilo phisico et in pte medicĩali ꝑ vt

materie ꝓpetere videret̄ Nam cōscripsi rogās vr̄am cōstātiam vt in hoc ope ac negocio ꝯstans ac celās si tis Ne aliqui pueri tam in etate ꝙ̄ in morib⁹ ad pre sentia deueniāt. Et si feceritis. ꝓmitto vob̄ plura de hijs et alijs mājfestare. ꝓcedēte tp̄e. arte cum medici nali trāsmittere ꝓlixius insudabo dn̄o concedente.

¶ Hic ondit cām que posset ip̄m excusare a labore hui⁹ facti Et patet sen tentia in textu. Nota appetitus est triplex. scʒ naturalis aīalis ⁊ intellectu alis. Ad ꝓpositū dicit littera appetitui glo. scʒ naturali intellectuali Vnde sacerdos appetitu naturali appetiuit cognoscere naturas mulierū. Vnde homines a natura scire desiderant p̄mo metha. Item appetiuit appetitu intellectuali. quia vidit vtilitatem cognitionis earum.

Sicut scribit̄ scd̄o de generatione aīaliū. genera biliū gn̄atio sēpiterna est ī coitu Cām aūt sem piternitatis in gn̄atiōe anīalum ondit ph̄us scd̄o de aīa. di. naturalissimū operū ē vnūqd̄qʒ sibi sil̄e gene rare quaten⁹ diuino esse et immortali ꝑticipāt quod oīa appetūt vt idem ꝑmaneāt. nō idem in nūero sed idem in specie. ꝓpter quod dicit ꝯmētator scd̄o de aīa ꝙ sollicitudo diuina cum nō potuit ip̄m facere ꝑma nere idē in nūero. miserta est ei in dādo vtutē que po tuit in sp̄ē ꝑmanere. Et sb̄dit In hoc em̄ nō ē dubiū quin meli⁹ ē habere hāc vtutē ꝙ̄ nō hr̄e vl̄ non esse.

¶ Hec est ps executiua in qua autor ꝓsequit̄ intentū suū ponendo duas ꝓ positiōes valētes sibi ad ꝓpositū et diuidit̄ in tot capitula et ꝑtes quot pate būt per ordinē. Nota generatio aīaliū ꝑfectorū sempiterna est quia talia sunt de perfectiōe vniuersi p̄rio ethicoꝝ. Dubiū videt̄ quare quedā aīalia sunt qn̄qʒ penitus corrupta sicut quidā vermes et musce in hyeme. Dicen dū si corrūpuntur in vno climate tunc generant̄ in alio scd̄m Albertū et lin coniensem sup p̄mo post. Vel ꝙ generatio aīaliū que sunt de ꝑfectiōe vni uersi. illa est sempiterna. Sed stāte prima solutiōe. Dubiū est q̄ melius esset multa aīalia non esse ꝙ̄ esse scʒ serpētes et alia aīalia q̄ intoxicant Dōm bonū est ea esse vt absorbeant immūdicias terre q̄ si nō absorberēt inficerēt

aerem et ꝓ ꝯñs hominez vñ natura nihil sustentat sine causa rõnali Ex tex
tu ptz. ꝙ castitas est peccatũ nature licet bonũ sit via moris ⁊ ꝑcepto legis
q̄a per castitatē aliq̄d nõ generat sibi silē. Hoc per silitudinē diuinã nõ põt
intelligi deus q2 ipse nõ curat ꝑticularia ẜm Auerroim. xij. metha. ergo per
sollicitudinē diuinã intelligit̄ corp⁹ celeste. quod de sua natura appetitu na
turali appetit cõseruare ista inferiora tñ mediante regimie intelligentiarũ.
Vñ cõmentator. xij. metha. opus nature est opus intelligentie nõ errãtis
Dubiũ vtrũ generatio aĩaliũ posset aĩalia ꝯseruare in esse specifico sp. Et vi
det̄ ꝙ nõ. quia si sic ergo spẽs esset gñabilis q̄d est falsum. Falsitas ptz quia
spẽs est perpetua. Dicendũ ꝙ qñ generat̄ indiuiduũ hoc vel illud. tũc gene
ratur natura specifica sub esse hoc signato ⁊ ẜm ꝑtem licet non generet̄ ẜm
totũ ambitũ Vñ Nota ꝙ natura occulte operat̄ in vniuersalibus. vt dicit
Gilbertus porritan⁹ in suis sex principiis in ca. p̄mo. s. in ca. de forma. Et
quia producere intendit naturã vniuersalē. scz hoĩem in cõi vel equũ. et tñ
ꝓducit particulare vt sortē et platonē quod ꝓuenit ex eo quia inuenit ma
teriã quandam et signatã hoc loco determinato et ideo si inueniret totã na
turã simul. produceret omnē hoĩem simul. sed q2 inuenit vnã porcionē men
strui hui⁹ vel huius mulieris. ideo producit hũc vel hũc hoĩem ꝑticularem

Causa aũt quare ista aĩalia et precipue homines se
cundũ eandē naturam et scđm materiam et scđm nu
merũ non durant. Scribitur secundo de generatiõe
et corruptiõe quorũ substãtia nõ durat sed est corrup
tibilis non possunt reiterare eadem in numero. sed
substantia hominis scđm principia indiuidui accep
ta est incorruptibilis. ideo generatio hoĩs abicitur
quare generatio hominum sempiterna erit. ideo ge
neratio hominũ est ꝑfectissima. quod probat̄ sic q̄a
homo est nobilissima creatura q̄d patet ex intentio
ne phi in multis locis phie et precipue in secundo de
aĩa quia quanto plures operationes res habet tãto
nobilior est. Hõ autem ꝑ rõnem intellectiuã separat̄
ab vno quoqꝫ viuentiũ vt ptz ibidem Hoc etiam est
de intentiõe oĩm phorũ. Et precipue Boe. in secũdo

de cõsola. phie vbi di. q homies deo sunt siles mente
Hoc etiã ptz in scdo phisico. qa motus capit natu-
ram et speciem a termino ad quem. et ideo cum ad
naturã humanam in sorte vel in platone vel in alio
particulari homine existente fit motus qui dicit ge-
neratio. pfectissima erit ipsa inter omnium animaliũ
generatione. Generatio quidem est motus de non
esse ad esse. Esse aũt maxime appetitur. et pcipue ab
hoibus qz hec inter omes motus excellẽs est in mo-
bilitate Et intellige de motu variante aliqd sup qd
movet. p hoc excludit primus mot⁹ q est cã aliorum.
¶ Hic pbat q animalia nõ possunt pmanere eadem in numero. sed bene
eadẽ in specie et pcipue homies. Dubitat vtrũ idẽ indiuiduũ corruptum in
nũero possit regenerari. Et videtur q sic quia post trigita septẽ mille ãnos
constellatio celi erit eadem per totũ sicut iam fm Platonẽ et astronimos. et
ideo tunc nos erim⁹ eadem in nũero et sedebimus in hac vl' in hac scola vl'
lectorio sicut nunc scz in magno anno. Vñ plato dixit q post annũ magnũ
deberet redire athenis et deberet ibi legere. Et ratio est. qz tota pstellatio ve
nit ita. ideo redeunte eadẽ cõstellatione idẽ effectus redibũt. Dicendũ stãte
sententia auerrois et aresto. quinto phicoꝝ. et in libro de generatiõe non est
possibile. ex quo generationes illius nõ pñt esse nũc immediate ꝛ corruptio
nes ideo tempus mediaret. Et ideo vnũ nũero vna mutatiõe perdit nũero
quinto phicorũ. Sed ad dubiũ primũ est dicendũ q post annũ magnũ possi-
bile est redire homies multũ similes sic q vix possunt cognosci. distincte tñ
nõ sunt idem in numero. Sed diceres. stante eadem cã materie. effect⁹ erit
idẽ in nũero. verũ est stante eadẽ mensura et materia eque disposita sed hic
non est qz tpus raptim transit et non reuertit idem nũero sed bñ idẽ specie
Et põt dici q reuolutio hodierna non sit eadẽ nũero cũ reuolutiõe q venit
post mille vel q̃dringẽtos annos qz mot⁹ est ens successiuũ. Dubitat scdo
vtrũ vnũ anĩal possit ppetuari semp. Et videt q sic quia possibile ẽ inueni-
re aliqd cõplexionatũ in quo elementa sunt reducta ad mediũ siue pportio
nẽ mediã qz oĩs corruptio est a cõtrario. Et illa ptraria sũt pporcionata in
summo. ideo non corrũpunt. Sz q illud sit possibile. pbat sic. qz vbi est ma-
gis equale et min⁹ equale ibi est equale simpl'r Dico q nõ est possibile illud
dare. qz omne mixtũ mouet p naturã elemẽti predominãtis. pmo celi. Sed
ad rõnem vbi est magis et minus ꝛc̃. Verũ est pput equale sufficit. et pput
est possibile. Vñ mixtũ equale in hũore fm iusticiã est ponendũ sed non est
dare equale fm quãtitatẽ molis. qz terra sp pdominat plurib⁹ mixtis Ali-
ter dicendũ supposito q tale mixtũ scdm omnem equalitatẽ elementoꝝ sic

pōderes adhuc esset corruptibile ab intrinseco scз a v̄tute celesti. quia posset
mediāte aqua frigida infrigidari et redire ab hº scз a quantitate humorū et
ab hº mūdo corrūpi. Nota ꝙ lr̄a dt hoīes sunt sil'es deo mēte. Illud patet
qꝛ hō ꝑ scientiā fit diuinus. Vñ sene. vir speculatiuꝰ est deo sil'is et amātissi
mus. Itē patet illud scd̄o methe. In hoībus est delectatio pauco tp̄e q̄ꝫ in
telligentie toto eterno perficiūt. Et intelligit ꝑ hoc cognitionē dei in qua est
maxia delectatio. Pro quo nota ꝙ oīs delectatio fit ꝑ quandā similitudinez
siue assimulationē cognoscētis ad cognitū mediāte forma exēplari ⁊ cogno
scēti. ğ q̄to plus hō cognoscit de deo tanto plus vl' magis sibi assimilat̄ No
ta littera dt inter oēs motus gñatio est nobilior sumēdo motū ꝓ tota edu
ctiōe aīe siue formatiōe fetus in vtero. Et quō fit motus videbitur Pro q̄
nota ꝙ motus est duplex quidā est motus qui abicit aliquid a substantia si
cut calefactio aque abicit frigiditatē de frigiditate. de albo in nigredinem.
Alius est motus qui abicit aliquā ꝑfectionem a substantia motus sicut mo
tus celi qui nō facit aliquid corrūpi a substantia celi. Modo generatio est
motus abiciens aliquid a substantia rei. quia menstruū quod mouetur ad
formationē hoīs transmutat̄. Vñ auerrois pmo phisicorum dicit in gene
ratione hominis pars spermatis nō cessat corrumpi et pars homis generat̄
donec tota forma compleatur.

Postq̄ꝫ sermo noster premissus est de his que intenti
onem auditoris ad stili materiā inclinant oportunū
est ad materiam operis descēdere. Et primo de gene
ratione embrionis videre. Iuxta qd̄ notandum est
diligēterqꝫ memorie cōmendādū ꝙ om̄is homo qui
generatur naturaliter ex semine patris et menstruo
matris generatur secundū intentionē omniū phoꝝ
et medicorum Et dico medicorū. qꝛ aresto. nō posuit
semen patris in substantiam fetus cedere. Sed dicit
fetū tm̄ procedere ex menstruo Et postea ponit ipsū
vaporaliter exalare. Medici autem dicunt ꝙ totum
semen tam ex ꝑte patris qd̄ sperma vocat̄ q̄ꝫ matris
quod menstruū vocatur cedere in substantiā fetus.

¶ Capitulū scd̄m ꝑtis executiue in quo vult aggredi materiā scз ad osten
dendū generatiōem embrionis siue fetus. Nota ꝯtrouersia est inter medi
cos ⁊ phos Nā phi di. ꝙ semen viri coniunctū mēstruo mulieris habeat se
ad menstruū mulieris tanq̄ꝫ artifex ad artificiū vl' artificiatū. Vñ Carpen

tarius solū est efficiēs et dom̄ꝰ effectus ita ꝙ materiā domꝰ alterat et dispo
nit Sic etiā sperma viri alterat menstruū mulieris ad formā hoīs Et hoc
ponūt ideo. qꝛ vidēt ꝙ patre corrupto fit generatio hoīs et trāsmutatio se
minis mulieris ḡ est ponere efficiēs patre corrupto ꝙ menstruū mulieris trās
mutet. Et qꝛ finis et effectus nō coīcidūt ido sperma viri nō intrat materiā
Sꝫ medici dicūt oppositū ⁊ dicūt ꝙ hō sit ex nobilissima materia ido opor
tet semē intrare sub materia fetus mulieris. quia mēstruū mulieris supfluū
est scd̄e digestiōis. sꝫ sperma viri t̄cie ḡ meliꝰ coctū et digestū. ido oportet ip
sum subintrare materiā fetus et subam. quia vidēt ꝙ aliqn̄ fetꝰ assimilatur
patri in genitalibꝰ et in multis alijs hoc nō esset nisi intraret substātiā fetus
Medici dicunt ꝙ in semine viri sit quidā spūs igneus qui penetrat totam
materiā seminū ꝯiunctorū. et ille spūs est formatiuus omnium membrorū
Tanꝗ̄ faber ferrū cum malleo disponit. sic ille spiritus disponit et malleat
oīa membra. et per ipm̄ spiritū saluat principiū efficiens Sꝫ phi ponūt sper
ma viri exalare vaporabiliter qꝛ matrix est mēbrū valde porosū. ⁊ sic post for
matōēꝫ fetꝰ calor solis facit sperma vi exalare et recedē ex matrice ꝑ poros
Sꝫ ꝙ sit porosa ptꝫ qꝛ puer per poros eiꝰ sumit nutrimētū. Patet etiā qꝛ est
pellis et quelibet pellis est porosa in animali quia alias sudor non posset ex
ire sine pena quod est falsum quia in calore pori aperiuntur et tunc sudor
exȳt. et sic etiam exeunt pili per poros.

His visis et accepta vna parte opinionis arestotelis
vel medicorum videndum est ꝑ quem modū et quō
illa semina recipiūtur in muliere Vn̄ mulier cum in
coitu fuerit cū viro si mulier in eodem tempore mit
tit menstruum in quo vir sperma ita ꝙ ista duo semi
na in vulua mulieris concurrunt simul et vnū alteri
incipit cōmisceri. cōcipit mulier. Concipere autē vo
catur quando ista duo semina in matrice in tali loco
deputato a natura ad fetum recipiuntur. postꝗ̄ ve
ro illa duo semina recepta sunt. matrix mulieris clau
ditur tanꝗ̄ bursa ex omni eius parte ita ꝙ nihil de
semine recepto potest perdere Et cum matrix sic vn
diqꝫ fuerit clausa fit retentio menstruorū in mulꝫere.

¶ Hic autor exequit̄ formationem fetus et primo facit hoc Secūdo ponit
notabile. ibi Iuxta qd̄ notandum. Nota si vir prius emittit sperma ꝗ̄ mu

lier menstruum tunc nō fit conceptio. Itē si ambo simul emittūt, ⁊ si semīa
nō sunt bene ꝯformia et bñ disposita iterū nō fit cōceptio, vt si semē viri non
fuerit sufficienter calidum Et ideo qui raro coeunt cito generant. qꝛ sunt
calidi valde. Nota vulua dꝛ quasi valua. quia est ianua vētris et eius vltīa
pars dicitur membrata quasi membrū ani. i. finis vulue Et ita matrix clau
ditur sicut vna bursa ita ꝙ ſm auicennā vna acus intrare non posset quia
gaudet ex calido recepto nolens perdere Nota mulier emittit menstruū ⁊
etiā recipit et sic magis delectat̄ in coitu ipso viro Quꝛ̄ dubiū Vtrū Abscis-
sis testiculis posset aliquis generare. Et videt̄ ꝙ nō quia deficiūt vasa semi
nalia per que vasa semen deferri debet. In oppositum expertū est quia thau
rus abscisis testiculis generat. Dico ꝙ ymo adhuc generare posset quia pt̄
emittere materiā spermaticā licet non est eque bene Vñ si semē emissum
ad terrā, poneretur ad matricem possibile esset ꝙ conciperet Vnde sepius
cōtingit ꝙ in balneo vbi vir spermatisat muliere pñte ꝙ sine coitu ipsa con
cipit qꝛ vulua est maxime attractiua et quia semen adhuc est vigorosum et
non exalatum ideo ꝓducere posset fetum et hoc expertū est Nā si cattus
spermatisaret sup saluiā et aliqs comederet de tali saluia tūc ex illo sperma
te generarent̄ catti in ventre viri, qui catti per vomitū essent expellendi

Juxta quod notandum ꝙ mēstruū in muliere nihil
aliud est ꝙ̄ supfluū alimentū qđ in substantiam rei
alende non cedit sicut est in viris sperma Et voca-
tur menstruū in muliere ideo quia fluit in quolibet
mense ad minus semel cum mulier tāte etatis fuerit
hoc est. xiij. vel. xiiij. annorū. et vt frequenter accidit
in. xiiij. Et incipit fluxus menstruorum esse in quoli
bet mense ꝓpter nature purgationem. Quibusdam
vero accidit iste fluxus in nouilunio. quibusdam po-
stea ita ꝙ nō oēs mulieres in eodē tp̄e paciunt̄ istū
dolorē. Et dico dolorem qꝛ in tali fluxu oēs indiffe-
renter paciuntur. quedā plus. quedā minus. a qbus-
dam vero diutius et hoc secundū exigentiam et com
plexionem nature mulierum.

¶ Hic autor ponit vnū notabile. vt ptz in textu Dubitatur quare fluxus
spermatis nō sit mēstruosus sicut menstruum. Rñdet̄ ꝙ sperma siue semen

viri est magis decoctū et subtile. ideo natura nō libēter reicit ymo cōseruat ad generationē siue ad nutritionē si indigeret fetus. Dubitat q̄re vrina et stercorisatio. et sudor nō sequat motū lune sicut menstruū. Rn̄det q̄ vrine et alie immūdicie fiūt omī die ex sup̄fluitate cibi scd̄m magnā grossitudinē et maiorē quantitatē ideo opus est q̄ quottidie expelli debēt Itē nota iuuenes mulieres sunt multū humide ideo libēter mēstruisant in principio mensis. Et seniores in fine q̄ minus humide sunt. Nota q̄ mulieres nigre minus hn̄t de mēstruo q̄ albe quia om̄es mulieres sunt flegmatice cōplexiōis tn̄ vna magis alia Et quāto magis mulieres vtunt cibarijs delicatis et bene piperatis tāto magis subtile emittūt menstruum et oppositū de pauperibus mulierib⁹ grossis cibarijs vtentibus. Nota q̄ autor ponit q̄ in. xij. xiij. vel. xiiij. anno mulier incipit menstruisare. Ratio est. q̄ tūc calor etatis puericie deficit gr̄a cuius nō potest bene cōsumere humidū nō nutrimentale Vn̄ versus Adde decem ternis sic mulierū mēstrua cernis. Ad quinquaginta durat purgatio tanta. Nota q̄ mulier mediāte menstruositate purgat quia humidū sup̄fluū recedit a quo grossi humores resoluerent si manerēt ideo mulier nō est apta ad disciplinā p̄pter grossiciē spirituū cerebri opilantiū et ebetantiū. Et nota q̄ coitus mulieribus p̄ tanto est p̄ficuus q̄ sup̄fluū frigidū emittit et calorē recipiūt. qd̄ obtemperat earū frigiditatē Oppositū est in viris. Vn̄ mulieres multū coeūtes sunt breuioris vite adeo sicut viri. hoc attestat natura passeris qui p̄pter sepe coire morit.

Sed ex hijs que dicta sunt oriūtur plura dubia Primū est. vtrum ille flux⁹ fiat p̄ colorē sanguineū vl̄ p̄ aliquē aliū. Juxta q̄ notandū. q̄ in oībus mulierib⁹ p̄terq̄ in corruptis color mēstruorū est sanguineus vt in pluribus. Et dico in corruptis id est in corruptis malis et viciosis humorib⁹. In hijs em̄ sunt sepe menstrua liuidi. i. plumbei coloris. Et nō loquor de corruptione castitatis. quia indifferenter siue v̄giēs fuerint siue corrupte si tante etatis fuerint fluxum paciuntur Et signa ad hanc partē scʒ quō menstrua fluunt sunt plura de quibus postea dicetur.

¶ Hic autor ponit quattuor questiōes scd̄m ordinē vt p̄tʒ in textu Nota q̄ fluxus menstruorum est sanguinei coloris Causa huius est q̄a mēstruū est sup̄fluū scd̄e digestionis. s. epatis. sed epar est organū rubeū summe calidum Et ideo assimilat sibi suum passum in colore et in forma inquantū pōt Sʒ cōtra videt q̄ menstruū debeat esse albū quia est summe frigidū ꝛ frigiditas est mater albedinis Rn̄deo b̄m Albertū q̄ntū esset de natura menstrui tunc esset albū Sed q̄ ei⁹ p̄ducēs est rubeū scʒ epar. ideo sibi assimilatur Tunc

est dubiū quare sperma viri nō est rubeū cū tn̄ sit calidū et bene digestū. Rn̄det q sperma viri de se est rubeū q2 est sanguis tercie digestiōis. Sed in testiculis dealbat ꝓpter frigiditatē testiculoꝝ. et ideo nō spermatisat nisi p motū testiculorū calefiat. Nota color rubeus generat ex eo q2 in humido terrestri hūiditas p adustionē hūidi cōsumit vt ptz in latere rubeo. Nā later añ cōbustionē nō est rubeus. sed efficit p cōsumptionē hūidi a calido. ita q terrestre siccū pdominat et sic est de menstruo mlieris. eo q est in epate. hūidū calore epatis ɔsumit in sicco terrestri. ideo qōam nō fit rubeū Sed in mulierib9 valde grossis et terrestribus tantū est de hūido incōsumpto ⁊ de trestri q earū mēstruū est liuidū. i. nigrū. Terra eni nigra est. et q2 earū mēstruum est summe terrestre. ideo sequit colorē terre q2 color est q̄litas secūda derelicta a pmis q̄litatib9. Sicut videm9 qn̄ calidū agit in hūidum ⁊ non ɔsumit sufficiēter hūidū. relinquit color viridis sicut in piris ⁊ in pomis. Et si frigidum pdominat color est albus. Sed si calidum predominat relinquit color niger. vt patet in pipere. et de similibus.

Scdm̄ dubiū pōt esse. vtrū mēstruum fluet p anū et hoc more secessus. aut p vuluā. aut mō eiectiōis vrine. Ad hoc breuiter est dicendum q per vuluā fluūt in specie crudi sanguinis et tenuis.

¶ Hic ponit dubium vt patet in textu Et rn̄detur ad dubiū q in mlierib9 multū corruptis quarū anus et vulua sunt vnū foramē pñt mēstrua fluere p anū. Sed stante sanitate ⁊ bona digestiōe tūc nō fluūt p anū sed p vuluā.

Tercio dubitat quare in mulierib9 fluūt mēstrua q̄ sunt supflua alimenti et non in viris sperma qđ etiaȝ est superfluū alimenti Ad hoc dubiū dicendū est q mulier est frigida et humida a natura Uir autē est calid9 et siccus. modo de natura hūidi est fluere. iiij. metheoro. et maxime humidum quod est in mulieribus est aqueum. sed in viris humidum est aereum et ideo cū calor semp agat in humidū ⁊ calor est naturalis. Et cū natura nihil facit frustra. vt đr primo celi et mundi. Et q2 calor in mulieribus semp est debilis respectu illius q̄ est in viris. vt cū totū alimentum in mulierib9 non pōt ɔuertere in carnē. ideo natura fa

cit qđ melius est. ꝓuidet nature de necessarijs. et reliquum dimittit in locū quendam in quo seruant̄ in muliere mēstrua. De illo quidem intm̄ dictū est sic ꝙ maioris inquisitionis est quam p̄n̄s exposcit negociū.

¶ Hic mouet tertiū dubiū et p se soluit vt ptz in littera. Nota ꝙ frigidissim⁹ viroꝝ est calidior calidissima muliere stante eadē regione et digestione. et cibarij nutritiōe ⁊ cōijs. Hoc dico notāter. ꝙ vna mulier i ethiopia viuēs delicate posset esse calidior vno paupculo viro in occidēte semper vtens cibarijs frigidissimis Sed econtra. videt̄ ꝙ mulier sit calidior viro. quia calor fundat̄ in sanguine. sed in muliere plus est de sanguine ꝙ̄ in viro. alias sāguis nō flueret q̄ttidie et cōtinue in muliere. Sed sic non est in viro ergo ⁊c. R̄ndetur ꝙ vbi est plus de sanguine bene digesto et decocto ibi est maior calor Sed sic nō est in mulierib⁹ ergo ⁊c. Nota littera vt. ꝙ natura facit ꝙ melius est Nō quia natura regit̄ ab intelligentia nō errante. Expellit em̄ hūidum grossum mulieris mediāte fluxu mēstruorū. Et videm⁹ sēe experimētū qn̄ fuerit in corpore aīalis aliq̄s humor grossus nociuus corpi Illū natura vertit in partes officiales corporis faciendo scabiosos pedes et man⁹ ne illud humidū ledat mēbra principalia scz cor. epar. cerebrum et alia

Quarto dubitaret aliquis vnde veniret mēstruum in muliere qn̄ est in coitu cum viro qꝛ dictū est supra quando mulier concipit retenta sunt menstrua ergo si retenta fuerint mirum est vn̄ tunc fluunt in coitu Ad hoc dicendum est ꝙ quando mulier concipit retenta sunt menstrua ꝓpter hanc causam finalem vt de menstruo retento fetus in vtero mulieris existens posset nutriri. Quando aūt mulier est in coitu cum viro tunc ꝓpter magnam delectatiōem quam habet quia per virgam virilem existentē in vulua nerui et vene existentes in vulua ꝯfricant̄ et mouentur et sic vulua dilatando se menstruū emittit. et hoc est naturale respectu coitus. est tn̄ quasi violentum respectu fluxus naturalis mēstruorum. Itē omi die de nutri-

mēto sumpto fit materia q̄ apta nata est ad expellen-
dū in coitu. Ex illo soluit᷑ dubitatio quare mulieres impregnate maxime appetūt coitū qꝛ appetitꝰ coitus est ꝓpᵗ abūdantiā materie sup̄flue ab alimēto. ⁊ ideo cum mēstrua sint retēta ⁊ oī die aliq̄d aliō gn̄at᷑ mulier maxime appetit coitū qꝛ ex eius materie abundantia vulua mulieris calescit et sic coitū appetit.

¶ Hic mouet quartū dubiū et soluit partim Sꝫ dubiū est circa dicta ⁊ circa dicenda. a quibꝰ mēbris in viris sperma abscindat᷑ silʳ mēstruum in mlieribus sumendo menstruū ꝓ semie qd̄ emittit᷑ in coitu. et videt᷑ ꝙ ab omnibꝰ mēbris. quia fetus assimilat᷑ parentibꝰ in oībus mēbris. Sꝫ ꝯtra si sic sequeret᷑ ꝙ imꝑfectꝰ in mēbris generaret in mēbris imꝑfectū qd̄ est falsū Falsitas ptꝫ per experientiā. Si pater esset cecus claudꝰ vel mutilatꝰ in digito nō ꝓ generaret similē sibi. ꝯn̄tia ptꝫ de se. Dicendū ꝙ in coitu illa semina descindunt᷑ et distinguunt᷑ a q̄ttuor mēbris principalibꝰ scꝫ a cerebro corde epate ⁊ matrice in mulieribꝰ ⁊ a testiculis in viris. et ex ꝯn̄ti ex aliis mēbris. sed non ab aliqualibus ꝑtibus corpis. ꝑ hoc ad instantiā dicit᷑ ꝙ assimilat᷑ parētibus. Dico ꝙ sufficit a principalibꝰ ꝓut ista influunt aliis mēbris ⁊ maxie a cerebro descindunt᷑ et distinguūtur. Vn̄ videmꝰ multos coeuntes caput dolere et maxime exiccari in membris et maxime debilitari in visu.

Visis istis. ad formationē fetus in matrice mulieris est redeūdū. Primo materia recepta habet materiā lactis sex primis diebus. ad hūc colorem lactis operatur calor nālis ex spermate viri emissus. et calor matricis. ita ꝙ ista materia dealbatur sicut lac Deinde materia trāsmutat᷑ scꝫ ad materiam seu colorem sanguinis spissi et aliq̄liter bene decocti et hoc ꝑ nouem dies postea tūc ab isto tempore fit consolidatio in membris fetus in duodecim diebus.

¶ Capitulum tercie ꝑtis executiue in quo reuertit᷑ ad formationem fetus successiue. Oritur dubiū. vtrū calor spermatis sit igneus elementalis vel sit calor celestis. Similiter de calore matricis. Hic sunt diuerse opiniões. Sed cū aristotile in de animali. dicendū ꝙ iste calor sit aīalis siue celestis Ratio

quia calor elementalis est destructiuus sed calor celestis est saluatiuus aīalium ſm Auerroym. xij. metha. xij. comento. Sȝ dicendum ꝙ ille calor sit ꝑtim igneus et ꝑtim aīalis siue celestis. Vñ calor igneus cōuertit simpl'r in se sicut in cōtrariū sed calor aīalis siue celestis est ꝑmixtus cū humiditate ⁊ tēperatus et ille cōseruat mixtū. vñ qδlibet aīatū viuū. viuit in calido radicaliter et hūido tēperato. Itē dubiū est que mēbra ꝑmo formant̄ et generantur in fetu. Hic dicūt quidā ꝙ epar q2 in epate fit nutritio prima et vegetatio spirituū. et q2 ab epate descendit prius semē ꝙ a corde idō videt̄ epar ꝑmo generari Sȝ cū aresto. Dicamus ꝙ ꝑmo cor generat̄ q2 est primū viuens ⁊ vltimum moriens. postea epar. et postea cerebrum et postea testiculi et sic de alijs. Sȝ qñ dicit̄ in epate fit prima nutritio Dicitur ꝙ hoc est verum ex consequenti sed prima in corde habetur fieri ⁊c̄.

Iuxta quod notandū ꝙ scđm phm vnūqδq3 viuentium cōsurgit ex q̄ttuor elemētis. Idō q2 in tali materia est materia terrea que cedit in substātiam ossium similiter aqua cedit in suum simile et sic de alijs. Postea vero solet facies formari ⁊ dispositio corporis secundū trinam dimensionē sc3 longum latum et ꝓfūdum et hoc fit per xviij. dies Ab isto vero tempore incipit natura fetus cōfortari vsq3 ad egressum Nota ꝙ fetus mulieris cōficit̄ ex. xxiiij. diebus Et illδ qδ ꝑ ſmonem longū dictū est solet dici ꝑ q̄ttuor v'sus Cōceptum semē sex ꝑmis q3 diebus Est q̄si lac reliq̄s nouem fit sanguis. ab inde Cōsolidat duodena dies. bis nona deinceps Efficiat reliquū tp̄s ꝓducit ad ortū.

¶ Hic autor ponit vnū notabile vt pt3 in textu. Nota ꝙ littera dicit ꝙ qδlibet viuentium est ex quattuor elementis Hoc probat̄ q2 ex quibus aliq̄s nutritur ex illis est constitutus scđo de aīa. sed ex eisdem nutrimur ⁊ sumus ergo ⁊c̄. minor pt3 q2 nutritio fit ꝑ calidum et humidū siccū frigidū. et principaliter ꝑ calidū et humidū. Sȝ ecōtra quedā aīalia viuūt ex puris elemētis igit̄ solum vnū elementum est in ipis Antecedēs pt3 ꝑ hos v'sus Quattuor ex puris vitam ducūt elementis. Dōm ꝙ simpliciter est impossibile ſm aresto. Vñ allec est mixtū ex quattuor elementis et nutrit̄ in aqua mixta mediāte calore solis. Vñ allec in aqua pura viuere nō pōt. q̄a illa non est nutrimentalis. et ex eo videmus pisces panē comedere in aqua. Itē in quolibet mixto viuente requirunt̄ tria que faciūt mixtū cōstare et durum esse

alias cito dissolueret. Item requiritur ignis vt calorem habeat in quo vita
saluatur Et tunc requirit humidū in qd agat calidū. Et requirit humidū
aeris qa spūs generat ex sanguine aereo. Item ossa sunt ex mēstruo qūtum
ad grossiores ptes menstrui. quia ossa materiā hois inesse pseruant Si eni
nō essent ossa hō cito dissolueret. Postea de pte mēstrui magis aquea gene-
ratur cerebrum et medulla. de partibus aūt magis aereis generat spūs. et
de ptibus magis igneis epar. ita q quelibet membra in homine sunt in sua
structione ex adiunctione alicui9 elemēti. Nota fetus sic formatur q qūti-
tas materie preexistentis pdensat vel raresit ad quātitatē siue extensionem
debite forme in longū latū et profundū. Et quando res generabilis maior
erit in quantitate re corrumpenda et tunc fit rarefactio materie quando
vero erit minor tūc fit condensatio Sic est qn ex semine mulieris fit hō qa
si materia seminis est maior recipiēte formam homis. tunc primo calor na-
turalis et virtus formatiua materiam cōdensat et facit indurescere donec
fit apta forma Et tunc hoie generato materiā augmētat interim cum ele-
mentis vsqz ad quantitatē cōpetentem sibi. Et oēs ille diuersificatiōes q p-
cedunt animā in instanti generatā debent esse indeterminate. ante illud in-
stans qūuis oīa sunt terminate per formā corrumpendā scilicet per formā
menstrui. Tamen adhuc expectāt aliā terminationē a forma generanda
scdm hoc glosatur littera que dicit postea format facies scdm trinam dimen
sionem semper indeterminatam et indeterminabilem.

Sunt autem quidā qui penes quodlibet tpus signa
tū ponūt regnare aliquē planetarum. Et quia scire
hoc multū cōfert ad ea que hic scribunt. et ideo ne
ignoratie mee illud neglectū ascribatur. ex hījs ali-
qua declarabo. Notandum primo vt dicit Auicen-
na Accidentia sunt in triplici genere. quedā eni ma-
teriam cōsequuntur in composito et ei attribuuntur
quedā forme. quedam cōposito ex materia et forma
consequuntur. Et cum hoc sit naturale compositū
ex materia et forma. tripliciter denominabuntur ac-
cidentia in ipso. Ex parte aūt aīe sunt quedā accidē-
cia vt virtus eundi et mouendi. Et quia scdm inten
tionem quorundā q digne locuti sunt de natura oēs
virtutes quas anima in corpore complectitur illas

contrahit a speris et corporibus supercelestibus.

¶ Hic autor incipit determinare de successiua formatione fetus ſm influentiam planetarū. Et primo premittit quedā. Scdo exequitur intentū suū ibi ab vltimo eñ. Nota illa conclusio formatꝰ ex littera. Fetus formatꝰ successiue ꝑ planetas Id ꝓbatꝰ extra litterā Penes illud formatꝰ fetus. qd diuersimode influit fetui esse et viuere. Sed planete sunt hmōi igitur ꝛc. minor ptz quia huic influit viuere lōgo tpe huic paruo tpe. vt ptz per Ptholomeum in carthilegio suo et per eius cōmentatorē. Nota tunc planeta dicitꝰ regnare qñ est in maiori vigore scz qñ est in domo sua hoc est in signo sibi conformi. Et que sint domus planetarū infra patebit. Nota aīa mouet corpus per hunc modū. aīa primo mouetur ab alio scz ab appetibili et sic mota mouet spūs. quibꝰ motis ipsi mouent musculos qui moti mouent mēbra Et sic ptz ꝙ appetibile est principale mouens. Sed est dubiū vtrū aliqd accidens posset esse principiū alicuiꝰ subē ibi Principaliter rñdet galtherꝰ burlaij sup quartū sentētiaꝝ ꝙ sic. q2 illud est agēs qd corrūpit vnū ꝛ generat aliud. aūt humor notificans nunc siue dispositio siue disproporcio elementorum que corrūpit formā homīs ꝙ generat formā cadaueris qd est substantia Rñdetꝰ ꝙ humor notificās est quedā suba non eñ sumitꝰ humor pro accidente sed capitꝰ pro materia humida peccāte Ita ꝙ accidēs nō corrumpit hoīem sed de virtute sui subiecti Sed qñ dicitꝰ substantie nihil est contrariū Dicitur ꝙ verum est de contrarietate ꝑfecta Tamen bene contrarietate diminuta ꝙ sufficit ad corruptionē vnius et ad alterius generationem.

Ab vltimo eñ orbe qui motu diurno oēs speras inferioras recipit influuntur materie principaliter et radicaliter ṽtutes essendi et mouendi. et ab orbe stellarū fixarū fetus recipit ṽtutē ꝙ distiguitur in esse scōm diuersas figurationes ꝛ accidētia et illud cōuenit ei inquātū forma Sz etiam contrahit aliam virtutez ab hoc orbe ꝙ dat esse Et scōm diuersas naturas huiꝰ orbis post sperā stellatā ponitꝰ spera saturni scōm astronimos et ab illa influuntꝰ anīe ṽtus discernendi ꝛ rationādi Et postea iouis ab illa influitur aīe magnanimitas et plures aīe passiones Et a spera martis influitur aīe animositas et virtus irascibilis. et alia desideria anīe. Et a sole influitꝰ vir

tus sciendi et memorãdi A venere motus cõcupiscẽ
tie et desiderij. A mercurio virtus gaudẽdi et delec-
tãdi A luna que est radix omniũ virtutũ naturaliũ.
virtus vegetandi. Quis hec enim ꝛ plura alia ab ani
ma ꝓcedunt. Et cum ista sequuntur ex diversis par
tibus corporum celestium ideo hec omnia anime at-
tribuũtur Et non solum anime. sed etiam toti com-
posito . quia simplex nõ potest sustentare accidẽs.

Hic ostendit quomodo anime influunt diuersa accidentia a corporibꝰ
supcelestibus. Nota ꝙ ab vltimo orbe aĩa capit esse in oĩbus ꝙtũ est ex
parte sui. Sed spera celi dat esse distinctũ anime ab alijs entibus q̃a ꝓpter
multitudinem stellarum influunt distinctũ esse et distinctionem. Vnde ẜm
hoc ꝙ stella speralis respicit vnam animã plus ꝙ̃ aliam ideo distinctuz esse
influit cuilibet anime humane. cui correspondet distincta stella. Nota sa-
turnus est prima stella erratica et gratia sue influentie dat anime virtutem
discernendi rationandi. Et dicitur saturnus quasi satur in annis per con-
trarium. vnde cum sit frigidissimus et siccus influit caristiã ipso regnante.
Sed iupiter influit magnanimitatem. vnde iupiter fuit quidam vir. qui ex
pulit patrem suũ a regno suo. Et dicit̃ quasi iuuans patrem per contrariũ
et illud attributũ est vni planete qui magnanimus est per influentiã. ita ꝙ
puer natus eo regnãte fit magnanimus. Sed in venere nascunt̃ luxuriosi.
Sed mars est malignissimus planetarũ et dat virtutẽ irascibilẽ. Sed sol est
optimus planetaꝝ influẽs sciẽtiam et memoriã. vñ nati sub sole sunt felices
et amabiles. Sed mercuriꝰ dicit̃ q̃si mercatorũ kyrios. i. dñs sicut eñ mer-
cator dꝫ esse gaudiosus ꝛ affabilis. sic et ille planeta est beniuolus gaudium
et delectationẽ infundẽs Sꝫ luna influit virtutẽ vegitandi ꝛ nutriẽdi q̃a est
infimus planetaꝝ ideo immediaciꝰ agit. Itẽ lr̃a dt accidẽs in simplici essen
tia nõ sustẽtat̃. Cã est q̃a accidẽs egredit̃ de natura subiecti nõ solũ magni-
tudĩe subiecti siue cause materialis. sed etiã magnitudine cause efficientis
Ideo cõpositũ scdm vnã ptẽ est cã materialis ꝛ ẜm aliã ptẽ est cã effectia. et
ideo in simplici nõ est ꝯponere. ideo simplex nõ est subiectũ accidẽtiũ ꝛ maxi
me accidentiũ realiũ. quamuis essentia simplex posset esse subiectũ suorum
modorũ essendi sicut materia prima est subiectum sue potentie que est suus
modus essendi ꝓrius et formalis. Ex hoc patet ꝙ accidentia potentie non
sunt accidentia solius anime. sed accidentia totius compositi. Sed dicunt̃
anime sic quia insunt corpori corporaliter et principaliter.

Hunc vero ex parte corpis cõsimiliter notan-
dũ est. Et primo de creatiõe vel formatione
corpis q̃d ex embrione creat̃ et format̃ ꝑ effectus et

opatiões stellarũ que planete dicunt. Primo enĩ materia embrionis vel hoīs generãdi ꝯpressa ⁊ coagulata per frigiditatẽ ⁊ siccitatẽ saturni disponitur. et huic materie a saturno virtus influit vegitatiua et motus naturalis ascribit et tũc patebit in tali materia opatio aliq̄liter debita. Et ideo medici dicunt ꝙ post lapsum spermatis in matrice ꝙ prim⁹ mensis in generatiõe et in tpis successiõe scd̃m exigentiã nature seminis saturno ascribit quia sua frigiditate et siccitate semen constringit et consolidat.

¶ Postq̄ autor posuit accidẽtia ꝓpria anime mediantib⁹ corporib⁹ celestibus. cõsequenter exequit de accidẽtib⁹ corpis. Nota frigidi est ꝯstringere ⁊ condensare vt ptz in experimento. vt si accipiat olla plena aque ⁊ ponat ad locũ frigidũ aqua minorat sic ꝙ cõprimit. Sed calidi est extẽdere vt calor ferri facit ferrũ extẽdere. Itẽ calor in aqua buliente ipam extẽdit ⁊ rarefacit. Sed q̄a saturnus est frigid⁹ et siccus. ideo assimilat terre. ideo materiã cõdensat et cõprimit. vñ⁹ Est frigidus summe saturn⁹ siccus ⁊ asper. Dubiũ vtrũ aliq̄s planetarũ posset influere frigiditatẽ. Et videt quod nõ quia scd̃o celi. stella influit motũ et lumen. Sed tam motus q̄ lumen calefaciũt ergo ⁊c̃. Rñdeo ꝙ oīs planeta influit calorẽ. Sed vnus plus alter minus. vñ. Saturnus et luna minime influunt calorẽ respectu aliorũ planetarum.

Sz ex isto oritur statim dubitatio qd̄ alicui pōt esse dubiũ Utrũ saturnus regnet in cuiuslibet embriõis conceptiõe. Et si nõ tunc mirabile est qd̄ dictum est.

¶ Hic mouet dubiũ et est illud. Si dictũ esset verũ sequeret ꝙ Saturnus semꝑ regnaret et hoc esset mirabile. cõsequentia tenet in littera. Etiam de se patet quia omni die fiunt conceptiones puerorũ.

Circa quod notandũ ꝙ materia prima subiecta est corporibus supcelestibus ⁊ eorum motibus ⁊ hoc est quod dicit phs in primo metheo. ꝙ omnia inferiora causata sunt a supiorib⁹ et ab ipsorũ motib⁹ guber-

nantur. Et ideo necesse est quod ista inferiora parti-
culariter et vniuersaliter respiciant a superioribus
intelligendo de vniuersalitate corporis tocius supce
lestis Ult'r em̄ ista inferiora respiciunt a superiorib⁹
q̄a nihil fit de materia elemētari nisi ex virtute supe
riorū Ideo dicit cōmenta. xij. metha. q̄a natura non
agit nisi gubernat a corporibus supcelestib⁹ hoc est
ab intelligētijs. Particulariter em̄ aliq̄d fit in istis
inferiorib⁹ a causatione superiorū q̄a vna pars celi
apta nata est introducere talem formā determinatā
et specialē. alia vero aliā formā. Et illud totū videt
esse de intentione cōmētatoris primo de generatione
et corruptiōe. Ubi vult q̄ gn̄atio elemētorū ⁊ partiū
ipsarū ad inuicē est ordinata et cōseruata per motus
corporum supercelestiū. et per motus elementorum
qui concurrunt generaliter ad generationem mixto
rum. Addit aūt cōmentator q̄ indiuidua animaciū
et planetarum sunt determinatarū causarum ⁊ sunt
determinata ad esse. Et ita tam ad esse vl'iter q̄ par-
ticulariter inferiora a supioribus respiciunt.

¶ Hic soluit questionē motā, et primo ponit quādā solutionē. scd̄o appli
cat eā ad ꝓpositū. ibi ⁊ ideo cū materia ⁊c̄. Nota natura celestis respicit de
terminate elemēta q̄a in vna pte generat ignē, ⁊ in alia corrūpit aquā. sicut
videmus. q̄ signa hyemalia faciūt gn̄are aquā plus in septentriōe. Sz sig-
na estiualia plus faciūt generare aerē vel ignē in estate. Nota lr̄a d̄t corpa
similiū parciū. vn̄ ille ptes dicunt sil'es quarū q̄libet suscipit pticipationē to
cius. hoc intelligēdo de ptib⁹ quātitatiuis sicut q̄libet pars ignis. Et ignis
etiā h3 ptes diuersarū rationū sicut materia ignis et forma. mō generatio si
miliū ptiū corporū que sunt in elemētatis regunt et determiata sunt p mo-

tũ corpoꝝ celestiũ. Idẽ est dicẽdũ de planetis ⁊ indiuiduis aĩantiũ. Et ido ꝯtingit ꝙ in vna pte terre hoĩes moriunt. et si essent in alia ibi poterit retinere vitam eorum quia si aliquod mixtum fuerit nimis calidum in regione nimis calida illud debet poni ad regionem frigidã. vt eiꝰ calor obtemperet ⁊ tunc illud sanitati restitueret.

Ideo cũ materia prima sit subiecta corpibus supcelestibus in agendo. necesse est ꝙ capiat formã alicuiꝰ spẽi determinatã ab aliqua parte speciali celi. eo ꝙ non potest eam recipere a corpore celesti in commũi eo ꝙ tale corpus respicit istã materiam vel istam formam indifferenter. Nam qua ratione daret illaꝫ formam. eadem daret et alias. quia omnes forme que sunt in potentia in materia pͥma. in primo motore sunt in actu. vt di. commẽta. xij. metha. Ergo necesse est esse aliq̃ determinatam partem in primo motore primo specialiter respicientẽ materiã. ad huiꝰ determinate forme susceptionẽ. Et ideo nõ sufficit agens particulare phisicũ stante cõmuni influentia ⁊ communi actione corporũ celestiũ. Et illud pꝫ ex eo q̃a postq̃ semen est decisum gerit in se vim illius a quo est decisum. Et illa virtus gubernatur a corporibus supercelestibus vniformiter ita ꝙ nõ magis gubernetur ab vna parte celi q̃ ab alia. ymo hoc modo destrueretur in sua ꝓpria actione. Et illud est de intẽtione aresto. scd̃o de ge. ⁊ corrup. vbi di. ꝙ adueniente sole redibunt animalia. et recedẽte sole aĩalia peri-

bunt Illud autem apparet ex intentione commenta toris. secũdo metha. vbi vult ꝙ materia prima ꝑmo non recipit omnem formam sed primo formas elementales et mediantibus istis omnes formas mixtorum Ille autem ordo formarum non potest esse nisi ab aliquo specialiter materiam gubernante quantũ ad receptionem formarum.

¶ Hic autor applicat ad ꝓpositũ istam solutionẽ. Et primo in generali. secundo in speciali. ibi et per hũc modũ. Nota motor primus est duplex. q̃dã est motor ꝑmus vt ipse deus gloriosus. Et p̃ter illũ motorẽ est ponere aliũ motorem ꝑmo ꝯiunctũ. Vñ phi ponũt octo speras et nouem motores. ideo q̃a quelibet spera habet sibi ꝓpriũ motorẽ. Et preter illos motores est dare vnũ motorem simpliciter immobilẽ qui nõ mouet immediate. sed mediantib⁹ alijs motorib⁹ cõiunctis Modo lr̃a autoris sic intelligit Oẽs forme in materia cõposite sunt de primo motore semꝑ simpl'r et in actu. vñ linconiẽsis super quarto poste. di. ꝙ effectus ꝑmo hʒ esse in suis causis. et maxime effectiuis. sed in se hʒ esse virtualiter. Nota ꝑticulare agens sub influentia cõi põt educere formam determinatã quia oĩs causa prima determinate respiciens aliquã formã plus influit q̃ pater vel mater. Et ideo agẽs particulare nõ ꝓducit sine determinato agente. Itẽ lr̃a dicit semẽ decisum hʒ vim illius a quo est decisum. Ex hoc dubitaret aliq̃s vtrũ semẽ decisum esset animatũ Et videt ꝙ sic. quia semen inq̃ᵗũ est in patre tunc est viuũ vitam p̃ris habẽs et si habʒ eandẽ materiã in matrice ibi erit viuũ. Hic respondeo ꝙ semen fusum in matrice nõ est viuũ formaliter. quia nec est planta nec est aĩal. sʒ ẽ viuũ v̓tualit̃ q: mediãte spiritu sibi interueniẽte operat vita Sʒ diceres cum sit inanimatũ quõ ꝓducit animã. Dõm ꝙ mediante nutritione q̃ est animata mediãtibus virtutib⁹ ꝓprijs anĩe. Item nota penes stellas ⁊ planetas spẽaliter representantes specialẽ influentiã diuersificant hoim ymagines ẜm Albertũ Et ideo q̃n̄qꝫ cõtingit ꝙ hõ cũ capite vnius porci generatur q̃a aliqua stella tunc dñatur que influit talẽ dispositionẽ. Et sic est expertum ꝙ in lapide aliquo facta est ymago scorpionis vel serpentis quia aliqua stella vel cõstellatio respicit ipsum et sibi impressit illã figurã. Et ex hoc cõtingit ꝙ ymagines aliquorũ signorũ sculpte in lapidib⁹ habẽt curare infirmitates sicut recitat Halij in centilogio phtolomei. et vidit ꝙ ymago scorpiõis sculpta curauit lesionẽ factã in satellico a scorpione aĩali. Et sic videm⁹ ꝙ q̃n̄qꝫ aliqua corpa mortua sepulta scʒ hoĩes centũ annis vel amplius iacent sine incineratiõe ⁊ hoc fit per naturã stellarũ respicientiũ illud cadauer qd̓ conseruatur sine excineratiõe et cõbustione. Preterea ex hoc patʒ ꝙ q̃n̄qꝫ optimi amici fiunt inimici vna causa agente ꝑticulari et hoc accidit ꝑ influentiã planetarũ repugnanciũ. quibus ipsi sunt subiecti.

Et per hunc modum manifestatur esse de saturno ꝓpositum. scʒ ꝙ habet disponere materiam et introdu

cere talem formam. Sed q saturnus sic semp dicitur regnare in embrionis conceptione sic intelligitur. q suū regnare in hoc loco non sumit pro aliquo alio q̄ influere talē dispositionē que ab alia pte celi non est nata influi. Et ideo si in tali hora noctis vel diei non dicatur regnare saturnus hoc est ex eo q₂ cessat vtus sua. Sed aliquis alius planetarum vl' stella apta nata est influere talem dispositionem in materiā quam saturnus influere non potuit. q₂ actus actiuorū sunt in paciēte bene p̄disposito Et si aliquis quereret cur ita fit q omnia tali cursu currant. Respondeo q sic sunt ordinata apud deum qui primordialiter omnia disposuit secundum ordinem sublimē et cuilibet virtutē propriā scd̄m exigentiam sue nature ministrat.

¶ Hic applicat solutionē ad ꝓpositum suū in speciali. Nota p textū soluitur dubitatio directe in forma qn̄ sic arguebat. Si primus mensis attribueret saturno. ita q ille regnaret in principio sue conceptionis tūc semp regnaret saturnus. Dico saturnum regnare. intelligit dupliciter Vno mō influētia generali. alio mō influētia spēali. mō dicit q saturnus regnat omi die influentia generali. regimē spēale saturni est qn̄ fuit in domo sua et tunc habꝫ maiorē influentiā. Nota saturnus est frigidus et siccus ideo habꝫ influere semini humidū et calidū qui sibi ꝯtrariantur virtualiter. Vn̄ omnis actio fit gracia contrarietatis q₂ simile additū alteri nō agit in ipsum. vn̄ agens ꝛ paciēs in pricipio actiōis sunt dissimilia. sꝫ in fine sunt similia. q₂ omē agēs assimilat suo passu inq̄tū pōt mediāte sua vtute. quia omē agens naturale agit in suū cōtrariū. ₒm vltimū sue potentie vt ptꝫ primo celi. Nota lr̄a dt actus actiuorū ꝛc̄. Hoc ptꝫ ex signis manifestis Est eni quidā piscis generalis qui vocatur scorpio. ille inficit manū piscatoris p rethe et non inficit rethe quia rethe nō est dispositū ad hoc ꝛc̄. Item sol calefacit aerē et nō orbes ipsos sed inferiores se q̄uis sint ibi ꝓpinquiores. hoc ꝓpter dispositionez materie Et ideo peccauerunt dicentes q̄dlibet fieri ex quolibet Hoc non valet quia primus act⁹ ꝓprius hꝫ fieri in ꝓpria materia sibi disposita Itē nota q ꝓprie dispositiones nō corrūpunt in aduētu forme Et ex hoc destruitur opinio que ponit postq̄ materia menstrui est disposita et qn̄ hois forma introducit tūc dispositiōes p̄me corrūpunt Hoc nō valet. q₂ tūc dispositiones frustra p̄cesserunt vn̄ dispositiōes sunt mediū recipiendi illud quod fit de po

tentia materie. Item autor in lr̃a ostendit se esse catholicum in hoc q̄ posuit deũ primordialiter sic animã disposuisse. Uñ phi mere naturaliter loquẽtes sic hñt dicere q̄ ab eterno sic deus disposuit planetas et stellas et non de nouo et ideo commentator primo celi dt̄ si vna stella fieret de nouo in celo totum celum periret ꝓpter illam in ordinationem que fieret per illam stellam et oportẽt q̄ celum non moueretur.

Post hoc que dicta sunt iupiter aduenit sua gracia et virtute huic fetui q̄ materiam disponit ad susceptionem forme mẽbrorũ. et caliditate sua virtuali et causali materiam fetus ꝯfortat et sua humiditate replet que fuerunt desiccata virtute saturni in primo mense Et sic ioui attribuitur secundus mensis.

¶ Hic autor exequit̃ de alijs planetis q̄tum ad formationẽ fetus Et videtur q̄ planete nõ formãt sic materiã fet⁹, q: inter cãm et effectũ dz esse proportio et sic sequeret̃ q̄ embrio generatus esset ꝑpetuus cũ ipi planete sunt ꝑpetui. Dõm licet cãe ꝑncipales remote sint ꝑpetue tñ cãe ꝓpinque sũt corruptibiles ideo corrumpitur fetus.

Tercio aduenit mars qui sua caliditate et siccitate format materiam. diuidẽs a laterib⁹ brachia. et diuidens collum a brachijs et caput format. Et huic operationi attribuitur tercius mensis.

¶ Nota mars est calidus et siccus et ideo ipse habz formare crura et brachia que sunt sicca. Oportet em̃ q̄ calor sufficiẽs congregat ꝑtes terrestres siccas si debent fieri crura et brachia. Nota ex lr̃a habemus q̄ caput formatur prius a marte q̄ cor a sole. Hui⁹ cã est ꝭm medicos q: in capite sunt oĩa pñcipia vite, ĩg primo format̃. Sed aresto. ponit q̄ cor primo format̃ quia cor influit om̃ibus mẽbris et habet se in corpore sicut rex in suo regno.

Quarto tp̃e virtus solis aduenit. formas imprimit cor creat. et aĩe sensitiue motũ dat. Et hoc est verũ secundum intentionem medicorum et quorundam astronomorũ Tamen secundũ intentionem aresto. cor inter omnes partes generandas generatur primo et virtute eius om̃ia alia membra nascuntur Ad

dunt enim quidam ad istam particulam dicentes ꝙ sol est radix totius virtutis vitalis Et tali operacioni quartus mensis ascribitur.

¶ Item philozophi ꝓpter illũ textũ. ascribunt generationē hoī dicentes Homo generat hominē et sol vt dicit phus scđo phicorum quia a sole ṽtus radicalis dependet. Contra si sic sequeretur ꝙ homo deberet esse celestis et solaris creatura q̃ effectus ab eodem denoiatiōē sumit a quo hȝ ētitatē Dicendum ꝙ sol est cã remota ideo nō sumit denoiatio in effectu a sole ergo.

Quinto tpe quedã exteriorũ membrorum venus sua virtute pficit. et q̃dã exteriora format scȝ aures. nares os ⁊ virgã virilē in masculis. et pudibunda scȝ vuluã mamillas et alia mēbra in femellis. manuum et pedum separationē facit et etiam digitorum Et isti quintus mensis assignatur.

¶ Nota venus est beniuolus planeta ⁊ est virtualiter calidꝰ ideo pficit mēbra exteriora. s. os aures et testiculos. Sed videtur ꝙ testiculi debeant pmo generari q̃ sunt principalia membra (sicut cor et caput) mediantibus quibꝰ se natura ↄtinue saluat. Dicit ꝙ testiculi nō sunt ita principalia mēbra sicut cor et caput q̃ videmus testiculis ablatis adhuc viuere hominem. Sed capite absciso et corde ablato vlterius ibi nō esse vitam videmus.

Sexto tpe influentia et regnatio mercurij instrumēta vocis format. supercilia componit. oculos fabricat. capillos crescere facit. et vngues producit. Et isti operationi sextus mensis attribuitur.

¶ Nota ꝙ instrumenta vocis sunt nouem. Vñ ṽsus Instrumenta sunt nouem guttur ligua pallatum. quattuor et dentes et duo labia simul.

Septimo tpe luna opatione finem imponit. repellit enim sua humiditate angustias carnis et aurigenas carnis superficiem replet. venus vero et mercurius humiditatem tribuentes toti corpori nutrimentum dant. Et isti opationi datus est septimus mensis.

¶ Item luna replet poros carnis et facit fetũ esse planũ in superficie scꝫ in cute Item si aliquis homo vel puer nasceretur in septimo mense ille morere tur qꝛ nõ esset adhuc debite formatus et consolidatus ergo ⁊c̃

Postea influẽtia saturni cui octauus mensis ascribi- tur Et ille saturnus multũ infrigidat et exiccat et per consequens cõstringit fetum Et ideo aliq̃ astro- nomi ponũt fetum gñatũ in octauo mẽse moribũdũ vel mortuũ esse vt in sequentibꝰ mãifestabit̃. Deinde in nono mense dñatur iupiter qui sua caliditate et hũiditate fetum letificat. Et fetus qui generatur in isto mense est fortis et bñ dispositꝰ et lõge vite. et for- tis gracia caloris. ⁊ lõge vite gr̃a humiditatis.

¶ Hic autor ponit vnum notabile. si homo in aliquo membro deficiẽte vt pueri nascuntur vel generantur cum quattuor digitis in manu vel cum tri bus hoc est ꝓpter defectũ materie. Similiter si generaretur cum sex vel sep tem digitis hoc esset ex abundantia materie.

Est aũt adhuc notandum q̃ membra corporis organici. xij. signis zodiaci attribuunt̃. Primũ ergo signũ totiꝰ spere celestis. ẽ aries. in q̃ q̃dẽ signo sole exñte tẽperato fit calidũ ⁊ hũidũ et tũc est motꝰ ad gñationẽ. Et idõ motꝰ solis in ariete dr̃ pncipiũ vite et radix ṽtutis vitalis. ꝑterea arieti attribuit̃ caput in hoĩe et eius cõditiões. Nam aries in celo est dignior ps celi. qꝛ est principiũ diuisionis spere per xij. signa. sic caput ĩ homĩe vocat̃ dignior ps corpo- ris. et ideo merito arieti assignãdũ est Et qꝛ sol cur rens in hoc signo calidum ⁊ humidũ nature mouet ⁊

C

ideo caput in homine dicitur principiũ spũs vitalis.

¶ Postq̄ autor ondit influentiã planetarũ ꝛ stellaꝝ respectu fet⁹. nũc pñter exequit̃ ad effectũ signoꝝ Nota aries ē calid⁹ et hũidus et correspõdet veri ver em̃ ē calid⁹ et humidus et tũc aĩalia maxie appetũt coitũ. ꝛ tũc augmẽtatur calidũ et humidũ gr̃a solis exñs in ariete. et maxie in viris tũc est appetitus ꝑpt̃ hoc etiã mater eccl'ia statuit ieiuniũ magis in illo tpe q̄ in alio tpe ꝑpter luxuriã illo tpe restringẽdã q: tũc hoies ꝯstricti hyeme reuertunt̃ ad vigorẽ. vñ⁹. Marce mares. febꝛuoq; canes. mayo mulieres Nota aries hʒ dñari sup caput in quo vigẽt oẽs potẽtie aĩe ꝓ tanto. q: ipe aries est principiũ vitalis operatõis sic et caput in quo vigẽt oẽs potẽtie aĩe Et ideo medici dicũt q̄ v̓tus vegetatĩa corpis est in capite p̄ncipalit̃ et determinate sed in corde originalit̃. Sed dubiũ est vtrũ vita magis ꝯsistat in corde q̄ in capite Et videt̃ q̄ in capite. ptʒ p auicẽ. q̄ d̄t q̄ vidit arietẽ ambulantẽ corde extincto. hoc esse nõ põt nisi vita haberet p̄ncipiũ de capite Sed cõtra hoc est ipse Auerrois in. vi. phisi. q̄ ipsum deridet dicẽs sic se vidisse arietẽ currere hinc inde abciso capite. vñ Auer. vult q̄ vita principalit̃ ꝛ origĩalit̃ sit in corde sed ex ꝯnti in capite. Sed medici sunt multũ sensuales et ideo q: vidẽt in capite esse sẽsus v̓tutũ ideoq; dicũt vitã cõsistere in capite p̄ncipalit̃ Sʒ non est ita. ymo in corde Sʒ q̄d dicem⁹ ad autorẽ in lr̃a q̄ d̄t q̄ caput est nobilior ps corpis. Dõm q̄ hoc est verũ ƀm apparentiã ꝛ maiorẽ operationẽ spirituum vitaliũ q: in eo apparẽt magis opatiões vite q̄ in corde Vñ nõ dubito quin natura nobiliorẽ ꝛ meliorẽ ptẽ corpis collocauit in medio corpis. Nã cor ē primũ viuẽs ꝛ vltimũ moriẽs h⁹ nõ si ñ esset pricipalissimũ mẽbꝝ corpis

Thauro q̄dẽ collũ. humeri et scapule gemini attribunt̃. cancro manus ꝛ brachia. leoni quidẽ pectus ꝛ cor. virgini stomach⁹ et intestina. Et hoc videt̃ esse medietas corpis scd̄m cursum mediante celi vicʒ pte septentrionali annotata. libra vero scd̄am partem corporis respicit scʒ renes et est primũ pricipiũ ceterorũ mẽbrorũ Scorpio vero loca libidinis respicit tã ex pte viri q̄ ex parte mulieris. Sagittarius nates ꝛ ea p que natura secessum dimittit et posteriora respicit Capricornus vero genua ꝛ alia inferiora respicit Aquari⁹ v̓o tibias respicit Piscis v̓o q̄d est vltimũ formationes pedũ respicit ꝛ plãtas. Et sic breuiter

habitum est iudicium ex parte duodecim signorum.

¶ Hic autor ostendit de alijs signis dicens vt ptz in textu Nota littera vult in tm̄ q̄ luna existente in talibus signis que respiciunt illa membra vt patet in littera in illis membris nō debet fieri minutio sanguinis.

Et non opinetur aliquis illa ficta fore. nā fides hui⁹ in multis experimentis valeat inueniri. noscat ergo experimentū quiuis q̄ malū et venenosū est tangere illud mēbrum luna existente in tali signo illius membri Et causa istius est nam luna auget humiditatem quod expermitur ad sensum. q̄ si carnes recētes ponantur de nocte ad radios lune tunc generātur vermes in carnibus. Et illud non semper apparet eodē modo sed precipue in speciali statu lune.

¶ Hic autor cōfirmat dicta sua per experimēta Nota si carnes in plenitudine lune ponerent̄ ad radios lune tūc conuerterent̄ in vermes ⁊ tunc magis q̄ in alio tpe q: tūc luna est multū humida Et ideo d̄t autor in spēali statu lune Ex hoc ptz si aliqs vulneratus poneret̄ ad radios lūe hoc noceret sibi q: lūa augmētat hūiditates et sic hūiditas nimis fiet intēsa. Sz si ponit̄ ad radios solis nō est nociuū. q: radij solis faciūt hūiditatē exalere Et sic ex istis ptz q̄ sp in plenilunio mēsis maiorat̄ hūiditas scz cerebrum medulla. et mēstruum. Et ideo tūc difficile est studē ꝓpt̄ hūiditatē cerebri nimis intēsaz

Ut illud sane intelligatur aduertēdum q̄ quattuor sunt status lune scd̄m albertum in tractatu de statu solis et lune Luna v̄o in p̄ma ei⁹ incēsione est calida et humida vsqꝫquo est semiplena. post hoc tunc dicitur calida et sicca quousqꝫ fit plena deinde est frigida vsqꝫ ad semiplena in decremento. vltimo vero est frigida vsqꝫ soli adiungitur. Et in hoc statu maxime humectat humida putrefaciendo. ideoqꝫ cū luna augeat in omnibus membris humiditatem

tunc ledere membrum cum ferro est idez q̄ graviter vulnerare quia malū est humiditatem addere hūidi tati. et sic per consequens augmentat̄ nocumentum.

¶ Hic cōfirmat dictū suū Nota prima quadra correspondet aeri qui est calidus et humidus et qui generantur in ista quadra fiunt sanguinei Scd̄a ē sil'is igni calido et sicco et tunc in illo signo generantur colerici Tercia correspondet terre que est frigida et sicca et tunc nascuntur melācolici. Quarta quadra corrn̄det aque que est hūida et frigida. et tūc nascunt̄ flegmatici Et scd̄m hoc dicunt aliqui q̄ si carnes ponerent̄ ad radios lune cū fuerit in quarta quadra tūc citius cōuerterentur in vermes q̄ȝ in plenilunio q̄ȝ tunc maxime est luna humida et vigorosa. Nota si aliquis voluerit in quarta q̄dra. tunc nō debet trahere sanguinem nec vulnerari in cerebro. Ratio q̄ȝ p illam vulneratiōnē hūiditas augmētaret̄ nimis et id̄o fieret nociuū i mēbro

Sciatis atq̄ȝ socij mei q̄uis quedam mulieres cam rei hui⁹ occultant. viri ignorant. tū quedam mulieres bene effectum cognoscunt. et plura mala ex isto operātur Ut cum vir est in coitu cum eis. accidit qn̄q̄ȝ viris magna lesio et grauis infectio ex infectione membri virilis per ferrum appositū p eas. put quedam mulieres vl' meretrices docte sunt in illa nequicia. et in alijs similibus Et si phas esset dicere hic quedam ascriberem. sed quia ꝓprium meum creatorē timeo iō de illis occultis ad p̄ns nihil māifestabo.

¶ Hic ponit quedā notabilia Nota q̄ quedā mulieres sunt caute ⁊ astute ⁊ accipiunt ferrū et apponunt vulue. et illud ferrū maxie ledit virgā virilem in coitu. Sȝ vir nō ꝑcipit ꝓpter nimiā delectationē et dulcedinē vulue postea tū sentit. ideo maxie cauendū est ne fiat coitus cū menstruosis mulieribus. q̄ȝ exinde hō posset incidere lepram. et qn̄q̄ȝ magnam infirmitatē. q̄a vene transeūt a singulis membris ad testiculos. ideo testic'lis lesis cito pōt ledi totum corpus Unde dicit dyasidus si mulierem menstruosam scienter accesseris totum corpus tuum infectum erit et multum debilitaris. q̄ vix infra mensem verum colorem et fortitudinē rehabebis. Et sicut liquidum vestimentis tuis adheret sic ille fetor omnino interiora homis corrumpit. Dicit enī venerabilis ypocras de naturis hoīm. mulierē mēstruosam nō accedas. q̄ȝ ex isto fetore aer corrumpit̄. et omnia interiora hoīs cōfundunt̄. Nota autor timet deum scribendo secreta vsq̄ȝ ad vltimū ne aliquis expertus forte malum operetur per illa secreta.

Item de quarto statu lune pcipue possum⁹ effectum declarare predictū alio experimento. qđ sumit̃ ex eo q̄ radij lune de nocte subintrantes fenestras ⁊ pueni entes ad caput dormientis faciunt dolorē capitis et fluxum reumatis. et causa huius dicta est prius

Itez causa hui⁹ est quia tunc luna est multū hūida. Eo quia reuma causat̃ ex sup̄fluitate hūiditatis ideo facit catharrū et quia hūiditas lune ꝑturbat hūiditatem cerebri et augmētat ip̄m. gratia hui⁹ augmētatiōis fit fluxus per nares. Et si tunc illi radij inuenirent vulneratū vsq₃ ad mortē lederent ipsum. ideo vulnerati preseruandi sunt a radijs lune.

Post hoc vero ad influentias planetarum quos antiqui vocauerunt deos nature super hominez ex parte corporis et anime nunc reuertamur.

Postq̄ vero autor ostēdit quō per planetas habet formari fetus. Hic ondit quō isti planete se hn̄t ad fetum ex parte anīe vel corporis vel simul. Nota planete bene dicunt̃ dij nature. Ratio q̄a natura regit̃ ab ipis sicut regnum a rege. Unde totus ille mūdus cōtiguus est sup̄ioribus lationib⁹ vt tota virtus ei⁹ inde gubernet̃. Sz diceres si planete sunt dij nature quid tunc facit celū stellatū. Dicit̃ hoc est causa vl̄is nature ⁊ vniformis. sed planete diuersificant effectū s̄m eorū motum. Unde planeta d̄r a planos grece q̄ est planum siue error latine Nō q̄ in se errent. sed q̄ ex eorum motib⁹ fiunt diuersi errores in mundo ⁊ in effectibus.

Saturnus qui est sup̄ior obscurior ⁊ grauior et tardior alijs Facit natū qui sub eo nascit̃ fuscum in colore ex parte corporis. et plenū in capillis nigris et duris. et caput turbidū et bn̄ barbatum Et talis hō cōtinet subtile pectus et habet scissuras in calcaneis figuraliter. et hoc scđm dispositionem figuralē. Scđm vero aīaz natus est multum ꝑfidus et maliciosus. iratus. tristis. et malignus vite. fetida diligens et turbida vestimenta semp induēs. Et nō est luxuriosus ⁊ in plurib⁹ venerē minime diligens

ymo naturaliter abhorret. Unde breuiter notan-
dum. ꝙ secundū intentionem magistri mei in illa sci-
entia experti quicunqꝫ natus fuerit sub saturno ha-
bet omnes malas dispositiōes corporis.

Hic autor ꝓsequit̄ intentū suū. Et diuidit̄ in septem ptes scd̄m ꝙ sep-
tem sunt planete. Nota saturnꝰ est supm̄us planeta ⁊ cōplet cursum suum
in triginta annis. ita ꝙ redit ad idem punctū zodiaci a quo incepit. Et ꝫm
ptolomeū saturnꝰ maxime distat a terra ita ꝙ ad illā ptem vbi tāgit sperā
iouis hō veniret in quinqꝫ milibꝰ annorū ⁊ in septingētis ⁊ triginta q̄ttuor
annoꝝ et in septuaginta septē septimanis ⁊ in tribꝰ diebꝰ. supposito ꝙ die-
ta hoīs esset decē miliaria. Et ꝫm astro. saturnꝰ est tāte magnitudinis ꝙ est
nonagesies maior q̄ tota terre. Itē dictū est ꝙ saturnus est multū tardus
in motu suo hoc debet sic intelligi ꝙ in tp̄e lōgiori ꝯplet cursum suū. Vn̄ sa-
turnus est bn̄ tricesies maior sole q̄tū ad suū orbem. Et sicut sol pertransit
suū orbē motu ꝓprio per zodiaci signa in vno anno sic saturnꝰ in trigita an-
nis. et sic mouet̄ ita velociter sicut sol. Ubi igit̄ duo hoīes ambularent vnꝰ
per triginta dies ambularet triginta miliaria. alter vnū miliare. tunc alter
qui ambulat vnum miliare. ambulat citius nō tn̄ velocius est in motu eo
ꝙ in equali tp̄e ꝑtransit de spacio ꝫm ph̄m. vi. ph̄icorū. Itez nota littera di
cit saturnus facit natū suū fuscum in colore. Ratio quia saturnꝰ est similis
terre quia est frigidꝰ ⁊ siccus et obscurus ⁊ niger. ⁊ virtualiter facit natum
obscurū. Item facit natū cū pilis duris q̄a est terrestris ꝯplexiōis ⁊ ideo in
fetu humores malos causat et grossos a quibꝰ generant̄ grossi pili. Item
natus eius est tristis. quia melācolice ꝯplexiōis est virtualiter. ⁊ melancoli
ci sunt tristes quia semꝑ inclināt se ad terrā Item natus eiꝰ est piger in in-
cessu quia ip̄e est grauis sicut terra ⁊ ideo difficulter mobilis. Item ipse nō
appetit coitū q̄a siccus est et si vult appetere posset vti calidis ⁊ bn̄ cōditis
et humidis cibariis. Item ille natus semꝑ est inuidus et ꝑfidus quia nul-
lū habet gaudium sed semꝑ melancolisat. Et eiꝰ somnia vt in plurimū fiūt
vera sicut videmus in fatuis qui dicunt semꝑ futura per fantasias et ꝑ me-
lancolias. Et ip̄e semꝑ cupit sedere. in angulo solitarie. Item nota littera
dicit ꝙ ipse habet scissuras in calcaneis id est diuisiōes in pedibus circa an
teriorem partem sicut equi Et calcanea est vna pars pedis in anteriori par
te qua primo terram calcamus.

IUpiter vero stella regalis existens. pia dul-
cis et lucida et tp̄ata et ꝓspera. Facit natū
optimū q̄a nato sub eo dat faciem pulcram. oculos
claros. et barbam rotundā. et figurat duos dentes
superiores magnos et equaliter diuisos. et dat ho-
mini colorem albū rubeo permixtū in facie. et facit

longos capillos. Scd̄m animā facit natū bonum et honestum. diligentem legem et honestatē. diligensq̄ꝫ vestimenta pulcra et ornata. et delectabiles sapores et odores ei placent. ⁊ erit misericors. largus. iocundus et virtuosus et verax in sermonibus.

¶ Ponit de scd̄o planeta qui dicit̄ iupiter. Vn̄ ſm astro. cōplet cursuꝫ suū in. xij. annis ita ꝙ sub quolibet signo morat̄ ad vnū annum. Vn̄ ſm astro. iupiter multū distat a terra q̄a ad illam partem vbi est ꝓpinquior terre hō veniret de terra in duobꝰ milibus annorū et in quingentis viginti sex ⁊ q̄tuor septimanis et quinqꝫ diebꝰ. supposito ꝙ dieta esset decem miliaria. Et magnitudo eius est talis ꝙ quinquagesies est maior terra. Item iupiter dicit̄ fuisse ille qui expulit patrem a regno Sic iupiter expulit operationē saturni quia sibi cōtrariꝰ est per totū vt ptꝫ in lr̄a q̄a ſm astro. qui nascitur sub ioue ꝑueniet ad multos honores quia facit faciē pulcrā et facies est nobilior pars corporis. vn̄ plus laborat in facie q̄ȝ in alijs Et facit hoīem album rubedine ꝑmixtū quia ille color est pulcrior inter alios. q̄a ille color ē sanguineꝰ. Item facit barbā rotūdā q̄a rotūda figura est nobilissima figura ex scd̄o celi. et ideo caput rotundū est diligenduꝫ. ideo nutrices solent cōprimere et rotūdare capita puerorū. Itē facit capillos lōgos quia facit natū calidū et humidū. humidū em̄ cū calore est causa lōgitudinis capillorū. vn̄ est sup̄fluū et residuū hūiditatis que exijt̄ per poros. Et ideoq ui hn̄t lōgas barbas sunt bone cōplexiōis et qui cito barbescūt est signū bone cōplexionis. Item natus sub ioue est bonus scd̄am animā fidelis ⁊ addiscēs. coitū appetens et bene potens gratia caloris. potens in opere gracia humiditatis sufficientis. ⁊ bene capit singula que audit quia habet spiritus abiles et satis humidos Vnde humidus bene recipit quia calidus. ideo bene delectatur. et non semper est piger.

Mars cum sit intēperatus in caliditate ⁊ siccitate Ideo scd̄m hoc facit natū suū rubei coloris cum quadā adustione et obscuritate. sicut videtur in istis qui passi sunt a sole. ⁊ habet paruos capillos. et paruos oculos. et totum corpus habet curuū et grossum aliqualiter. Secundū animā vero fallax inconstans. inuerecundus. irascibilis. proditor. discordias et bella seminans et superbus erit.

¶ Hic exequit̄ de t̄cio planeta qui dicitur mars. Nota mars monet̄ sub

zodiaco totaliter ꝙ complet cursum in duobus annis. Et distat a terra ꝙ ad illam partē vbi ꝓpinquior est terre hō veniret in quadringentis ⁊ nonaginta annis ⁊ vndecim septimanis et quattuor diebꝰ. supposito ꝙ dieta hominis esset novem miliaria. Itē nota caliditas ⁊ siccitas sunt cause adustiōis crispitudis criniū. Vnde nati sub marte habēt paucos crines cā siccitatis et habent curuos seu crispos crines gratia adustiōis. Iteʒ natus sub marte est rubei coloris cū quadā obscuritate. quia color rubeꝰ causatꝛ ex eo. q̄a calidū agit in humidū et cōsumendo humidū relinquit siccū. Sicut videmꝰ q̄n debent cōburi lateres ꝙ ante cōbustionē nō sunt rubei sed postea ꝯsumpto humido efficiuntꝛ rubei. Et isti nati hn̄t paruos oculos. quia oculus est membrū in quo viget hūiditas. quia oculus est aquee nature ab extrinseco scđo de anīa qđ patet si leditꝛ exit aqua. et quia mars est siccus ⁊ calidus idō nō potest formare magnos et pulcros oculos. Itē mars inducit bella. quia exiccat cerebrū. et cor incendit et sic ira generatꝛ. Ira eni est accensio sanguinis circa cor. et ideo mars ꝺm antiquos vocabatꝛ deus belli. Itē est fallax. Ratio quia est siccus ⁊ calidus. et sic vt semꝑ est iracūdus. et cogitat de malo vt fallat homines ⁊ prodat. Item satis appetit coitum. quia calidus et modicum potest quia caret humiditate.

Sol quidē regalis stella existēs. lumē mūdi ⁊ oculꝰ vocatꝰ. Natū sub eo facit carnosū ⁊ faciem pulcrā et oculos magnos. colorē albū cū q̄daʒ rubedine bene barbatum et longos capillos. Secundum vero animam vt quidam scribunt faciet ypocritā et malum. iustum in exteriori parte apparentem. et facit homīes multum scientes scđm aliquos. Sed inueni aliquos dicentes ꝙ natus sub illo planeta est regularis religiosus ꝓfunde deuotionis sapiens. diues. diligens bonos et deprimēs malos.

¶ Hic exequitꝛ de quarto planeta qui dicitꝛ sol. Vnde sol de sui natura ē planeta calidus. et ideo influit nato sub eo calorē et est siccus sed tēperate. Vn̄ diceres si sol est siccꝰ sicut mars. quare nō influūt eundē effectū. Dōm ꝙ preter caliditatē ⁊ siccitatē sol virtualiter est hūidus et nō siccus nisi temperate. Item sol ꝺm antiquos dicebatꝛ pater deoꝝ q̄a sol est principiū vite influens esse om̄i rei ita ꝙ sol ꝑ eiꝰ accessum ad emisperiū nostrū influit fertilitatē et generationē. et post eiꝰ recessum videmꝰ arescere ⁊ terrā fieri aridā. Et in q̄libet signo manet. xl. dies ⁊ cursum suū ꝑficit in vno anno. Et scđm astro. tm̄ distat a terra ꝙ ad illam ꝑtem vbi ꝓpinquior est terre hō veniret quadringentis ⁊ triginta annis. ⁊. xxv. septimanis. ⁊ in. ij. diebꝰ ita ꝙ dieta eius esset decē miliaria. Item nota natus sub sole est ypocrita. Et dicitꝛ ab

ypos ꝙ est sub et crisis aurum quasi bõis malũ sub auro.i.sub bona apparē
tia vñꝰ Omnis ypocrita facetenus est heremita .Item calefacit tēperate ⁊
ideo facit natũ sub eo magne sapientie quia calor saltem moderatꝰ est instru
mentũ operãdi ṽtutes anime.quia calor facit spũs agiles et promptos Itē
dicunt quidã natus sub sole libenter vult mitti in exilium quia amabilis est
et iocundus ideo deus prouidet sibi de omni bono Item sol ẜm ptholomeũ
in centilogio suo dicitur esse occies maior q̄ tota terra.

Venus est stella beniuola et facit natum pulcrũ
et maxime oculis et superciliis carnosum et me
die stature Scõm animã vo blãdũ et eloquentē mu-
sicalia diligētē. voluptatē gaudiũ ⁊ coreã desiderãtē

¶ Prosequit̄ de quinto planeta qui dicitur venus. Vñ venus habet plura
noīa. Primo dicit̄ venus a venerãdo.quia antiqui venerabãt eã causa amo
ris Etiã dicit̄ lucifer quia de mane lucē indicat qñ precedit solem Sequen
do de vespere dicit̄ vesperus q̃a vesperũ de nocte inducit solem seqũdo Et
habet colorē candentē et fulgentē inter sydera Et complet cursum suum in
tricentis triginta octo diebus Et venus est in magnitudine sicut est vna ps
de viginti octo terre. Et ẜm aresto.tm̃ distat a terra ꝙ ad illam partem vbi
ꝓpinquior est terre hõ veniret in quinquaginta et.xv.annis.⁊.xix. septima
nis et in vno die.supposito ꝙ dieta hoīs essēt decem miliaria Nota venus ē
calidus et humidus ṽtualiter. Et facit natũ luxuriosũ et pulcrum quia
gracia caloris facit natũ appetere.et gracia humiditatis facit ipsũ posse in
opere. Item facit natũ diligere musicalia.quia musica est vtilis ꝓ cantanti
bus et ipsis amatoribꝰ. Item nota supposito ꝙ venus et saturnus venirēt
ẜm oppositũ tunc natus illo tp̄e non esset om̄ino malus nec om̄ino bonus
sed medio modo se haberet q̃a bonitas veneris retardat maliciam saturni
quantũ potest et sic facit ibi medium.

Mercurius quem astronomi. solem assequi asse-
runt et ex radiis contrahi. facit natũ cum cor-
pore gracili satis parue persone et barbe pulcre et
rare. scõm animam erit sapiens et subtilis. phiam di
ligens et studium boni moris et perfecti sermonis
et ille multos acquirit amicos. et tamen non multũ
fortunatus. in eo bona consilia vigent. verax et nulli
us perfidie expers modulationibus et non conscius
id est socius in malo.

¶ Hic exequit̄ de sexto planeta qui dicit̄ mercurius. Nota mercurius sem

per graditur cum sole et nunꝙ ab eo distat amplius ꝙ.xxx. gradibus colorem hꝫ radientē.raro ꝓpter vicinitatē solis videt.sed tñ in meridie mediante specl'o videt. Et dr mercuri⁹ q̃si mercator kyrios .id est dñs q̃a mercatores indigēt eloquētia. vñ mercurius dr deus eloquentie Et cōplet cursum suū in tricētis.xxx.octo dieb⁹.ita ꝙ modicū min⁹ q̃ ꝑ annū Et q̃titas mercurij est sicut vna ps de viginti duobus mille partibus terre. ideo est stella parua Et littera dicit ꝙ mercuri⁹ contrahitur a radijs solis Ratio quia cōtinue moueť sub sole Et ꝓpter radios solis videri nō potest quia lumē magis obfuscat minus. Item natus ille diligit phiam qui facit natum subtilē scdm animā ideo diligit subtilia.

Una cū sit velociores motus .facit natū vagabundum veruꝫ sermōe .nullius seruicij.et facit iocundum.et mediocris stature. et habet oculos inequales scilicet vnum maiorem reliquo.

¶ Sequitur de vna planeta qui dicitur luna. Nota septimo et vltimo ꝙ luna est velocissimi motus.ideo nat⁹ ei⁹ est vagus et non pōt durari in aliq̃ officio vel seruicio. Et ꝙ luna est velocissimi motus ptꝫ q̃a q̃to planeta est inferior tanto cicius moueť.vnde luna cōplet cursum suū in .xxvij. diebus et.viij.horis. Et ƒm astro.tm̃ distat a terra ꝙ ad illam partem vbi ꝓpinquior est terre scꝫ ad cōcauū orbis lune hō veniret in.xij.annis ꝛ lviij. septimanis et in.iiij.diebus.supposito ꝙ eius dieta esset decē miliaria Nota luna habet lumē a sole.et q̃n currit cū sole.tūc hꝫ vigorem ꝛ vim et in nouilunio et in quolibet mense anni cōplet cursum suū ꝑ.xij.signa. Et in luna videmus maculā ꝛ cā huius est ꝑ cōmētato.ij.celi.q: luna est corp⁹ rotundū ꝛ rar.in medio densum ex nubib⁹.et ideo in medio ꝓpter raritatē non pōt reuerbere lumē solis et sic penetrat ipsum in medio .et per hoc patet obscuritas

Et sciendū ꝙ om̄es stelle et alie ptes corpis supcelestis illa officia diuinit⁹ ip̄a exequūť.ꝛ sp sic agūt et sic nūꝙ impediunť q̃tū est ex pte earū. Et ideo si phas est dicere ƒm ea q̃ dicta sūt oĩa inferiora a supiorib⁹ regunť. Et ideo illa que diuino sacrificio et bestiali ymolatione et alia q̃ in mūdo fiūt nō pñt remoueri ab actiōe corporum supcelestiū dantiū vitā ꝛ mortē.

¶ Hic autor ponit vnū notabile.q: prius dictū est ꝙ natus sub diuersis planetis diuersimode regiť et produciť. Diceret aliq̃s quō vel quare sunt stelle sic ordinate Rñdeť ꝙ per naturā diuinā talis ordinatio facta est. deus em̄ sic ordinauit domū planetaruꝫ. et illud patet.xij.metha. Et autor vult ꝙ ꝑ ieiunium et sacrificium bestiarum non potest remoueri cursus planetarum Illud probatur quia motus celi est semper vniformis et regularis.vij.phi-

corum et semper inuariabilis sicut ergo deus instituit ab eterno ita ineternū permanebit Sed contra sapiens dominabitur astris ſm theologos hoc nō esset nisi cursus planetarum et effectus impediri possent. Rūdetur q̄ sapiens sic dominabitur astris qn̄ videret aliquem effectum saturni de necessitate vt frigiditatē tunc posset se cauere a nocumento. sed non pōt impedire eorū effectū simpliciter qm̄ ita semper agunt Et autor loquit̄ naturaliter cū dicit q̄ per sacrificia nō pōt remoueri effectus planetarum quia theologus tenet ibi oppositam partem quia omnia sunt in potentia dei. et deus agit libere et sepe exaudit preces cristifidelium.

Ex istis verbis sic forte aliquis crederet me sic cadere in duplici peccato. primo quidem quia statim visa superficie verborum concluderet ex eis verbaliter omnia de necessitate venire Scdō q̄ me occultorem cristiane fidei vellet dicere. et necessarium de istis narratum sit planetis.

¶ Hic respondet cuidā questioni q̄ aliquis posset ꝯtradicere autori. Ex dictis nāq̧ p3 q̄ omnia ex necessitate veniūt q2 eueniūt iuxta cursū planetarū ꝛ ille nō pōt impediri ſm autorē. Vn̄ om̄ia bene eueniūt ex necessitate conditionata sed nō absoluta Hoc sic declarat quia q̄libet effectus de necessitate euenit stantibus suis causis necessariis et in fallibilibus vt dt aresto. ij. poste. sed quia materia qn̄q̧ est indisposita. ideo eoꝝ effectus impediuntur per accidēs. Et sic supposito q̄ virtus planetaꝝ in tali signo inducat mortem tn̄ adhuc hō ꝑ remedia pōt conseruari et sic materia non est disposita seu apta ad talem effectū Ex illo p3 error illoꝝ q̄ dicūt omnia euenire de necessitate constellationis.

Et aūt ea que dicta sunt lucidiori lumine cognoscantur et quō aliqn̄ plures fetus fiūt in matrice et plures pueri nascuntur sicut duo gemelli. oportunum est modicum trāsgredi ab hoīs generatione et videndum est de generatione aīaliū imperfectorum. que non ex semine sed putrefactione generantur Juxta qd̄ notandum q̄ illa aīalia imperfecta sicut musce et similia nō sp̄ eodē mō generantur sicut ꝑfecta aīalia. q2 per decisionē seminis non generatur

sed ex putrefactis vt patet quarto methaphisice.

¶ Capitulum tercium in quo autor agit de formatione fetus in vtero. Et pmo facit digressionē a ꝓposito. Scdo regredit̄ ad ꝓpositū ibi rn̄deamꝰ ꝛ dicamus. Nota ꝙ musce ꝛ aranee sunt aīalia imꝑfcta. ꝛ nō sunt de ꝑfectione vniuersi sed tn̄ nō om̄ino frustra. ideo quia natura ipa ordinauit vt malos hūores absorbeāt et vt eo melius hoīes a malis hūoribus ꝓseruerentur.

Utrum aūt anīalia eadem ex semine vel sine semine generātur Dubitatio est apud plures. Opinio enim Auicenne ca. et libro de diluuijs est. ꝙ eadem anīalia ex semine et sine semine generantur Et hoc declarat quia diluuiū fieri potest adhuc vniuersale. et in tali diluuio corrumpentur omnes viuētes. corruptis aūt omnibus viuentibus fierent influentie in cadauera mortuorum que putrefacta sunt. et tunc ex virtute celi generabuntur eadē que prius fuerunt. ita ꝙ vnū generatur ex putrefactis et aliud per decisionē semīs generabit sibi simile ī specie. Et declarat possibilitatem huius ad sensum dicens Capiantur capilli mulieris menstruose et ponantur sub terra pingui vbi iacuit fimus tpe hyemali. tūc in vere siue estate. valescente calore solis generatur serpens longus ꝛ fortis. ille vltra generabit sibi similem in specie per decisionem seminis Et illud idem declarat in mure qr tpe suo quidaꝫ mus erat factus ex putrefactiōe ꝛ ille vltra sibi generauit sil'eꝫ ī spē ex semīe. Plures rōes possunt adduci. sed sufficit qd̄ dictū est. qa longum esset omnia incidentia ad illam materiam enarrare.

¶ Hic mouet dubium et hoc sic ꝙ ponit opinionē Auicen.et rōnes eius.se
cundo reprobat illam ibi breuiter ad illā ⁊c. Nota auicenna posuit datoreꝫ
formarū vt ptꝫ per cōmenta.xij.metha.⁊.iiij.Et ideo ipe vltra posuit ꝙ vir-
tus diuina mediante motu planetarū possit infundere formas.et dare esse.
et tunc vltra ex putrefactiōe rebus generatis illa.vltra generant sibi silia
Sicut etiā posuit si virt⁹ solis in terra ꝓducit plantā ꝙ illa vltra mediante
fructu et semine posset ꝓducere aliā plantam. Nota ꝙ crines mulierū mē-
struosarum sunt multū humidi et grossi et venenosi.et ideo si isti ponantur
sub pingui terra in hyeme tunc generabunt hūositates et venenositates p
virtutem solis et possunt verti in serpētes.⁊ sic dicitur qꝛ basilisc⁹ fiat artifi-
cialiter in fimo ex ouo. Unde fim⁹ est terra pinguis arphinata humiditate
repleta.et ideo facit aliquid fructificare. vñ in terra arida et sicca illud nō
habet veritatem Item in hyeme cū fimus ab intra est humidus et calidus
sufficienter.qꝛ frigus circūstans nō pmittit calorē innatā exalare et recede-
re Nota mus qui generatur ex putredine terre est grossior alio mure qui
generatur per decisionem seminis et ille habet caudam maiorem et est mul-
tū venenosus.quia materia fuit putrida valde ex qua est productus. Item
auicenna posuit quendam vitulum cecidisse de celo quē dixit generatū fuis
se in aere ex putrefactione.

Breuiter ad illam opinionē dicendū est quod nō est
vera.et ratio quia scđm phm.viij. phicorū sicut ali-
quis hꝫ ꝓpriam materiā sic ꝓprium habet agens quia
tali materie est talis forma.qꝛ alius est act⁹ materie ⁊
alius est actus forme vt dꝛ.viij.metha. et tñ illa anīa
lia hñt diuersas formas et materias ⁊ per ꝯñs diuer
sa agētia et generantia habebūt Intētio eñ phi.viij
phi.ꝙ eadem aīalia saltem ſm speciem possunt fieri
ex semine ⁊ sine semine.sicut sanitas qñqꝫ fit ab arte
et qñqꝫ a natura.Sꝫ in hoc differt ab Auicenna qui
ait ꝙ nunꝙ animalia perfecta sine semine fiant.secun
dum aūt phm hoc nō est veruꝫ. Differt etiam ab eo
quia scđm doctrinā phi.p̄io metheo. Diluuiū vl'e ē
impossibile apud naturam fieri.tā p ignē ꝙ p aquā
huius rōnem dicit albertus quia diluuiū fit ex cōstel

latione humectāte. ideo si ꝯstellatio humectans re-
spicit vnam partem terre tūc alia opposita tere re-
spicit aliā partem scꝫ constellatio desiccās. et q̄tum
vna humectat in vna parte tātū alia desiccat in alia
parte. ideo impossibile est quod dicit auicenna

¶ Hic autor īprobat Auicennaꝫ vel opinionem auicen. et non rationem commentatoris probando ꝙ generatū ex semine ⁊ sine semine differunt specie sic q² agens ē diuersuꝫ ⁊ recipiēs diuersum et tunc receptum erit diuersū ſꝫ in ꝓpagatis et a putredine generatis sic est. ꝙ materia est alia scꝫ semen et putredo. Item agentia sunt duplicia sicut virtus solis et stellarū cum calore incorperato. in putrefactis ab vna parte. Et agencia quibus semina descindunt ab alia parte scꝫ in ꝓpagatis sic illi duo mures differunt specie. Et si serpens fit et generat a crinib⁹ ⁊ vltra alius generat ꝑ decisionē seminis illi differūt specie. Nota impossibile est fieri diluuium vniuersale quia planete nō possunt sic ꝯcurrere sed bene fit diluuiū particulare. vt si om̄es planete ꝯcurrerēt ī hoc frigido signo pisciū q̄a illud signum est summe frigidū ideo ꝯtingere posset diluuiū tamē generaret in vna regione quā illud signū respicit et sic nō pōt fieri vl'e nisi miraculose Legit enī ꝙ factū fuit diluuiū vniuersale ꝓpter maliciā hoīm. de illo hic nihil ad ꝓpositū cum naturaliter loquamur Ex dictis nota ꝑ expientiaꝫ videm⁹ nos ꝙ tpe hyemali in vna regione plus generatur de aqua. et in alia regione opposita vbi est estas plus generatur de aere et igne scd̄m cursum planetarum.

Respondeamus et dicamus ꝙ quedam sine semine
generant Et causam hui⁹ generationis reddit ph̄s
iiij. metha. di. calor disgregans. corp⁹ mixtum facit
per hoc ꝙ subtile extrahit ⁊ relinquit grossuꝫ Et nō
est absolute calor. sed est v̄tus ꝯstellationis et celes-
tis Et ph̄i intentio est ꝙ materia ex qua anīa sine se-
mine nascitur est aliqua hūiditas subtilis in qua qui
dem calor naturalis sepe agit ex parte celi. qui dum
ꝓporcionatus ē materie. in quā quidem materiā for-
ma talis anīalis dꝫ introduci hanc. hūiditateꝫ calor
celistis iā dict⁹ segregat a q̄libet ꝑte grossi terrestris

Et ẜm itentionē phi. viij. metha. hec generatio ē vniuoca saltē ṽtualiter nō aūt formaliter Per hoc soluitur dubitacio quā quidā faciūt dicētes omne qḋ generat̃ vniuoce ex sibi sil'e generat̃ in specie. verum est virtualiter Circa hoc notandū q̄ ex eadem materia plura aīalia imꝑfecta nascuntur vt ex stercore equi nascuntur musce vespes et plura consimilia diuerse speciei et diuersi coloris et figure generantur.

¶ Hic soluit dubitationē et rn̄det scḋm intentionē suam. Nota ẜm Albertum talis est modus generatiōis aīaliū ex putredine q̄ calor solis qn̄qȝ pretendit vsqȝ ad materiaȝ putridā tūc extrahit humidū subtile ab illa materia et generant̃ quedā pellicule exterius ita q̄ calor interior non ꝑmittit̃ exire et tunc virtute solis ille calor qui est in materia putrida petit exituȝ ꝛ impedit̃ et ex tali motu sursuȝ et deorsum generat̃ quidā spūs pulsans mediāte quo spiritu vita ꝓducit̃ in tali materia Et si querit̃ vtrum ille spūs pulsans sit suba vel accidēs. Dḋm est q̄ est substātia quia mediante ṽtute formatiua ille spiritus agit et quia agens nō nisi mediāte tali virtute substantiā ꝓducit ideo necesse est illū spiritū esse substantiam. et ille spiritus ē corpus subtile generatū ex subtiliori parte materie putredinis Sed dubitatur vtrum ille spiritus sit animatus vel inanimatus Et est dicendum q̄ ille spiritus non est formaliter animatus sed virtualiter quia educit animā viuere effectiue de illa materia putredinali Et ideo dicit auicen. in xij. metha. in illa digressione vbi improbat Auerroim platonē ꝛ theomistiū q̄ ex putredine generant̃ rane. Sed autor dicit calor solis attrahit humidū a putredine. Probo per experientiā. accipio vnū murem putredinalem et ponā in locū vbi sunt radij solares in vigore. inuenio q̄ calor solis facit exalare totam materiā muris ita q̄ ibi nihil remanet nisi pellis. Nota generatō septimo metha. diuidit̃ q̄a quedā vniuoca quedā equiuoca Equiuoca est quando formaliter generans et genitū differunt specie vt si generatur mus de terra ꝛc. Vniuoca est quando generans et genitū cōueniunt in specie. vt homo generat hoīem vel equus equum Et ex illo soluitur dictum phi. vij. metha. qn̄ dt̄ oīe qḋ fit a simili suo. in specie fit. verū est de generatione vniuoca sed non equiuoca. Nota aīalia generata ex putredine nō semꝑ habent eundē colorē speciem vel figuram. Ratio quia ista aīalia differūt specie. mō quecūqȝ differunt specie etiam dicunt̃ differre figura et in colore naturali quia ista consequuntur formam.

Causa aūt diuersitatis illorū aīaliū est diuisio seminis in matrice et illud est verū ꝑncipaliter in aīalibꝰ ꝑfectis Et est notandū q̄ in matrice mulieris plures sūt cellule. qn̄ tūc semē decisū a patre sic colligit̃.

q̃ in vnaquaq; cellula matricis semen sic recipit tūc est modus generatiōis pluriū fetuū ꝛ ille mod⁹ generationis respectu aīalium im̄pfectorū accipit sil'e ita q̃ inest aliquid loco matricis et aliq̄d loco semīs Et ideo talis humiditas diuidit per loca eductiōis fet⁹ in putrefactis et ideo mltiplicantur talia aīalia Et causa similitudinis taliū aīaliū est sil'itudo humidi educti de corpe in ptes homogenias. Et diuersitas speciei talium anīaliū sumitur per oppositum scilicet per humidum eductum in partes eutrogenias

¶ Hic autor infert cām q̄re aliq̄n plures pueri nascunt. Vnde plures sunt cause pluriū fetuū pticularium. Prima est diuisio seminis in cellulas ꝛ non est sufficiēs q: exptū est p obstetrices q̃ semel vna dn̄a peperit massā carneā cōtinentē septuaginta figuras hoīm. mō certū est q̃ nō sunt tot cellule matricis. Secunda causa est abundantia seminis et tunc diuiditur et spargit et fiunt plures fetus. Tercia causa est q: qn̄ mulieres in coitu nimis mouēt se et circumdispargit semen et fiunt plures fetus.

Q: aūt quedam aīalia gn̄ata sūt lōga et stricta et q̄dā breuia. hoc ē ex diuersitate cōplexiōis. q: ex colerico calido et sicco generat corpus longū strictum et gracile. eo q̃ calor in eo multū extendit Ex flegmatico frigido et hūido generatur animal breue et latū q: hūor aque⁹ est multū dilatabilis et frigiditas nō multum extendit ipsum. Sed ex sanguineo calido et humido generat aīal mediū inter longū ꝛ breue ꝓpt calidū et hūidum tpatum Sꝫ ex melancolico generatur animal strictū et breue q: frigiditas non permittit ipsum extendi ꝛ siccitas nō pmittit ipsū dilatari.

Ex colerico aūt accidētali et adusto generatꝰ animal longū et valde gracile q̄a feruor caloris eius multū extenditur et siccitas mediata attenuatꝰ. Et est notandum ꝙ colericus est crocei coloris vt frequētius, et sanguineꝰ rubei coloris. et flegmaticꝰ albi coloris. et quorū natura ꝑmixta fuerit horū ⁊ q̄litas ⁊ color necessarius ꝑmixtꝰ erit. Sic ergo in hoc capitulo habemus modū gn̄atiōis aīaliū imꝑfectorū et quō plures fetus siꝉ fiunt. tā in perfectis q̄ȝ in imperfectis. et quare aliqđ anīal est longū et aliquod breue.

¶ Hic autor ostendit causam quare quedā anīalia generata sunt longa et breuia et satis patet in textu. Nota nullus hō est qui sit purus colericus vel flegmaticus ⁊c̄ӯs. sed oēs mixti. Sed vnus bene plus habet de sanguine q̄ȝ alter quia nullū est anīal in quo elemēta equaliter dominantꝰ. vt ꝓbat Auerro. primo celi quia si hoc esset verum vbicunqȝ poneretur commisceretur ꝙ est impossibile.

Nunc aūt ad superius dicta de generatione et formatione embriōis in vtero materno sermonem nostrū conuertamus. et de mō exitus dicamus. Et primo videndū est quō iste tres potentie anime. scȝ vegetatiua. sensitiua et intellectiua veniunt ad materiā fetus. siue quo ordine. Juxta quod notandū ꝙ illud est alterius negocij q̄ȝ presens materia requirit quia respicit scientiā libri de animalibus tamē aliquantulum de ipso breuiter tangamus aliquid.

¶ Hoc est capitulū quartū et est de creatiōe fetus. Et primo premittit quedam necessaria. Vnde dicit littera quo ordine. quia inter istas potētias est ordo perfectiōis et cōmunitatis. Et ideo dicit comenta. primo metha. in de erroribus ꝙ primo respiciuntꝰ et accipiuntꝰ forme vniuersales et postea minus vniuersales vsqȝ ad determinabiles. ergo semper est ordo.

Sperma vero collectum in matrice mulieris aug-
mentatur statim qñ infusum est ei et qñ matrix est
bene clausa. sed alimentū est a potentia vegetatiua
quia spermate deciso a patre vel a generāte. dimissa
est ista potentia vegibilis. Et hoc patet. ij. de anima
Quia potentie vegetatiue sunt duo opa scz generare
et alimento vti. quia planta generat plātam. animal
vero animal. vnde videtur φ ab illa anima fluat
virtus generatiua. postea vero tēpore subsequēti fm
exigentiā nature superaddit materie aīa sensibilis
et postea anima illi9 speciei vel illi9. Et ille virtutes
scz vegetatiua et sensitiua distinguunt per opatiões
que vltra differūt p obiecta. τ nō differūt ille due po
tentie scz vegetatiua τ sensitiua ita φ sint due essentie
distincte. est eñ vna τ eadē essentia q̄uis nō eodē mō
et hoc dt phus. xvi. de aīalibus. embrio primo viuit
vita plante. scdo vita aīalis. tercio vita hui9 spēi vel
illius. Etiā addit in hoīe virtus intellectiua q̄ nō ge
nerat a materia. sed a celo. et est de foris infusa. vnde
est finis et pfectio oīm formarū existentiū inferius.
Id consueuit apud medicos dici φ prima vita est la-
tens et occulta. media apparens τ manifesta. vltima
vero excellens et gloriosa. A pria est sensus natura-
lis. a scda sensus animalis a quo sensus visus audi-

tus &c. a tercia vero est sensus spūalis a quo interp̄tatio. discretio. p̄scrutatio et sic de alijs.

¶ Hic autor ostēdit intentū suū ostendēdo quō iste tres potentie veniūt ad materiā. Nota spūs et semen viri est qōdāmō vitalis qa viuit vita hōis et qn̄ istud recipit in matricē viuā et calidā tunc operat in semie mulieris Et virtus generatiua p̄mo generat pelliculā secundiuā cui semen inuoluit et sic cōtinue se mouet ad semē mulieris et penetrat in materiā longā latā et p̄fundā. Et incipit ibi v̄tus formatiua generare spūs pulsantes et pulsatiles et in eo q generat illos spūs pulsantes facit materiā viuā ꝛ format venas et neruos in quibus currūt illi spūs. vn̄ spūs et vene pulsatiles vel saltē p̄porcionabiles eis inueniunt in arboribꝰ ꝛ plātis Et nūc materia sic viuente vita spirituū qui vegetant illā materiā tūc aīa sensitiua recipit in illa materia. et tunc in hōie materia stante sub aīa cogitatiua q̄ est vltima forma materialis per virtutē dei ꝛ celi. intellectus infundit ꝛ introducit. Vn̄ loquēdo tam phisice q̄ theologice intellectus nō educit de potētia materie qa intellectus nec est corpus nec v̄tus in corpore p̄ cōmentatorē. iij. de aīa commento. v. ꝛ. iiij.. Sed theologice loquendo tūc aīa est forma substancialis corpis hūani dans sibi esse substanciale. Sed auerrois ponit q intellectus copulat nobis solū a generatione et p̄ copulationē fantasmaticā sicut nauta naui p̄ nauigationē. ꝛ ponit q sit vna in hōibus oībꝰ Et ille articulus est ab eccl'ia cōdemnatus qui em̄ hoc credūt saluari nō pn̄t. et per hoc tenēt potentissime arestotelē esse cōdēnatū qꝛ in illa opiniōe videt mortuus fuisse ita q ad minus dubitauit sic q nō firme credidit quemlibet hominē habere distinctū intellectū a deo creatū sicut videt in. iiij. ꝛ. ij. de aīa. Nota illa forma dꝛ educi de materia que extendit extensione materie ita q tota est in toto et pars in p̄te extēsiua vt aīa sensitiua in corp̄e pedali est pedalis et in semipedali semipedalis licet sit tota in toto v̄tualiter. Nota autor videt poni illud quod potentia vegetatiua sit p̄ aliquo t̄pe in materia p̄ quo nō est sensitiua illud est verū māifeste. ita q priꝰ māifestant opa huiꝰ potentie qꝛ prius apparet fetū nutriri ꝛ augmētari anteq̄ senciat ꝛ moueat

Tēpus v̄o egressus ab vtero materno vt frequētiꝰ est in. ix. mēse. q̄busdā tn̄ in. viij. quibusdā in. x. ꝛ quibusdā in. xi. ꝛ nō vltra Quedā vero mł'ieres solēt parere in scd̄o mense ꝛ abortiue. i. naturā hōis nō p̄ducunt sed aliq̄ materiā carneā vel lacteā. Illud autē accidit eis p̄pter plura vt ptꝫ qa materia mēstruorū corrupta est vel p̄ nimiū motū per quē rumpit matrix vel p̄pter alia mala Et ideo meretrices et docte mulieres vel helene in hac arte qn̄ sentiūt se impregnatas mouent se de loco ad locū. de villa ad villā. et

ducunt coreas ꝛ multa alia mala. et vt frequētiꝰ multū coeunt. et lucrant̄ cū viris. ꝙ per motū liberentur a conceptiōe. et cupiūt coitū vt ꝑ delectationem obliuiscant̄ dolorem qui generat̄ ex destructione fetus.

¶ Hic autor exequit̄ intentū suū de egressu fetus. Nota oīs fetus q̄ egredit̄ in nono mense vt sepiꝰ euenit. ille fetus est bn̄ maturus ꝛ satis fortis q̄a nonus mensis correspondet ioui. Jupiter autem est beniuolus planeta scȝ calidus et humidus ideo est ministrator et nuncius vite. vita aūt consistit in calido et humido. Item autor dicit qn̄qȝ in vndecimo mēse fit egressus ꝛ illud nō est verū. sed mulieres decipiuntur in computatōe q̄a qn̄qȝ ꝯcipiūt vnā massam semis ꝛ post aliā quindenā impregnant̄ ꝛ tunc putāt se ꝯcepisse prius. vn̄ illa massa prius cōcepta eicit̄ et emittit̄ tpe vere ꝯceptiōis. Nota qn̄ puer primo egredit̄ tūc ponit digitū ad os ex sue nature exigētia. Rō q̄a puer exit de matrice tanq̄ de balneo calido ꝛ tūc veniēs ad aerē sentit frigus. ideo ponit digitū ad os calidū. Item qn̄ nascit̄ tunc sonat q̄a patit̄ ab aere frigido. Et si facit clamorem in ventre signū est ꝙ nō exiet viuus quia aliunde non faceret clamorem nisi a quadā lesione.

Est aūt notandū ꝙ iuuenes mulieres ex timore et ex ictu tonitrui sepe de ꝑtu indisponunt̄ curis ꝙ fetꝰ vitam habens morit̄. et si vitam nō habuerit possibile esset ꝙ semen motu naturali a forma hoīs destitueret. Causa aūt huius primo accidit ex ꝑte timoris a quo totum corpus immutatur et disponit̄ ad egritudinem et per eius aduentū fetus leditur. et extinguitur. Scd̄o ex parte fulminis quod penetrat vsqȝ ad interiora et eam destruit et cōbustionē facit et tamē nullū signum adustionis extra apparet ꝓpter vaporis illius subtilitatem. Et est etiaȝ vapor ille fortissimus qui etiā qn̄qȝ interficit hominem eo ꝙ penetrat ad membra vitalia interiora. et ꝓpter subtilitateȝ nō apparet adustio eo ꝙ magis ledit ictu q̄ calore.

Et tunc frequentius scđm dispositionem naturalem interiorem vbi fetus inuenit dispositus et tunc consumit totum humidū radicale et complexionale fetꝰ et tūc fetus extinguitur. Et est sciendū ꝙ illa nō sunt ficta quia sicut recitat albertus de operatiōe et effectu fulminis ꝙ in ictu tonitrui qn̄qȝ videtur cōburi calceus pede illeso et econuerso. et qn̄qȝ pili iuxta loca libidinis membris illesis. ⁊ ꝙ ictus fulminis pertingit ad interiora ꝑ hūc modū quē dixi. Fides huiꝰ est. qꝛ venenosus serpens ꝑcussus a fulmine per paucos dies vermiculat et putrescit. et est serpens a quo tollit̄ venenū per huiusmōi impressionē. Itē signum fidei est doleū ꝑcussū cuiꝰ vinū stetit ꝑ aliqđ tp̄us nō exeūdo. de his aūt suꝑfluum est hic determinare.

¶ Hic autor ponit quedā notabilia. Et nota ꝙ tonitrus qn̄qȝ ex calore solis fit scȝ qn̄ exalatiōes calide recipiunt̄ inter nubes ⁊ ibi ꝑ frigꝰ nubiū exagitant̄ tunc scindūt nubē. et ex tali forti motu fit incēsio illaꝝ exalationū et ꝑ cōsequēs coruscatio ideo illi peccāt qui dicunt ꝙ fiant in tercia regiōe aeris quia fit infra nubes. Et duo sunt motus tonitrui scȝ ictus et fulmen. modo ictus ille qn̄qȝ scindit arbores ⁊ ille est sonus et ille non scindit sed ictus Sȝ fulmen nō qꝛ ē valde subtile quia generat̄ ex exalatione subtili ⁊ calido et illud fulmen sepe cōburit calceū pede illeso Ratio qa qn̄qȝ fulmen ita cito recedit ꝙ pedeȝ nō tangit. Et qn̄qȝ cōburit pedem calceo manente illeso Ratio quia calceus est substātia porosa sicut oīs pellis ideo fulmen transit per oēs poros calcei ⁊ inuenit pedē resistentē ideo illū comburit.

Sed de hijs q̄ dicta sunt intēdo quedā dubia mouere quorū solutiōes et determīationes vobis ꝓmitto. Primū est vtrū possibile sit in illo tempore qn̄ vir ē in coitu si effectꝰ fulminis per omnē motū fuerit. semen receptū hora eiectionis posset recipere aliq̄ nouā impressionem per quam disponatur ad aliquod

aliud q̄ sua natura pticularis intendat

¶ Hic autor mouet quedā dubia et primū dubiū sic soluitur Et dicit q fulmen in hora eiectiōis seminis potest impedire semen a forma q̄ agens pticulare intendit quia possibile ē q fulmen faciat materiā venenosaꝫ et sic facit ipsam ineptam ad generationem hoīs. ita q ex illa materia generant bufones ꝛ aliȷ̄ vermes. et sic patet solutio primi dubiȷ̄

Secundū dubiū vtrum in hora eiectiōis a planetis posset prohiberi ab ipso fulmīe ꝛ pono tetigisse materiam seminis ex parte patris et matris.

¶ Hic mouet scdm̄ dubiū Et pōt sic solui q v̄tutes planetarū possent impediri a fulmine. idō q2 planete quidā influūt vitam et esse tale hoc fulmen destruit Ulterius dubitat quare hoc potius fit in principio eiectiōis semīs q̄ tpe cōsequēti Dicendū q tpe eiectiōis tunc semen est adhuc tenue et cito pōt impediri. Scdō dubitat quare dictuꝫ est q superiora nō possunt impediri quia semp agunt naturaliter. Dicitur q bene possunt impediri in illis que sequuntur opera prima illorum.

Tercium dubium vtrū p ictum fulminis tangentem materiam vtrancꝫ. posset influere semini virtutem per quam procedit ad formam masculi. ita tamen q materia prius disposita fuerat ad femelle formaꝫ vel dispositionē ꝛ ecōuerso.

¶ Mouet terciū dubiū Et soluitur sic si materia esset disposita ad formam femelle tunc per ictum fulminis in masculū disponi posset Et etiā q2 possibile q p ictū fulmīs īsereretur aliqua v̄tus p q̄ semen viri esset vigorosi⁹ semīe ml'ieris ꝛ ecōuerso. ideo ɔtigere hoc posset ꝛ ille solutōes sūt ꝓbabiles Et vult autor dicēdo q illa dubia sūt mltū occulta. ideo ī lr̄a nō soluit ea

Nunc aūt videamus et dicamus de fetu in quo mense habeat egressum. In octauo enim mēse raro viuit Ratio quia oīs fetus naturaliter tendit ad ortuꝫ in. viȷ̄. mense et incipit laborare ad egressum et ideo cum in septimo mēse laborauit tūc debilitat⁹ ē ergo si in octauo mense exeat non diu viuit. Si vero in nono mense exeat est bene sanus quia requieuit per octauum mensem a laboribus habitis in septimo mēse

¶ Hic autor exequitur de exitu fetus in spēali. Nota fetus in octauo men

ſe male ſe habȝ Hoc probaṫ extra textū rōne tali q̄ꝛ ſaturnꝰ tunc dn̄aṫ ⁊ ī
le cōtrarius eſt vite aīalis. q̄ꝛ eſt frigidus et ſiccus Alia ratio patet in textu
Ān̄ ſi fetus eſſet valde fortis et haberet amplū foramē ꝑ quod exiret poſſet
euadē ⁊ ſanꝰ exire. ſȝ hoc raro ꝯtigit. Sed ꝙ̄ ī nono menſe ſanus exeat ptȝ
quia nonus mēſis correſpōdet ioui q̄ eſt calidus ⁊ hūidus ⁊ ē ꝓncipiū vite.

Ubi ſciendum ꝙ̄ in quibuſdā mulieribus eſt maior
dolor q̄̄ in aliquibus quia in quibuſdam accidit ꝙ̄
fetus quandoq̄ȝ pretendit manū qn̄q̄ȝ pedem q̄ oīa
ſunt nociua et tunc obſtetrices fetū diligenter retru-
dunt et ex illo generatur magnus dolor ita ꝙ̄ plures
mulieres niſi fuerint valde fortes debilitantur vſq̄ȝ
ad mortē. Accidit qn̄q̄ȝ etiam in ꝑtu mulieris ꝙ̄ cor
rūpiṫ vulua mulieris vſq̄ȝ ad anū ita ꝙ̄ iſta duo fora
mīa fiūt vnū. ⁊ tūc obſtetrices diſcrete vtuntur quo-
dā vngento vngentes vuluam. q̄a retrudūt matricē
et ſic matrix ſepe lediṫ et vulneratur Ideo bn̄ videri
neceſſariū eſt in partu mulierum vt habeanṫ diſcrete
mulieres in hoc opere hac ex parte. Hoc autē didici
a quibuſdam mulieribus ꝙ̄ quando fetus pretendit
caput in exitu tunc bene valet negocium quia tunc
alia membra faciliter ſequuntur et ſic fit ꝑtus leuis.
¶ Hic autor ponit vnū notabile et eſt ſatis notum ex textu Sȝ eſt notādū
ꝙ̄ quando fetus preponit pedem vel manū nō pōt bn̄ exire q̄ꝛ tūc iacet oblīq̄
in vno latere ⁊ maxīe ſtimulat ⁊ tūc mlīeres retrudūt ⁊ retrudēdo fit max-
imꝰ dolor Et qn̄q̄ȝ vulua mlīeris eſt arta et fetꝰ eſt magnꝰ tūc oportet fieri
rupturā vſq̄ȝ ad anū. Et illō maxīe ꝯtingit in mlīeribꝰ pīguibꝰ q̄ꝛ pinguedo
earum facit ſtrictū ⁊ artū meatū

Sed circa ea q̄ dicta ſunt dubitatio oritur omnibꝰ
mirabilior ſcȝ vnde veniat puero iacenti in matrice
nutrimentum cum matrix ſit vndiq̄ȝ clauſa Juxta

q̄d notandū ꝙ qn̄ fetus est clausus in matrice v̄tute
naturali in tali cōplexione occ̄ta. p̄mo inter omnia
nascit̄ quedam vena q̄ perforat matricē. et a matrice
ꝓcedit vno tramite vsqȝ ad mām̄illas. mō qn̄ fetꝰ est
in vtero tūc indurant̄ mām̄ille mulieris. qꝛ tūc subā
menstrui fluit ad mām̄illas ꝓpter clausurā matricis
et ideo subā menstruosa fortiori decoctione decoqui
tur et vsqȝ ad colorem lactis dealbat̄. et illud lac mu
lieris vocat̄. et sic illud primo mō decoctū mittit̄ per
talē venā ad matricem. et ex hoc fetꝰ nutrit̄ tanq̄ de
ꝓprio et nāli nutrimēto Et hec ē vena q̄ in exitu fe-
tꝰ ab obstitricibꝰ abscindit̄ in vmbilico. et ideo videt̄
in puero nouit̄ nato ꝙ vmbilicꝰ eiꝰ sit litigatꝰ cū aliq̄
filo ne aliquid exeat de corpore eius ꝑ hāc venā q̄ ab
scisa est a matrice in vtero mulieris et pēdet in vtero
materno cū pēdicula ex parte matricis annexa

¶ Hic autor mouet vnū dubiū vt ptȝ in textu Nota s̄m Aresto. v. metha-
tunc ista vena ⁊ vmbilicꝰ debēt esse adnascentia vel cōnascentia qꝛ matrix
mulieris ⁊ vmbilicus pueri cōiungunt̄ mediante illa vena ita ꝙ cibus tran
sit a mām̄illis mulieris ad vmbilicū mediante illa vena Nota vmbilicus di
recte est in medio corporis in hoīe bene formato vt mediāte ipo cibus equali-
ter influatur omnibus mēbris et mām̄illis mulieris. Et dꝛ vmbilicꝰ ab vm
bo onis. ꝙ est media ps clipei ⁊ icos custos q̄si custos vmbonis mediȷ̄ in cor
pore. Dubiū est quare in mulieribꝰ mām̄ille sunt supra ⁊ in aliȷ̄s aīalibus
infra Rn̄det̄ causa est duplex Prima si mām̄ille mulierū essent infra impedi
rent transitū ideo natura sagax sic ordinauit Sed vacca capra ⁊ alia aīa-
lia habēt quattuor pedes ideo mām̄ille nō impediūt transitū Scđa causa
q̄a in mulieribꝰ a corde dependet calor. et ille calor extēdit se vsqȝ ad mam-
millas ideo hn̄t eas in pectore iuxta cor. Sȝ in brutis maxīe dependet calor
ab epate. et ideo influitur calor ad mām̄illas ideo sunt infra. ⁊ ideo sic etiā
meliꝰ mulgent̄ ⁊ lactant̄ a fetu. Diceres q̄re viri nō hn̄t mām̄illas Ideo qꝛ
viri non paciunt̄ mēstrua et nō nutriūt pueros. et ideo non est necessarium
eos habere Sed habēt summe ꝑuas sic mulieres habēt testicłos valde par
uos. Vtrum melius valeant parue mām̄ille q̄ magne Dicendum est ꝙ

mediocres sunt melius valentes. Unde magne non sunt vtiles quia in ip-
sis est calor diffusus hinc inde et nõ hñt multũ de calore. et ibi est mala dige-
stio. Etiã parue nõ valent quia ibi est modicũ nutrimentũ. Nota ꝙ fetus
in vtero ꝭm nutrimentũ disponit. et ideo mulieres impregnate prohibent
vt caueant se a fortissimo potu sicut est vinũ forte quia nõ possunt bene di-
gere illum potum et potus fortis non competit fetui cum adhuc ipse sit
multum tener et debilis.

Sicut dicit arestoteles in scdo phicorũ ꝙ sicut pec-
catum est in natura sic etiã est in arte ⁊ huiusmodi de
claratio multũ valeat ad mãifestationẽ intenti. Unũ
sciendũ ꝙ monstra siue peccata in natura vocantur
illa indiuidua alicuius speciei que in aliqua parte
corporis secundũ cursum communẽ illius spẽi exce-
dunt sicut cõtingit videri in hõibus hñtibꝰ nisi vnũ
pedem vel tantũ vnã manũ et sic de aliis. Istud aũt
miraculũ accidit mltis mõis. Aut enĩ ex diminutõe
materie aut ex suꝑabundantia. Ex diminutõe vo cõ
tingit pluribus modis. Primo mõ diminutio attri-
buit materie in se. ⁊ tunc cũ mẽbra principalia pueri
debent formari. natura sagax et ingeniosa facit vt
cõpletius potest. et istis dispositis. ad formationem
ceterorum membrorũ studet. et ibi ex materia quam
habet facit quod potest. et format partem diminutã
qñ diminutio est in materia et ideo contingit error.
et ideo cõtingit caput aliqñ esse maius ꝙ̃ natura re-
quirat illius indiuidui particularis sic generati.

Hic autor requirit intentũ suũ de mõ generãdi mõstrua adducit silitu-
dinem. Et vult ꝙ natura assimilat arti qa ars pmo format et edificat bonũ
fundamẽtũ, postea studet edificare suꝑ illud fundamẽtũ, sic tũc natura pri-

E

mēbra ꝑncipalia ⁊ magis necessaria format. scꝫ cor epar ⁊ cerebꝛū ⁊ testicu-
los. ⁊ postea minꝰ ꝑncipalia sicut manꝰ pedes ⁊ brachia. et si defectus est in
mā tūc meliꝰ ē esse magis ꝑncipalia ꝙ̄ minꝰ ꝑncipalia. Nō duplex ē natura
q̄dā intēdēs alia ꝓducēs. mō natura intēdēs nō errat q̄a qđ meliꝰ ē semꝑ
intēdit. ſ ꝓducēs qn̄qꝫ errat Sꝫ hoc ē ex ꝑte māe abūdātis vł deficiētis. ita
ꝙ mōstra fiāt ſm defectꝰ duplr. aut ſm q̄ntitatē discretā sic ꝙ qn̄qꝫ vnꝰ gene
raẛ cū vno pede vel cū q̄ttuor digitis in vna manu. Aut ſm q̄ntitatē ꝯtinuā
sic generaẛ aliq̄s cū minimo capite. vel cū minima manu Si ꝑ abūdantiam
fuerit hoc etiā est duplr. aut ſm q̄ntitatē discretā sic qn̄qꝫ generanẛ hoīes
hn̄tes duo capita vel sex digitos in vna manu ⁊ cetera. Aut ſm q̄ntitatē conti
nuā sic generaẛ aliquis cū maximo capite ꝑter cursuꝫ cōem illiꝰ spēi. Nota
monstrū dr̄ eo ꝙ mōstrat se vidētibꝰ. q̄a oēs diligimꝰ videre monstra ꝓpter
ammirari. vn̄ monstra sunt sic intēta a natura ꝑ accidēs ⁊ nō ꝑ se. vnde si
natura nō potest ꝑficere siue ꝓducere q̄nqꝫ digitos in manu ꝓduceret q̄t-
tuor vel tres ſm exigētiā materie. Diceres q̄re tunc fiūt monstra Ad hoc
dicūt phi ꝙ fiūt ad exornationē ⁊ decorationē vniuersi Nā dicūt sicut diuer
si colores in pariete existētes decorant ipm̄ parietē. sic etiā diuersa monstra
ipm̄ vniuersum exornāt mundū. Itē monstra etiā maxime fiūt ꝑ influētias
celestes q̄a qn̄qꝫ regnat spēalis ꝯstellatio. et ab illa diuerse figure influunẛ.
Vn̄ expertū est ꝙ generati sunt duo gemelli ramifici in dorso habentes di-
stincta capita vel membra et distinctas manus ⁊ non pedes.

Iuxta ꝙ notandum ꝙ scđm intentionem phi Omne
mixtū consurgit ex quattuor elemētis. et ideo qđ est
nature ignee cadit in suū simile. et quod est de natu-
ra terre cadit in suum simile et sic de alijs. Ex isto
vnus crederet et opinaretur me velle dicere ꝙ ele-
menta formaliter essent in mixtis. hoc enim esset con
tra intētionē phi. p̄rio de gn̄atōe. vbi vult ꝙ solū v̄-
tualiẛ sint in mixtis. mō ex istis possibile est aliq̄n se
mē habere ꝓporcionē diminutā ex ꝑte alicuiꝰ impedi
mēti spēalis. vt si ex ꝑte terre fuerit ꝯtingit diminu
tionē fieri in ossibus eo ꝙ ex ea radicaliter formanẛ.

Hic declarat dictū suū scđm intentū phi. p̄mo de generatiōe. Nota opi
nionē autoris ꝙ elemēta maneant in mixtis virtualiter. ita ꝙ ex elementis
corruptis generaẛ forma mixti in q̄ reseruanẛ q̄litates elemētoꝝ sicut vide
mus i mellicrato qđ est mel ⁊ vinū v̄tualiter sed nō formaliter Illud ꝓbaẛ
q̄a elemēta sunt cōtraria illa aūt in eodē fundari nō pn̄t vt est mēs Arest.
in. iiij. phicoꝝ ⁊ autoris sex principioꝝ scꝫ Gilberti porritani ⁊ arest. in post
p̄dicamētis ⁊ Pe. hiſ. et Boecij in li. de diuisiōibꝰ. Itē elemēta sunt corpora
distincta nō cōpaciētia se in q̄libet ꝑte mixti. ideo v̄tutes eoꝝ non manent.

Est igitur notandū q̄ mēstruositas non solū
ex pte materie cōtingit sicut nunc dictum est
sed etiam aliqn̄ ex malicia matricis que si fuerit lu
brica et viciosa vel maliciosa totum semen nō retine
bit. sed dispergit aliqn̄ anteq̄ totū semen in massam
colligitur tunc vita occupatur et matrix clauditur
et sic modicū seminis recipitur a quo debet formari
fetus. et illud hʒ speciales modos sub se qui plures
sunt sed de his narrare longū esset et ideo hic obmit
tantur. Et ad mōstruositatem multum operatur in
ordinatus coitus ex eo q̄ aliquādo masculus est in
coitu cū femella. si tunc mascul⁹ tpe coit⁹ inordinate
iacet cum femella monstrū facit in natura. Narrat
eni de quodā qui lateralit̄ iacuit tpe coit⁹ et femella
generavit puerum in vno latere curuum et in pede
claudū. et causa hui⁹ ex inordinatiōe coitus pcessit.

¶ Hic ostēdit aliū modum monstruoꝝ siue mōstruositatis. Vn̄ matrix
qn̄qʒ est causa mōstruositatis. vt si fuerit lubrica. Vn̄ lubricū dr̄ illō qḋ nō
pōt retineri sicut anguilla vel aliq̄d aliud tale. Item coitus inordinatus et
vehemens maxime est cauendus pter fetum debite pducendū ne semē p⁹
uerse recipiat̄ in matrice. Et nota q̄ p tanto coitus stando est irregularis
in natura q̄uis rudes nō curāt. q̄a semē ita debite recipi nō potest sicut de
bet. Ex illo patet q̄ multa sunt peccata que non solum peccant in lege sed
etiā in natura. quia natura debite intendit producere.

Aliqn̄ vero peccatū naturale contingit ex supabun
dantia materie q̄ diminutioni opponit̄. sic q̄ multe
tortuositates et humores apparent in membris. Et
hui⁹ est rō q̄a si natura abūdat ī pte semīs deputata
ad corp⁹ vl̄ ad caput cū natura facit illud qḋ nāliter

potest scz aliqñ duo capita aliqñ duos pedes quorũ vnus est multum maior alio. et aliquando facit gibbosum in pectore quandoqz in dorso.

¶ Hic ostñdit quõ ex supabundãtia materie fiunt mõstra Ubi vult pro sentencia si semen nimiũ in abundantia sit infusum. et q̃a matrix est clausa et quia tunc ei⁹ tota materia transmutat̃ in materiã fetus et si tũc pars ex qua debet fieri fetus caput. est nimis abundans tunc fiũt duo capita vl' tria et sic de aliis partibus aliis membris deputatis.

Sed oĩbus istis mirabilior est effectus quẽ albertus recitat de vno cui nati fuerunt duo membra libidinis. vnum ex parte viri aliud ex parte mulieris. ita q̃ potuit succumbere. i. subiacere ⁊ incumbere. i. actiue coire. Et causa huius originaliter trahitur ex superabundãtia materie quia materia fuit principiũ sufficiens generandi vtrumqz membrorũ.

¶ Hic autor ponit mirabilẽ euentũ de hermofroditis. Et recitat albertus q̃ vidit vnũ hermofroditã qui vtrunqz membrũ habuit et potuit agere et pati Nõ q̃damnmõ in seipm sed respectu alteri⁹ viri vel mulieris. ⁊ hoc puenit ex eo q̃ materia fuit tanta q̃ vtrunqz membrũ fieri potuit. et mẽbrum virile semp est supius et femineũ inferius. Quare natura non pducit duo membra virilia vel duo feminea. Ratio est q̃a natura de cõtingẽtibus facit qd melius est. sed melius est sic ordinari q̃a alterum semp supflueret si faceret duo virilia vel duo feminea. q̃a quicq̃d vnũ faceret hoc etiã alterũ Preterea nota q̃ sepe accidit q̃ generat̃ gallina que hz membrũ indispositũ ad coitũ ita paruũ sicut gallus ⁊ illud prouenit ex defectu materie. Item si contingit q̃ generat̃ femella sine apparentia membri mulieris tũc pellicula est supra posita q̃ oportet remoueri. Nota si hermofrodita magis apparet in specie viri sic se tenebit in tali specie. Si autem in specie femelle tunc iterũ se sic tenebit. et licet sibi ambo opa exercere s̃m p̃cepta et leges ꝯciis.

Et nota s̃m auicen. Si semen cadit in latere sinistro matricis generatur femella. Si in dextero generatur masculus. Si in medio hermofrodita participans naturam vtriusqz. scz masculi et femelle. Et a viro tanq̃ a digniori recipit speciem scd̃m naturam licet hee nature ambe fiãt in ipo. Recitat eñ Alber

tus de quibusdam gemellis. quorū vnus habuit in
dextro latere vtutem. vt vbicunq₃ portabať a pte
illius lateris aperiebantur omnes sere et clausure.
et alius habuit virtutem in sinistro q̄ vbicunq₃ por-
tabatur fuerunt clause que prius fuerūt apte. et lo-
quor de apertione serarū in ostijs domorū Et causa
hui⁹ nō ꝑuenit ex materia sed ex spēali constellatiōe
celi. et nō solum ex constellatiōe spēali sed etiā ex spe-
ciali materie dispositione ad talem effectū q̄a actus
actiuorū sunt in materia bene predisposita.

¶ Hic autor ponit vnū notabile ⁊ satis pꝫ in textu. Nota in latere dex-
tro est maior calor q̄ȝ in sinistro. Cor enī iacet in sinistro ⁊ influit calorem in
dexterū. et ideo in dextro generanť masculi gracia caloris. et ideo dextra
ps corpis est fortior et vigorosior q̄ȝ sinistra. vñ a dextro fit motus scđo celi
vñ dexter pes est modice maior sinistro et similiter de manu dextra ⁊c̄ijs.
Item alio modo patet quō fiat generatio duorū ramifactorū in dorso quia
quandoq₃ cōtingit semen recipi in duabus cellulis matricis. et tunc potest
contingere q̄ pellicula diuidēs cellulas corrumpať. ⁊ tunc coniunguntť illa
semina in dorsis et habent distincta capita et distinctas manus ⁊ distinctas
anĩas. et debent baptisari ꝓ duob⁹ hoībus. Nota virtus celestis mirabili-
ter operatur et oculte ī inferioribus. vñ possibile est de duobus gemellis q̄
virtus celestis respicit gemellum in latere dextro ꝭm talem virtutē scđm q̄
influit sibi virtutē aperiendi seras sine contactu q̄a ista pars dextere lateris
forte alterat aerem ⁊ ille vltra seram vsq₃ ad apertionē. et qui sic se habent
sepe sunt fures quia seras possunt aperire. Nota diuersitatis est hec causa.
quia ꝭm q̄ virtus celestis inuenit materiā dispositā sic operatur in illam.

Et nullus credat q̄ que dicta sunt sint ficta q̄a ī sibi
cōtingit videri in lapidib⁹ q̄busdā in quos spēalis
cōstellatio agēs imprimit spēm ⁊ formā hoīs vł alte-
rius spēi ꝭm exigentiā agētis. sicut visum est sepe qñ
lapides diuiduntť qđ fit ex cōstellatōe spēali. Et non
est mirū in gemellis cū etiā in quibusdā alijs accidat
vbi ē possibile inuenire. Et oēs mōi spēales in mon-

stris possunt reduci ad duos modos principales scz
ꝓpter inobedientiã materie vel ĩsufficiẽtiã materie
scðm avicen. in. ij. metha. Et per inobedientiã intel-
ligo indispositionẽ qñ materia nõ est bene disposita
tunc non obedit agenti. Et ꝑ insufficientiã intelligo
diminutionẽ vel impedimentũ ex ꝑte ipsius matricis

¶ Hic autor respõdet tacite q̃stiõi dicẽs Diceret ergo aliq̃s hec sunt ficta q̃ ponunt hic. ⁊ dt hoc nõ credat. Nota mediãte vtute celesti in lapidibus mltiplex est vtus. Vñ Albert⁹ recitat q̈ in colonia in quadã fenestra vidit quẽdã lapidẽ gñatũ ⁊ hñtẽ spẽm regis. et tũc debuit nasci magn⁹ rex. Vñ in mltis lapidib⁹ vult⁹ hũani figurãt. et ꝑ illos lapides fiũt diuerse medicine. Vñ si q̃s sole existẽte in piscib⁹ insculperet spẽm piscis in lapide ille posset cõuocare oẽs pisces in aq̃. et hoc est tpe determiato. Vñ halij in centilogio ptolomei recitat diuersa signa ⁊ miracula de insculptiõe lapidum.

Et si aliq̃s diceret et argueret sic Si mõstra possent
fieri sequeret q̈ natura posset priuari fine. q̃a semꝑ
intendit agere regulariter. Dicendum fm avicen. q̈
non est possibile ex parte particularis nature omnẽ
materiam a suo fine amoueri. nec etiam est conceden
dum q̈ priuationes suarũ actionũ habeant fines Et
ideo de egritudine et morte non est instantia q̃a hec
non sunt intenta a natura particulari. sed ab eo qui
hanc regit. et illa appellata est intelligẽtia. fm ma-
nifestationẽ phorũ q̃ digne locuti sunt de natura.

Hic ponit obiectionẽ seu instãtiã ⁊ soluit in textu. Pro quo nota Regularit intẽdẽs ꝓducere. põt impediri ꝑ naturã ꝑticularẽ. Et ideo ptz q̈ mõstra nõ sunt intẽta a natura nisi valde ꝑ accñs. Itẽ natura ꝑticularis nõ intẽdit fines ꝑuationũ qz videt meli⁹ esse q̃ nõ esse. Sz de⁹ ⁊ natura celestis q̃ oĩa sciũt optĩe disponere. et vocat intelligẽtia nõ errãs. Vnde ex ꝑmo celi Dis mors, corruptio. egritudo ⁊ infirmitas sunt preter naturã

INtentio nostri sermonis ad pñs sufficiat vt

nūc pn̄s doctrīa magis ꝯplete habeat̄. Notād̄a sunt signa cōceptiōis que sunt plura. Primū est ex parte coitus. Si fuerit in coitu cū viro post coitū sentit frigus et dolorem in cruribꝰ. signū est ꝙ concepit.

¶ Hic autor determinat de signis cōceptiōis. Ratio primi signi q̇a qn̄ mulier cōcipit tunc calor naturalis ꝯcurrit ꝓ formatione fetus ideo relinquit̄ frigus in mēbris. Et hoc videmꝰ in simili q̇a qn̄ hō cōmedit post hoc patit̄ frigus q̇a calor naturalis transit ad stomachū alterādo cibū ideo nō est studendū post prandiū. Sȝ prius modicū labora vt calefias et sic digestiōe confortata studeas q̇a tpe studij spūs vitales ꝯcurrunt ad cerebrū ipm̄ iuuādo Illud enī patet in febricitantibꝰ qui habent in stomacho humores grossos quos calor naturalis intendit digerere et vadit ad stomachū ideo paciunt̄ frigus febricitātes. et calore recedēte a stomacho paciunt̄ magnū calorem.

Alium signum si mulier paucum semen emittit vel nullum. signum est ꝙ concepit.

¶ Hic autor ponit ꝭm signū ꝯceptiōis vtȝ in textu Et assigno rōnem q̇a matrix claudit̄ et nō ꝑmittit semen trāsire ꝛ recedere Nota ꝙ iuuenes mulieres q̄ maxie delectant̄ in coitu pn̄t emittere ꝛ nō ꝯcipere. sed hoc non est de senioribꝰ. Item tpe coitus ꝛ ꝯceptiōis natura retinet semen ad intra.

Uir existens in coitu sentiat virgam suam attrahi et sugi quadam clausura ex parte vulue mulieris.

¶ Ratio istius tercij signi est q̇a qn̄ mulier ꝯcipit tunc vulua sugit quasi virgā virilē. et ꝓpter delectationē matrix ꝯprimit̄ ꝛ q̄si claudit virgā virilē.

Aliud signū si mlier post coitū appetit ꝯtinue coitū hoc ē verū in q̇busdā q2 q̄dā mulieres sunt q̄ magis cōcupiscūt qn̄ ꝯcipiūt vt visum est priꝰ ī vna q̄stiōe.

¶ Circa quintum nota ꝙ post impregnationē menstrua instigant ad coitum. et maxime delectationis memoriā quā prius habuerunt.

Aliud signum si menstrua nō currant post coitum ꝭm modum solitum. ꝛ fit scintillatio in ore matricis signum est ꝙ mulier concepit.

¶ Rō istius signi est qn̄ mulier ꝯcepit tūc mēstrua ꝯuertunt̄ in nutrimētū fetus. s. in lac. et fit scintillatio in ore matricis ꝓpter calorē. et tūc fit dolor in cruribꝰ q̇a spūs sunt clausi in matrice q̄ trāseūt ad crura ꝛ vegetāt crura

Itē aliud si color faciei vltra morē solitū ē mutatꝰ

vñ libẽter solẽt esse rubee post cõceptõez grã caloris Itẽ si aliena cibaria cõcupiscũt tunc carbones nunc poma nõ matura seu cerusa signũ est conceptionis.

¶Causa huiꝰ signi est qa post pceptionẽ multi hũores grossi indigesti ascendũt cerebrũ ⁊ illi mouẽt appetitũ aliquoꝝ similiũ. qa si sint calidi valde humores tũc appetũt carbones. si sint valde frigidi ⁊ hũidi illi hũores tũc appetũt pira aut poma nõ matura ⁊ silia qa oĩe sile applaudat suo simili.

Nunc videnda sunt signa vtrũ masculus vł femella sit in vtero. Et hec sunt signa v̇a q̃ sequunt̃. qa tpe cõceptionis masculi color faciei est rubeꝰ et leuis motꝰ

¶Hic autor ponit sex signa in nũero vtrũ masculꝰ sit pceptꝰ vel femella. Rõ illiꝰ pmi signi est qa color rubeꝰ est signum magni caloris. et si est calor magnus in matrice tunc virtus est sufficiẽs ad masculũ. et tunc mulier leuiter mouetur. quia calor est principiũ motus.

Aliud signum si venter tumescit in dextera parte et rotundatur signum est masculi.

¶Ratio illius scdi signi est quia in dextera pte iacet masculus tanq̃ in pte fortiori et calidiori. et tunc vẽter rotundat̃ qa extendit̃ et ampliat̃.

Aliud signũ qñ lac fluens de mãmillis est spissum ⁊ bene digestum ita q̧ si ponatur supra aliquod corpꝰ bene pollitum et tersum nõ diuidatur sed partes cõstabunt et non fluant signum est masculi.

¶Causa huiꝰ signi ẽ qa illud lac calor indurauit ⁊ opressit inspissando. Vñ calor hȝ multa opa. facit eñi rẽ duriorẽ et subtiliorẽ ⁊ corrũpit hũidũ et inducit siccum.

Aliud signum si lac mulieris impregnate fundit̃ super eius vrinã si petit fundũ directe hoc est perpendiculariter signum est masculi.

¶Causa huiꝰ quarti signi est. si petit fundũ directe hoc est signũ q̧ bñ est induratũ et inspissatũ a calore naturali. Vñ perpẽdicula est linea latamorum recta cum qua perpendũt et cõsiderãt longitudinem rei et cõstituunt duos angulos rectos supra basim supra quam cadunt

Item si sal positum supra caput mãmillarum nõ liquescens signum est masculi.

¶ Causa huius quinti signi est quia si māmille sunt calide tunc ille calor facit constare sal. vñ sal gratia caloris constat in ꝑtibus. vñ sal generat ex aqua grossa et multū bulita ita ꝙ spēalis aqua est ad sal. vñ calor ignis extrahit de aqua subtiliores ꝑtes et illas ꝑtes facit exalare et tunc remanent ibi ꝑtes terrestres humidiores et grossiores et ille ꝑ calorē cōstant. et huius signū est ꝙ tpe pluuiali sal liquescit in scutella. Vñ si sal debet resolui in materiā et formā resoluit in aquā et sic dissoluit ideo si sal ponit ad ignem incipit corrumpi et salire quia contrarium ibi inuenit.

Aliud signū si mulier prius mouet pedē dextrū signū est masculi Ecōtrario mō si femella est ꝯcepta tūc mulier est grauis ⁊ pallida ⁊ vēter ē oblōgus in dextera ꝑte et in sinistra rotundus ⁊ lac magis erit indigestū liuidū et aqueū. ⁊ fusuz sup̄ corp⁹ politū diuidit ꝑs ei⁹ a ꝑte. Itē aliḋ experimētū qḋ scio eē verū et expertū si aliqs scire voluerit vtrū mulier sit impregnata vel nō. det ei bibere mellicratū Si tūc senserit punctiōes circa vmbilicū tunc ꝯcepit. si aūt non senserit minīe ꝯcepit. Mellicratū aūt vocat potio q̄ fit ex aq̄ et melle. et fit ꝑ hūc modū ꝙ accipi dn̄t duo coclearia de aqua ⁊ vnū de melle tali ꝓportiōe ⁊ misceat in sil' ⁊ det mulieri ad potādū Et forte mulieres astute dicerent oppositū. et ergo qñ aliquis vult experiri nō debet dicere de impregnatiōe. Et si ipa cōquerit dolorē capitis vel alterius ꝑtis vt sepe solent facere. tunc hō debet dicere illud valet ꝯtra talem dolorem. ⁊ tunc de mane debet dicere nonne doluisti in alia parte. et si circa vmbilicū dicunt. tunc iudiciū conceptionis in isto iudicatur.

Hic autor ponit bonū signū simplicis cōceptiōis et experientiā verā q̄ ptz in textu. Vñ nota ꝙ ratio isti⁹ experimēti est q̄a mel obstruit neruos ꝛ venas et ex illo generat̄ dolor circa vmbilicū. Itē illud dulce est insanū q̄a oīs pinguedo dulcis est mala et piscīū est pessima ꝓpter viscositates. Vnde dulce supnatat in stomacho. sed q̄a tunc calor stomachi ꝓpter fetū est debilis. ideo sumpto mellicrato mulier dolet circa vmbilicum.

Post hec notāda sunt signa corruptiōis. Juxta q̄d notandū ꝙ aliq̄n virgines grauiter corrumpunt̄ ita ꝙ earū vulua multū ampliatur q̄a membrum virile est nimis magnū et ineptū. Aliq̄n aūt econuerso ꝙ mulier tam amplam habet vuluā ita ꝙ vir sine dolore sui mēbri coit. Et causa doloris mulieris est q̄a quedā pellicula inter vuluā et vesicam rumpitur. et q̄to plus coeūt tāto plus in tali ludo fortificant̄.

¶ Hic autor exequit̄ de signis corrupte castitatis et satis ptz in textu. Sz extra textū est aliud signū q̄a vulua mulieris semper est clausa sed virginis semꝑ aperta stat. ideo virgo alcius mingit q̄ mulier. Nota si vis experiri vtrū virgo corrupta sit. puluerisa flores liliȷ̄ crocei qui sunt inter albos flores. et da ei comedere de illo puluere. si est corrupta statim mingit. Item fac eam mingere suꝑ quādā herbā que d̄r papel de mane si sit sicca tūc est corrupta. si aūt virgo est manet viridis et nō est corrupta. Vel accipe fructū lactuce ꝛ pone ante nares ei⁹. si tūc est corrupta statim mingit.

Signa castitatis sunt hec. pudor. verecundia. timor cū casto incessu et loquela et cū despectu applicāt se viris ꝛ virorū actib⁹. Sed q̄dā ita astute inueniunt̄ ꝙ oīb⁹ istis obuiare sciūt. et tūc hō dz se ꝯuertere ad vrinā q̄a vrina virginū est clara ꝛ lucida. q̄nq3 alba q̄nq3 glauca. Si vo fuerit aurei coloris clara et pon derosa aīm coeundi signat. i. appetitū. Corrupte eñ mulieres hñt vrinam turbidā per fracturā pelliculę precedētis. ꝛ sperma viri apparet in fundo vrine ta-

lis mulieris. Sed in mēstruosis vrina est sanguinea et in tali mense qn̄ patit̄ hꝫ oculos aq̄os et alterius coloris in facie et abhomīationē patit̄ ī cibo. Et iđo sibi q̄sqꝫ caueat ne coeat tunc cum eis. q̄a nociuū est vnde prudentes mulieres sciunt se tunc custodire et separant̄ a viris per tempus fluxum menstruorum.

¶ Hic exequit̄ de signis castitatis. Nota vrina virginū est clara quia ipse sunt calide et bene digerūt. et ideo vrina que transit ꝑ loca digestiōis sumit ibi calorē vn̄ coloratur in renibus. Et debet capi vrina post somnū primum quia tunc facta est digestio. et debet videri ꝙ vrina per accn̄s nō sit variata scꝫ morbo vel nutrimento grosso. Nota in vrina sunt tres regiones scꝫ superior vbi cōsiderant̄ membra superiora scꝫ cerebrū et caput. Scđa in medio vbi considerant̄ membra media scꝫ renes ⁊ cor. Sed tertia est inferior vbi considerant̄ testiculi lumbi ⁊ matrix. ideo dicit littera sperma semꝑ apparet in fundo ꝓpter suā grauitatē. Nota qn̄ mulier est menstruosa tūc humores ascēdunt ad oculos. q̄a oculus est pars porosa corꝑis ⁊ cito est passibilis. Et tunc mulier pallet in facie ⁊ ip̄a patit̄ abhominatiōē cibi. q̄a nō cupit ꝓpter infectionē cerebri ⁊ olfactus. Et tunc est nociuū cum eis coire. q̄a illi qui tunc concipiunt̄ inclinant̄ ad morbū caducū et ad lepram. quia talis materia est valde venenosa.

Est aūt notandum ꝙ mulieres antique in quibus menstrua fluunt. ⁊ quedā in quib⁹ mēstrua sunt retenta. si inspiciunt pueros in cunis iacētes intoxicāt oculos eoꝝ̄ causa huius qđ in mulieribus apparet quib⁹ menstrua fluūt. q̄a tp̄e fluxus hūores qui mouent̄ per totū corpus primo inficiūt oculos. ⁊ oculis infectis aer inficit̄. ⁊ tūc aer ille inficit puerū. ⁊ illud est de intētione pħi in de somno ⁊ vigilia. Cā aūt q̄re antique mulieres quib⁹ nō fluunt menstrua inficiūt pueros est. q̄a retentio menstruorum facit abundantiam malorum humorum. et quia mulieres antique sunt deficiētes in calore naturali naturāte et digerē-

te talē materiā. ⁊ precipue si fuerint pauperes sic ꝙ
nutriunt a cibo et nutrimento grosso quod operat̄
ad talem materiā infectam. et ille mulieres plus in-
ficiūt qa menstruū hoc cedit ad purgationē nature

Hic autor ponit quoddā notabile vt pꝫ manifeste in textu. Nota hu-
mores mali exeunt per oc'los poti⁹ ꝙ per aliud mēbrū qa oculus est aque⁹
ex. ij. de aīa. qđ pꝫ si cōprimitur lacrimat̄. et ideo mulieres multū lacrimā-
tur qa habēt multū de humido qđ petit exitū. Et qū oculus sic est infectus
tunc inficit aerem tangentē oculū ⁊ ille vltra inficit aerem ꝓpinquum. ille
aer iterū aliū aerem vsqꝫ ꝑuenit ad obiectū. ibi fit reuerberatio mali hūoris
ille primo operat̄ qa omīs actus fit cum resistentia aliqua. quia illa infectio
fit circulariter. qa si nō tunc solū mulier inficeretur scđm vnā dīam loci po
sitiōis et nō ꝯm omnē. Nota pueri sunt debiles et tenuis nature. ideo pue-
ri faciliter intoxicant̄. Toxicū est venenū qđ fit de toxo de tali arbore ama-
rissima. ex cuius succo gustato aues moriunt̄. Nota ꝙ ideo ocul⁹ mulieris
faticinantis ꝓiecit camelū in foueā ita ꝙ illa pessima mulier tm̄ cogitauit
de malis ꝙ quidā humores mali generabant̄ in spiritib⁹ ei⁹ et illi exiuerūt
per oculos et illos volens camelus effugere cecidit in foueā. Et illo modo
basiliscus inficit videntē ipm̄ qa venenū emittit ⁊ si poneret̄ speculū ad qđ
verberarent̄ hūores ad oculū basilisci tunc ipsemet moreret̄ vl' interficeret̄.
Nota si aliquis quereret si mulieres sunt venenose quare non intoxicant
seipas. Dicendū ꝙ venenū nō agit in se. sed in aliud cui obicitur cum ergo
mulieres naturaliter sunt intoxicate. ergo nō intoxicant se ipsas. Alia cau
sa est quia sunt consuete. vñ Auer. in prologo tercij phisicorū quedam erant
consuete comedere venenum ita ꝙ erat earum cibus.

ET qꝛ dictū est de mēstruo. Igit̄ ad mēstruo
rum locū ꝓcedam⁹ id est ad matricē ⁊ vide-
amus quot accidentia sunt circa ipsa. Matrix eñ
mulieris sepe patitur suffocationē Suffocatio enim
apud medicos vocat̄ compressio spirituū vitalium
ex vicio matricis egresse et impeditur anhelitus in
muliere. Et illud euenit qū matrix de ꝓprio loco tol-
litur. tunc ex frigiditate cordis superueniente. tales
mulieres quandoqꝫ paciuntur sincopim id est cordis
debilitatem. aliquando vero alique vertiginem in

capite paciuntur. Galienus enim magnus in medici-
na narrat de quadam muliere suffocationem matri-
cis paciente quod ex illa causa tantum paciebatur quod nõ
potuit loqui et cecidit quasi mortua esset quia nullũ
signum vite habuit et vocati sunt medici plures qui
videntes ipsam et causam ignorantes dixerunt eam
veraciter esse mortuam. Galienus autem superadue-
niens causã consideravit et mulierẽ a passione illa li-
beravit. Hec autem egritudo contingit in mulieri-
bus ex eo quod abundat in eis menstruum corrup-
tum et venenosum. et ideo bonum est tales mulieres
quecunque fuerint sive iuvenes sive antique sepe viris
remediisque vtãtur vt materia talis expellatur. et expe-
dit in iuvenibus quia in eis abundat humidum Et
hec ẽ causa quare iuvenes mulieres quãdo incipiunt
coire multum impiguantur antequam concipiunt. et cu-
ram de pueris minime habent quia cura vt dicit phi-
losophus in de secretis secretorum facit multum se-
nescere quod non videtur in illis Ille enim iuvenes
mulieres quũ multũ abundant in tali materia multũ
appetunt coire propter materie abundantiam. Et ideo
peccatum est in natura illas retrahere et coitũ prohi-
bere ad illum quem diligit quamvis sit peccatũ in mori-
bus de quo nihil ad propositum. Audivi in cõfessiõe

societatis ab vno inquirere causam a me quare hoc
esset quando ip̄e dormiret cū sua dilecta iuuencula
ꝙ tūc ipse coitu finito inueniret ventrē suum vsq; ad
vmbiculū cū sanguine ꝑfusum ⁊ timuit multū. causā
ignorauit et nō fuit ausus se retrahere a iuuēcula ꝓ
ter amorē magnū inter os. Et ideo qn̄q; fluxus men-
strui ꝓdest mulieri qn̄q; nocet ꝫm ꝙ materia magis
vel minus abundat. Et ille fluxus non fuit mēstruo
rū sed semīs ī coitu fluētis ꝓpt̄ abundantiā mulieris
¶ Hic autor exequit̄ de impedimētis ꝯceptiōis. Nota suffocatio matricis
ꝯuenit ex eo ꝙ matrix tollit̄ aduersus cor et tunc magna frigiditas se extē
dit ad cor sic ꝙ cor patit̄ sincopim Et dicit̄ a sin qđ est cō ⁊ copos incisio qua
si cum incisione siue debilitate cordis et alio nomīe dicit̄ extasis Et illa pas
sio maxime accidit viduis que prius habuerūt viros et iam nō habent Vn̄
menstrua earum corrumpunt̄ in matrice ⁊ generant̄ grossi humores qui; in
corde generant debilitates. et ideo ipsis multum valet coitus.
Nunc autē de impedimētis cōceptionis aliqua tan-
gamus. impedimenta conceptionis plura sunt. quia
impedimentū qn̄q; contingit ex nimia humidite ma
tricis. qn̄q; ex frigiditate. quandoq; ex siccitate. quā
doq; ꝓpter nimiā pinguedinē corporis. quia pingue-
do circūuoluta orificio matricis cōstringit ip̄am et nō
permittit semen viri intrare. vnde cognitio huius
est de muliere cuius renes sunt sepulti ⁊ occultati in
pinguedine ex omni parte. ille em̄ mulieres si ī coitu
semē recipiūt nō potest intrare matricem. et sic eici-
ūt ipsum cum eiectione vrine. Et ideo breuiter si post
coitum vrina talis mulieris videatur. manifestum

erit et si semen viri in matrice eius sit collectum vel
nō. Si sic tunc vrina eius est immunda ꝓpter cōmix-
tionem cum viro. Si vero non tunc iterum appare-
bit. ⁊ qn̄qꝫ apparebit ꝙ vrina non totaliter eijcit il-
lud semen. quia si sunt calide tunc sua caliditate exa-
ꝑant Sunt etiā quedam mulieres que ita tenues et lu
bricas habent matrices ꝙ semen intus non potest re
tineri Sed ex multis alijs causis illud euenit de qui-
bus ad presens nulla fit mentio

¶ Hic autor ponit quedam notabilia vt ptꝫ in textu Nota si semē viri ⁊
mulieris non sunt ꝓporcionata in qualitatib⁹ primis id est in calido et hu-
mido tunc talis conceptio impedit̄ principaliter quia agens et paciens de
bent esse proporcionata ex secundo de anima sub certa armonia. i. sub cer-
ta et demonstrata combinatione. vnde quolibet non agit in quodlibet vel
quodlibet non fit ex quolibet. i. de generatione.

Et est etiam notandum ꝙ sepe cōceptio ex parte viri
impedit̄ ita ꝙ semen eius qđ emittit est nimis tenue
sicut aqua ita ꝙ si matrici infundit̄ tunc liquiditate
sua elabitur. Et etiā qn̄qꝫ accidit ex frigiditate testi-
culorū vel siccitate. ⁊ illud semen secundū doctrinaꝫ
medicine ad generationem est incōueniens. Sed du-
biū ē cuius sit causa in defectu conceptionis Iux-
ta qđ notādū ꝙ isto mō scit̄ an ex parte viri vł mulie
ris sit defect⁹ Accipiāt̄ due olle ⁊ ī vtrāqꝫ vrīa mitta
tur viri ī vnā ⁊ mł'ieris ī aliā ⁊ pōatur ī vtraqꝫ furfur
tritici. et talis expimētator diligēt̄ obstruat ollas
ꝑ nouē dies vł parū āpli⁹ ⁊ si ɔtigit ex vicio viri defe

etus tunc inueniet quosdam vermes in olla viri et ca cabus debet supra poni vel inuenitur rana fetida vel cantabra fetida. Si vero ex vicio mulieris inuenit in olla suum menstruum Si ex vtriusqз vitio in vtraqз olla aliquid predictorum inuenitur.

¶ Hic autor ponit vnū notabile vt patet in textu. Nota si vis bene exami nare accipias aliquod de spermate viri et ponas in aquā et si tendit ad fundū signū est q semen viri nō est in defectu conceptionis. glosa q2 est bū dige stum et spissum ideo petit fundū. Nota q mlieres que sepe coeunt ꝓpter de lectationē ille generāt fetus debiles ergo abstinete a coitu tunc generabitis fortes pueros ⁊ hoīes quia semen est satis forte. Et vn9 frater pōt conueni enter esse forcior alio. Vn̄ nota causam experimēti quia si semen viri est ni mis tenue tunc cito conuertitur in vermes et non habet virtutem resisten tem actioni corporis celestis. vn̄ ista hūiditas q̄ in fundo non est densa et be ne indurata cito alteratur Nota si mulier biberet p tres dies saluiā coctā cum vino tunc non cōciperet in vno anno. glosa. q2 saluia est frigida Item comedat apem et nunq̄ cōcipiet. Et ergo ex illis concludo q mlieres sepe coeunt similiter viri ꝓpter magnā delectationē quam habēt ad inuicē quia vulua in se contulit magnā dulcedinē viro Sed tn̄ de illis nō multū dico ad presens q̄uis bene multa dicere vellem sed hoc nō facio. q2 aliquis socius q̄ hoc legeret sensibus priuari posset. q2 nos multa facim9 ꝓpter mulieres et ꝓpter dulcedinē quā in eoꝝ hn̄t mēbris scз in mām̄illis vulua facie ⁊ cēīs vt videtur in toto corpore earum.

SI quis igitur velit mulierem iuuare vt impreg netur et masculū concipiat. Accipiat matricem leporis et intestina eiusdem et faciat desiccari et in puluerem redigat. et illud mulier bibat temperatuз cum vino. et similiter faciet cū testicl̄o leporis et hoc in fine menstruorū et cum viro suo coeat et concipiet masculum Item accipiat epar parui porci et testicu los et desiccat. et etiam redigat in puluerem ⁊ dat in potu masculo et mulieri. et masculus si pri9 impotēs fuit ad generandum generabit et mulier que nō po tuit concipere concipiet.

¶ Capitulū aliud in quo autor docet quō mulier dꝫ iuuari vt concipiet et maxime vt ꝯcipiat masculū. Nota matrix leporis ⁊ intestina si desiccanť et puluerisanť fiunt multū calida. Siľr epar porci in se est calidū et sic generabūt calorē sufficiētē ad ꝯceptionē. et carnes porcine sūt valde bone vtilitatis. et sunt ꝓhibite iudeis quia vn⁹ iudeus mutat⁹ fuit in suē ⁊ idō nolūt comedere matrem suā siue porcinas carnes. Et est alia causa naturalis q̄a debent vti frigidis cibarijs per que calor eorū extinguatur a calore cristifideliū. Nota illud debet fieri in fine menstruorū quia tunc matrix est sicca et quodāmō calidior per recessum menstruorū frigidorū. Item sunt alia experimenta mulier accipiet camphorā herbā puluerisatā bibendo cum vino et concipiet. Item erugo bibita impedit conceptionem. Item si accipiat vuluā leporis et pulueriset cum melle liquido et accipiat cor thauri et illa pariter accipiūt ebulitionem et hoc mulier accipiet in vna septimana ita ꝙ vno tpe plus q̄ alio tpe accipiat. ⁊ concipiet Item mulier debet vti calidis et bonis cibarijs et debet quodāmō inebriari et bene fricari et debet cauere ne crura eleuata semen impediant ita ꝙ debet se cito labori applicare ad retinendū et statim postea dormiet sine dubio concipiet.

Et est etiam documentū obseruandū scꝫ qn̄ aliquis senciat mulierem concepisse ꝙ non nominet in presentia mulieris aliquid de raris cibarijs ad quod appetitus mulieris posset inclinari nisi ei posset libitum prosequi quia si mulier tale postularet quod nullo mō posset haberi. haberet occasionē abortiuā ꝓpter contrariam dispositionē appetit⁹. Fetus em̄ sic conceptus debilis reddiť et extinguiť. ideo consultum est qn̄ mulieres petunt carbones vľ aliquod consiľe quod eis ministreť. Uidi em̄ de quadā muliere que cum impregnata fuisset pecijt poma recencia. que cum habere non potuit cecidit ad lectum et infra diem et noctem nihil gustauit neqꝫ panem neqꝫ potum. et fuerunt circa eam iuuenes mulieres ⁊ ancille que prius non conceperunt quibus illa fuerant occulta. Et quādo impregnata pecijt poma recentia

et ancille astantes dixerunt non inveniunt loquentes inter se q̄ venenosum esset dare mulieri poma qr viderūt in febricitātibus ɔsiƚe ⁊ nō ē sic in pte illa in q̄ decepte sūt. Nūc aūt illa impregnata ex carētia pomorum multum fuit debilitata in tantū q̄ fetus anteq̄ ad debitum tempus ꝑuenit mortuus exivit. in cuius egressu illa mulier laboravit tribus diebus et noctibus. et ante egressum illa mulier emisit sanguinem per nares duobus diebus et vna nocte. ille vero sanguis fuit menstruosus. et signū corruptiōis fetus fuit illud. iuxta illud ypocratis. menstruis fluentibus impossibile est fetū esse sanuz. Ideo vt oīes ille particule euitant apud omnes impregnantes bonū est vt mulier in custodia habeatur et modice moueatur. et vt eis cibaria mollia et levia ministrent. et omnia iuxta appetitum prosequent.

¶ Hic autor in toto illo textu iam recitato ponit duo documenta et satis manifeste patent in textu.

Sed anteq̄ nostrum sermonem ad alia convertamus. Notandum est vnum notabile signum quod fit pro cognitione masculi in vtero matris existentis. et est illud. Accipiat aquam mundam de fonte claro et puro et procurat sibi vnam guttam sanguinis vel lactis de dextro latere mulieris et infundat guttam illam aque isti. si tunc gutta petit fun-

dum signum est masculi. si vero supernatauerit signum est femelle. Item si dextera mammilla fuerit maior sinistra impregnata est masculo. si vero sinistra maior femellam portat.

¶ Hic autor ponit scđm documentū. Et nota ꝙ quādo mulier concepit tunc debilitať et variatur gracia fetus concepti in ipa. et ideo quicquid cupit sibi detur. et si nō. tunc euenit sibi dolor eo ꝙ appetitus nō ꝓcedit. qa voluntas delectatur in ꝓsequēdo quod diligit. Vnde nihil appetit nisi quod fuerit animatū ex tercio de anima. et per cōmentatorē tercio ethicoꝝ. patet quia voluntas est appetitus intellectus. et semꝑ est boni simpliciter vel apparentis. vnde omnia bona appetunt. patet per diffinitionem boni quam dat Aresto. in principio primi ethi. dicens bonum est quod omnia appetunt. Nota ꝙ post conceptionē quādo menstruū fluit hoc est signū destructionis fetus quia fetus debet nutriri de menstruo fluente. Sed si modicū fluit ꝓpter purgationem nature ne fetus suffoceť hoc est proficuum.

Antequam vero finem dictis imponam⁹ vt nostra doctrina subtiliter et magis complete habeatur cum de materia menstruorum aliqualiter dictum est. transeundum est ad materiā spermatis in viro. Sperma vero vt supra dictum est nihil aliud est ꝙ superfluum alimenti quod in substantiam rei aliūde nō cedit. Juxta quod notandū ꝙ talis est modus nutritionis ꝙ primo cibus masticatus in ore dirigitur ab ore ad ipsum stomachuꝫ. et ibi fit digestio prima. et ibi separatur purum terrestre ab impuro terrestri. et illud impurum dirigiť ad viscera et vlterius emittitur per secessum. Sꝫ purum hoc vlterius dirigitur ad epar ibi fit scđa digestio. et tunc ibi iterum separatur purum aquaticum ab impuro aquatico. impurum aquaticū dirigitur

ad vesicam et vlterius per micturā emittitur. Sed purum dirigitur ad cor. et ibi fit tercia digestio. et separatiterū purū ab impuro. impurū dirigit̄ ad vasa seminalia. et ex illo fit sperma in viro et in muliere menstruū. Sed purum est sanguis. et illud dirigitur a corde per magnas venas que dicuntur capillares. p quas venas dirigitur sanguis ad singula mēbra. et in illis membris fit vltima digestio. et iterum separatur purum ab impuro. impurum emittitur per sudores et per vngues et consimilia. Hoc autez purum conuertitur et congelatur in substantiam aliti. ita q̄ tales pori qui sunt euacuati per calorem naturalem illi econuerso repleantur. et si plus venerit q̄ est deperditum tunc dicitur augmentatio. Sed ad hoc requiruntur quattuor. Primo materia sufficiens que est panis et consimilia. Secundo potus recipiens illam quartam digestionem. Tercio natura distribuens. Quarto calor naturalis conuertens alimentum in alitum.

¶ Hic autor exequit̄ de vltimo motiuo huius libri. et ondit modū generatiōis spermatis. Nota hō est optime digestiōis et subtilioris q̄a est magni caloris et ꝓpter multos labores digerit et cōsumit humidū q̄a calor agit in humidū sicut in subiectū. et calor facit exalare humidū. ideo oportet esse restauramentū caloris ne consumat humidū radicale. et sic mors sequeret̄ quia consumpto humido radicali in quo cōsistit vita nulle ꝓsunt medicie Sed tñ notandū q̄ vnū indiuiduū per aliq̄ medicinam pōt viuere p annū vel amplius sine nutrimento sicut expertū est. sed nō pōt fieri cursu cōmuni.

Nota masticatio est quedā contritio cibi facta p dentes. ꝛ natura sic ordina uit in anteriori pte dentes acutos vt bñ diuidāt cibū. Sz in fine latos ordi nauit ꝓpter masticatiōem. vñ⁹ Sūt homis dētens triginta duo comedētes

Sed de istis que dicta sunt consurgit dubitatio que dam. Utrū calor agit in ipsum humidū consumen do fit operatio caloris in eo ꝙ calor naturalis. Pro quo sciendum secundū Arestotelem quarto methe. capitulo de operatione qualitatum actiuarū Prima operatio caloris inquantum calor habet dissoluere et exalare homogenia et eutrogenia. quia si accipiat vna massa de auro et argento et ponatur in ignem calor facit fluere aurum ab argento et econuerso. et sic locutus est phus secundo de generatiōe vbi dicit ꝙ calor determinatus agit tanꝗ organum scilicet se curis et bipennis quia semper dissoluit cōiuncta Sz calor in eo ꝙ naturalis habet in se virtutem formati uam vniuscuiusqꝫ rei vel nature cuius calor dicitur esse naturalis. et sic in eo ꝙ virtus celi vel virtus mo torū celestiū et vis seminis vicissim conueniunt.

¶ Hic autor ponit dubium et satis patet in textu Nota calor in aīali non facit digestionem inquantum calor sed inquantum est bene regulatus ab anima. Et ideo peccauerunt aliqui antiqui dicentes ꝙ in plātis esset nutri tio. et in superiori parte esset ab igne. et ab inferiori parte esset a terra. hoc non valet. quia dicit Arestoteles secundo de anima. ꝙ si sic esset tūc mixtuz cito dissolueretur Quid em̄ continēt elementa in mixto nisi animam. vnde Anima est principiū omnis actionis sed calor et spūs sunt instrumenta quia sunt in virtute anime et non in virtute sui ipsius.

Hiis visis finē dictis imponamus et grates deo red damus qui nostrum in hoc opere et in aliis illumina uit intellectum Et de obmissis peto veniam et auxi

lium diuine gracie. a qua omnis sapientia orta est ⁊ hec vita eterna. ad quā nos deus omnipotens et gloriosus cuncta gubernās atqꝫ regens pducat. qui cuꝫ patre viuit et regnat. in qua est summa saturitas secura trāquillitas et iocūditas. ⁊ sine fine eternitas sctōrum extat omniū p infinita secula seculorū Amen.

Impressum liptzk per Melchiorem Lotter
Anno Millesimo qngētesimo scdo

De fluxu et retencione menstruorum

menstruum in mulieribus pregnantibus quod aliquando effluit preter naturam purgacionis, quibusdam tamen mulieribus ille fluxus accidit in nonnullis mensibus. aliis diebus. aliis vero per multas diversitates complexionum et etatum, iuniores enim sunt multum humide. et ideo frequenter pariunt in primo mense, Seniores minus humide in fine mensis, Item magis calide citius menstruant quam frigide, et nigre minus pariunt de menstruo quam albe, et omnes omnes mulieres flegmatice sunt. una tamen minus menstruat quam alia. quia cum utuntur cibariis delicatis. et bene piperatis. magis subtile est mittunt menstruum. oppositum est de pauperibus mulieribus grossis cibariis utentibus, Et incipit iste fluxus menstruorum in tredecimo anno. et durat ad quinquaginta annos. amplius cessat vero albe dare tunc mulieres menstrua ceteris, ad quinquaginta durat purgacio ideo, Et ut dictum est talis liquor in specie videtur sanguis ~~fluxit~~ fluit ad vasa mulieribus. quolibet mense. nisi sit impedimentum vero retencio vel quia redeunt in nutrimentum pueri quod lactatur, Est autem retencio menstruorum quando viro et mulieri coeuntibus semina simul emittuntur et iunguntur. ac in matrice mulieris recipiuntur, et tunc matrix mulieris ab utraque parte firmiter clauditur ut nil de semine possit emitti. et tunc fit retencio menstruorum. quod pregnantibus femine vulgatissimum est indicium,

De Cura earum que conceperunt,

Cura autem adhiberi convenit ad illas que conceperunt. ne aut aborsum pariant. a aliis eas fetum mittant, caveant a corporis motu nimio [illegible], cibariis et potibus levibus utantur. alia quam ad appetitum eius inveniuntur, caute tamen agendum est. ut cum illarum [illegible] non [illegible] in [illegible] eius [illegible] ad quod voluntas sua cedat. quia si talia [illegible] postulant. et de-ficili vel nullo reperiri queant. [illegible] pleraque aborciendi arripiunt occasionem, Et [illegible] edocti sumus. dum [illegible] perisset [illegible] poma. quam non potens [illegible] cecidit in lectum, et infra diem et noctem nec comedit nec bibit. statim quam debilitata fuit quod fetus mortuus [illegible] in [illegible] diebus et [illegible] noctibus vehementer laboravit, et [illegible] emisit sanguinem per nares duobus diebus. quod [illegible] fuit et signum [illegible] fetus, [illegible] menstruorum

De virtute lapidis ethites

Verum quod maiori admiracione dignum est et ipsi vidimus et ex-
perti sumus lapis ethites pregnanti mulieri appositus aborsum pro-
hibet, partus discrimina aufert, et fetum usque ad tempus preservat in
solucione, Et ne quis verum contraria putet plurime in Ale-
dislaviensi urbe eius ope liberate sunt, cum lapidem ipsum a no-
bis habuissent, Reperitur quippe in nidis aquilarum in Per-
side tum pluribus et colore fulvus est, Hunc Marcatinus
annos meus vir prefixere situs et precium me vidisse
memini in Germanorum alpibus adeptus est summa industria
nidos aquilarum perscrutatus,

Experimentum conceptionis

Experimentum est mulierum conceptum probare, id autem ita fiat
Sorbeat cum mellis [illegible]. Et tria aque tepide sit
mixta mulier cum lacte intrat data in potum, si circa um-
bilicum dolorem sentit concepisse eam scito. Si minus non conceptum
habetur, Caute tamen agendum est ne mulier hoc presentiat quia
posset fingere se sentire quod in rei veritate non esset, Et
si querit de dolore capitis vel in alia parte capitis, durat
in [illegible] pluvium valet ad [illegible] dolorem mitigandum
et [illegible], Et tunc propositum poteris experiri,

Masculus manet per tres menses,
Femina per quatuor,
Prius movens dextrum pedem masculinat,
Pregnans eversa sustentans se super manum dextram, masculinat,
Mamillam dextram habens grossiorem masculum portat,
Venter turgescens in dextro latere masculinat,

Candidus de genitura hominis incipit feliciter.

Sale constat hominem generari ex semine viri et menstruo mulieris secundum philosophos. Aristoteles autem putat semen viri quod sperma dicimus ad formam speciei fetus producere deinde per vapores coagulare, philosophi vero semen totum viri et mulieris partita cedere in substantiam fetus aestimant.

Qualiter concipit mulier.

Notissimum autem est quod mulier cum in coitu sentit cum viro si sit [illegible] eodem tempore quo vir sperma et mulier semina emittat, si concurrat unum cum altero, mulier incipiat statim concipere. Id est sunt semina in matrice ad fetum generandum a natura producta et postquam ita duo semina in matrice recepta sunt et in loco ad hoc a natura deputato reposita, matrix mulieris claudit ita quod nihil de semine recepto perdi potest, quia quando matrice [illegible] clausa fit retro menstruorum in mulierem.

Signa conceptionis in muliere.

Signa conceptionis in muliere certissima habentur cum vir in coitu [illegible] sit. Si mulier post coitum siccam se senserit. Quando in renibus dolorem [illegible] si mollem [illegible] aliquantulum semen emittit. Quando si vir senserit sugi virgam et attrahi clausuram et veluti constringere [illegible] ex parte vulvae. Vel si multa solito menstrua [illegible] sunt ei. Et [illegible] in ore matricis lucet. Dolor etiam in renibus id [illegible]. Vel si coitus non complacet. Hoc autem in aliquibus [illegible] in aliquibus non. Aut si color faciei mutatur. Et [illegible] subito incipiat [illegible]. Haec sunt conceptionis signa.

Quomodo formatur fetus in matrice.

Semen in matrice receptum formam fetus habet [illegible] conglutinat. [illegible] quidem primis diebus [illegible] lacte assimilatur. Et ad hoc [illegible] calor [illegible] in spermate [illegible] matricis calore operatur. Dealbatur deinde illa materia et ad colorem [illegible] sanguinis et aliquantulum [illegible] per novem dies [illegible]. Deinde fit consolidatio in membris fetus. Et hoc per duodecim dies [illegible] constat [illegible] apud aliquos [illegible] in [illegible] quia [illegible] quod venit [illegible] angeri [illegible] dicitur. Quique semen [illegible] redit in ossibus. Reliqua [illegible] in [illegible] deinde fetus et corporis [illegible] dispo- [illegible] quadraginta dies. Postea ad crassitiem usque natum parat ac disponit.

xxx — Conceptum semen primis sex diebus
est [illegible] lac. [illegible] sed nunc fit sanguis. Abinde
consolidatur duodecim dies. [illegible]
effigiatur. Reliquum [illegible] producit ad ortum.

[illegible] in lacte dies ter sex in sanguine terni
bis sex in carne. ter seni membra figurant.

Adiuvatur mulier ut concipiat

Ut mulier concipiat et quod amplius est masculum pariat id est ca-
pinetum est amplectens matris leporina et eius inte-
stina cauterata vehementer et in pulverem redacta. De-
inde cum vino in potu mulieri propinata hoc plurimum confert
ad conceptionem / Item si testiculorum cauterata leporinum
et pulverisata cum vino mixta in fine menstruorum
propinamus mulieri. deinde cum viro coeat. absque dubio
habet ea concipere et parere masculum / Item notissimum et
illud est [illegible] prout [illegible] suis et tenelli testiculi quos
modo [illegible] cauterata sit deferentur et pulverisentur.
vino et mulieri in potu propinentur. viri si impotens sit statim
et mulierem si sterilis sunt facit concipere /
Lana [illegible] si mulier [illegible] coitu coniungat deinde
sub umbilico ligata teneat donec cum viro coeat
ad id conferre maxime arbitrantur /

De impedimentis conceptionum

Conceptionis multa occurrunt quibus [illegible] divagat.
id est aut non est congruendum potentia sed nature de-
fectum provenit. Impedimenta autem conceptionis plurima
sunt et multifarie eveniunt. aliquando enim est frigiditate
nimia matricis vel caliditate. vel nimia humiditate.
vel siccitate plerumque contingit. pinguedo quoque cir-
cumdans in corpore mulieris ad id valet. quia orificium ma-
tricis convoluta et confusa vapore constringit. prohibet quoque
semen viri in matricem eius ingredi. quod subinde [illegible]
hornia cicit. et hoc quidem in ipsa muliere facile depre-
henditur cum sit spissior et altera [illegible] solito coloris
[illegible] sunt post commixtionem. aliquando est quia urina
totaliter non excipit semen illud sed cum caliditate nimia
exalat et corrumpitur. Aut est quod mulieres que tam
tenues et lubricitas habent matrices ut retinere intus
semen nequeant sed statim emissum effluit / Hoc quoque
[illegible] per plerumque defectum est ex parte viri accidit. cum
semen eius tam liquidum ac tenue sit ut aqua. quod statim
emissum elabitur. provenit etiam hoc ipsum ex frigiditate
testiculorum vel siccitate nimia. Fluit enim raro vel
numquam potest generare. quorum semen conceptioni est inutile /

Tractatus pulcer de abortivis.

1 Quoniam et frequens sit difficultas audientibus
confessiones et plebanis de abortivis. Ideo quan-
tum collegi et memorie ex diversis magistrorum et doctorum scriptis pro-
ducam. In ista ponam: scilicet modum fetus concepti, et tempus animationis, causas
abortivi, penas eius, et tempus eius. **Circa primum** est sciendum quod tunc vir
et mulier sunt [illegible] crimine et culpa de aborsu, quando fetus ex
aliqua causa incogitata extrinseca vel intrinseca perimitur, quando non est animatus.
Ubi autem perimitur ex causa aliqua intrinseca sine [illegible] per incuriam seu negli-
gentiam, quam tamen vitare potuissent, et hoc evenit quando iam fuerat
fetus animatus, et ipsum sensisset mulier in utero suo vivere suum embrio,
tamen [illegible] non sunt rei dampnationis illius sine pluribus. Tamen si
ea idem in [illegible] habuerunt [illegible] vel [illegible] per aliquam
negligentiam oppressissent. Sed tamen dicunt quod quando baptizatus tamen corpora-
liter moritur. Ille autem [illegible] baptismo [illegible] in corpore quoniam in [illegible]
perdit eternum. Iuxta illud Iohannis iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto non potest videre regnum dei. Ista patet [illegible] Si aliquis
de homicidio [illegible] Si quis causa libidinis explende
vel odii meditando homini aut mulieri aliquid fecerit vel ad potandum
dederit ut non possit generare vel concipere vel nasci soboles,
ut homicida teneatur, ut dicit glossa eiusdem c. Si vir percusserit
mulierem et aborsum fecerit, si iam formatum erat conceptum [illegible] si
voluntarie punitur ut xxxii q. ii c. Moyses. [illegible] de hoc ca-
non [illegible] ex utraque [illegible] presbiter [illegible] ordinis [illegible]
fuerat niger monachus quandam mulierem [illegible] cum qua [illegible]
[illegible] inhonesta, et que asserebat se concepisse ex eo quod [illegible]
[illegible] ridens [illegible] asserebat [illegible] esse [illegible]
[illegible] abortivit [illegible] presbiter [illegible] virorum [illegible]
[illegible] semper duxit ab altaris ministerio sequestrandum. Hos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] si nondum erat vivificatus [illegible]
ceptus ministrare poterit, alioquin si iam conceptus fuit animatus et vi-
vificatus, debet ab altaris ministerio abstinere. In quo [illegible]
[illegible] matrimoniales [illegible] [illegible] statim [illegible]
ceptum [illegible] Et [illegible] deus [illegible] et [illegible] custodiat
nisi eum deus custodierit [illegible] **Concipitur itaque**
fetus **hoc modo**, sicut legitur in [illegible] in textu et glossa
[illegible] in coitu semine viri cum muliere [illegible] sibi obviant [illegible]
[illegible] in coitu semine [illegible] [illegible] virtute [illegible]
emisso in [illegible] mulieris [illegible] et hoc vocatur [illegible]
[illegible] se recipiunt in matrice mulieris, illud [illegible] in matrice [illegible]
[illegible] et [illegible] embrio, illud [illegible] sub forma
[illegible] ad modum [illegible] [illegible] dies [illegible] in sanguinem, et tandem seque-
[illegible] dies [illegible] in massam carneam ad modum [illegible]
[illegible] duodecim diebus [illegible] in massam carneam ad modum [illegible]
[illegible] et nervis, postremo decima octava die illa
massa [illegible] [illegible] organisatur et perficitur

Nota de homicida casuali qui non sit [illegible] in extrema necessitate.

Quando concip[illegible]

in membra, anima et singularit, in quorum primo cor formatur, et cor est
per quod vivit et ultimo moritur. Et sic deinceps alia membra corporalia,
reliquis quidem diebus iam distincta membra adinvicem consolidantur, et
post quadraginta diebus se sequentibus completo fetus in corpore
matris sic formatur, et haec satis est communiter opinio. tam astrono-
morum quam medicorum. quam etiam theologorum. et aliorum hic loquentium,
vii [illegible] ubi extant membra. Unde in textu dicitur, ter sex in sanguine ter-
ni, bisseni carne, tresseni membra figurat, haec itaque procreat
pueri absque quadraginta diebus. formata sit quod non est in peccato
mortali, nisi hoc provarisset. vel obstasset. et de hoc gaudet //
Circa de infusione anime sunt opiniones due. Una opinio communis quod anima
est quadragesimo die sicut ut premittitur corpore iam organisato et
in membris distincto anima per deum creata ex nihilo ut dicit augustinus in
libro de spiritu et anima. infunditur corpori eius, et exinde sit homo iam
perfectus ex anima rationali et humana carne subsistens. quod ex quo vivat
et vivit. potest et dicit mori. et ubicumque moriatur sive in utero sive
extra. dicitur homo mortuus esse, et qui dedit occasionem mortis eius. reus
est eius sanguinis. sive per se sive alium, Et contra hanc viam plurimi
homicide fuerunt filiorum cognoscat se reos esse mortis. eo quod qui
dat causam dampni dampnum dare dicitur de iure. et de ista vide in ... [illegible]
Alia opinio est et favorabilior quam ponit Jordanus in sua postilla
sermonum dominicalium de hiemali super Jo[hannes] vel Johannes [illegible] Alia
[illegible] ... ad [illegible] textum hic exponens
quod ... Johannes baptista. eo quod [illegible]
... de spiritu sancto sit conceptus. et [illegible] subito et
instantanee. non sic Johannes baptista. fuerat formatus in utero
sancte marie [illegible] virginis, quia postea natus est christus. et Johannes
... festum nativitatis christi. et festum nativitatis
sancti Johannis. eo quod Johannes in utero sue matris sancte Elizabeth iam
erat sex mensium. sic testatur angelus ad mariam virginem. dicens.
et ecce elizabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senec-
tute sua, et sextus, et hic mensis [illegible] mariam in quo fuit ...
rio. est factus ille [illegible] quod concepit, post quo Johannes baptista ...
in venit beata virgo visitare elizabeth fuisse sex mensium. Et
veniente christo [illegible] et ... beata virgo maria iam
portabat anima ... fuit ... et [illegible] ... et spiritu sancto
repleta, [illegible] angelus dicens ad zachariam. Et spiritu sancto replebitur
adhuc ex utero matris sue. ubi ipse exultabat spiritu sancto,
Ex quibus verbis magister Jordanus ponit ... distinctionem pleba-
nis et simplicibus ... ad hanc materiam satis utilem, Est corpore
sic ut premissum est organisato et distincto per ... dies spacium
... corpus. anima [illegible] vegetativa qua vivunt arbores
et plante, qua vivit sequentibus aliis ... diebus, quibus completis
et corpore iam consolidato infunditur anima sensitiva. qua vivunt
omnes bestie. sic quod vivunt et sentiunt sed non discernunt, Tandem
dies quadragenario completo. et corpore humano iam perfecto. quod
fiunt sex mensium [illegible] ... et ... dies per
mensem computando anima rationalis illi corpori infunditur. Et exinde

fit homo perfectus et integer qui iam potest mori, secundum 2m, perditum mirum jordanis,
et videbitur viviniora vestis hec dicta qua porta, De hac triplici
anima et in homine secundum augustinum in libro de spiritu et anima capitulo octavo
in fine dicit: humanum continet corpus nec vivere nec nasci sine racio-
nali anima potest, vegetatur tamen et movetur et crescit. et quamvis forcius
scripsit ipse in utero, qua animam racionalem percipiat. sic virgulta et
herbas sine anima moveri et crescere habere videmus. secundum augustinum.
Et gregorius in omelia ascensionis super verbo predicate evangelium
omni creature: satis diffuse atque congrue dicit Et homo enim esse habet com-
munire cum lapidibus, vivere per animam vegetativam habet communicare
cum arboribus, sentire scilicet animam sensitivam habet communicare cum brutis,
intelligere animam racionalem habet communicare cum angelis, omnis creature
aliquid habet homo. Constat hec doctrina sic plana esse abortivorum
quantum ad culpam non tamen causa demittatur. Pro cognitione itaque
abortivorum causalium cause ipsorum sunt notande et diligenter medicus
hominum commendare ne ubi culpa non sunt, imputatur. et ubi forte
sunt excusetur. Noverint itaque quod cause abortivi sunt duo res scilicet intrin-
sece et extrinsece. Intrinsece cause abortivi sunt tres. prima causa
est ventuositas sive viscositas uteri matricis. 2a causa est super-
flua humiditas vel aerositas uteri matricis. 3a causa est frigidi-
tas uteri matricis. Et quia fetus perfectus fit in nove mensibus,
itaque post **Nove menses et octo dies** elapsos puer na-
scitur si est perfectus in omnibus. sed esse si aliquo sint offensi mulier na-
scitur et septimo mense statim quia post infusionem anime racionalis.
secundum 2m hoc illo mense mulieres pregnantes maiores motus senciunt
in ventribus, eo quod laborat ad exitum fetus. sed nunquam mense octavo.
nisi fiat aliqua violencia. Si ergo contingat mulierem abortire in pri-
mis tribus mensibus. illa abortit propter primam causam scilicet ventuositatem
seu viscositatem matricis. Sive autem abortit in mediis tribus men-
sibus. propter 2am causam scilicet propter humiditatem matricis et ligamentorum eius.
Et illa que in ultimis tribus mensibus. propter 3am .i. frigiditatem ma-
tricis. Et hee cause nullo modo potest esse culpe. Ideo
medicus indicans mulieribus ipsas in hiis consolari. Et nullo pacto est [illegible]
ad pacienciam sunt hortande et consolande ne desperent ex dolore,
Cause vero extrinsece et humane ipsius abortivi sunt multiplices, pu-
ta coitus violentus et multiplicatus, quia apud partes illas et infe-
stat fetum ad exitum, et menstrua provocat, Item dolor fortis in
aliqua parte corporis, Item ira fortis, Item tristicia fortis, Item timor fortis,
Item sacietas vastativa cibi vel potus, Item medicine laxative, Item
fortis casus de alto vel in fovea aliqua ex improviso, Item incepta
et incircumspecta vibaldorum pressio, Item longa mora in balneo,
Item febris longa vel acuta, Item tussis, Item tonitrus, vel sonus
lombardorum subitus adinvicem tonitrum causant esse frequenter abor-
sum, Item incepti saltus in coreis, vel circa ludum pile, Item grave
pondus de terra levare vel deferre facit ad festinum exitum fetum
de utero ante tempus completum, vel in vallis mutare pancis. pastam
mane vosgrawat miessijz dzijeschok, vel nilm padave vol v thelug
iaglij, hec et huius talia continent considerari ad cognoscendum esse quod ca

fiat abortivum, quibus itaque debiles in natura et deficienti periculo
abortiva valent omnia supradicta, et alias herbas degustare vel
coctas bibere causa medicine. et potissime istas que sequuntur, quia
ista provocant menstrua. et fetum expellunt. et eciam sunt eas abbutire,
primo ne odoret artemisia bylicze, petrosellinum, apium, ra-
phanum maiorem, barbam schanoyna, absinthium, origanum
lebyotka, pympinella wyczorzemyecz, aseta utraque, sam-
bucum, folia porri, calamum aromaticum thatharske zyele.
diptamum swyolan, verbena, abrotanum bosche dzewko, ma-
rubium schantha, item mulier vitatur impregnate. et potissime fortia
abortiva faciencia ossa multa et frequenter, item valent flebo-
tomia [illegible] tali glosnowo, item valent fructus hindosi ut
cucumeres pepones vel melones / In casibus autem ceteris cosa
pitor et bombyx confessor sunt nocua, [illegible]
esse potest in certa tanse occasione vel evectum, In casibus
dubiis infirmitatis et dictis est non nisi medici periti sciunt cogno-
scere / Sed ut [illegible] quo mulier scit cognoscere [illegible]
sam ceterisera vel interiora sunt illud evenit a [illegible]
gravius, propter quod non [illegible] fetum concepto statim menstrualia cessant
in muliere. [illegible] virtute naturali fit lac in mamillis, et ideo mammil-
le in concubitibus crassantur. et illo lacte vivit fetus in utero,
non quod [illegible] pro [illegible] sed per quosdam venas procedens ab
umbilico pueri, unius extremitatis dividitur ad mamillas.
et per id lac defluit per totum corpus pueri. quo tunc vivit, quod
vena [illegible] statim nato puero, et ideo alligatur filo circa
umbilicum ne defluat lac vel sanguis de puero, residuum
vero visceris illius virtute naturali consumitur in femina et deperit
in nichilum, hec cogito. sciat se femina concepisse si tunc soluto me-
strua sua non defluunt sed singulis mensibus in [illegible] mensis.
[illegible] exigencia complexionis et nature, nisi forte [illegible] alio
vero lese [illegible] retenta. et contingit in puellis et [illegible].
et tunc sed [illegible] cognoscant, [illegible] se concepisse cognoscit ab
effectu. et interim menstrua defluunt sibi. [illegible] de aborsu
[illegible] matrice et [illegible], et ideo [illegible] consideracionem
ad opera omnia et singula [illegible] ad maiorem [illegible], quid [illegible]
vel fecit [illegible] qualia confecta sint. vel evenit ab exteriore
isto die quo menstrua effluere ceperunt, vel uno die vel
duobus diebus. et non [illegible], et [illegible] indirect se causam abor-
tivi dedisse vel fecisse, [illegible] autem per diligentem consideracionem
[illegible] recepit. neque intelligere potest. [illegible] et diffinicio
providi confessore, [illegible] si fetus fuit animatus vel non animatus.
[illegible] et premissum est. [illegible] cognoscit animatum
vel forte [illegible] informis [illegible] est
[illegible], [illegible] autem formatus et [illegible] fetus fuit et [illegible] solidatus.
[illegible] et audivi si ab exteriore venit. vel [illegible], vel
~~[illegible]~~ vel [illegible].
vel forte [illegible] aliquis gravius in corpore, ut solet accidere portan-
tibus grava onera. et deorsum illud per ventrem [illegible] mitten-
tibus. tunc illa [illegible]. vel ictus in corpore [illegible] per [illegible]
causam aborsus, et [illegible] omnia consideranda vel requirit [illegible] per studiosum

sacerdotem vel confessorem. Si itaque filium suum fetum vicisse cognovit. et
tamen aliqua voluntaria vel afflictio corporalis inflicta a viro
data absque dubio est reus homicidii. Iste dicit vir, hoc quicumque
sit filius vel filie, et hoc in corpore et anima, quia numquam salvabitur
sicut semper. Neque in die iudicii magni non resurget in statu,
vera quam habiturus fuerat in iuventute. Si vero triginta annos
masculus, et femina vero decimi octavi anni habitura vel ha-
bitura. Reducite ergo ad memoriam o viri qui pregnantem affli-
gitis uxores, vel alias molestias et gravamina eis imponite.
quod stabitis ante tribunal christi. videbitis filios vestros et filias
vestras in illa optima statura et etate, quibus vos vera salute
et potentia propter vestram maliciam et crudelitate maligna privasse.
Ideo si quis forte se reum in hoc deprehendat omnibus diebus vite
sue ploret et gemat. veniam rogando. si forte quietatur et
ignoscat deus. Et in rei veritate, quia videbis, quanta primam
cinge heu quibus debeo ignoro, respiciendo respectum ad divinam formam a
vultu dei tali separavit. Et est advertendum quod per confessores predicatores
per negligentiam voluisse dicit pro et vir formare grave conscienciam
habitum in anima et salvata, eo quod ultimum dubium potius habebit. Sed
ignores et ipsa dolor erat, hic aut non curavit omnino tibi
maxime est condolendum et plorandum, ea quod una anima propon-
ebat toto modo. O quam levis est estimatio hec nocte apud
vastoros. videmus sepe equas et vaccas quas impregnata
rusticus, vindemiam sepe equas, caute vedat. insedent. nec gra-
tas cognoverint ex timore, cante nec durius. ne tangat in cor-
pore anima volunt ipsos velle. nec durius. ne tangat in cor-
pe. et si esse procurati fuerint. non affligunt tum propter fetum sperma
in talibus facien, in vaccarum aut nec deponunt nec mali
retrahunt. nec de separatione curat gravedine saltem pars omnis
inhumani et crudeles. credentes seminia animi bestiarum et fe-
rarum. quod fetum suos diligunt atque fovent, advertendum est
ita promissa est ut promisse est destruens mestiam indicat
fieri dubius fetus mortuum in utero et lesum. Et nota est ut dicit
isto aut sequenti. ad maiorem die tertio prima, quia nam
abiecit viarum non patitur, varium est illud corpus in quo iam nam
agere non potest. nec ipsum anima vivificat. quicumque. sed nec vegeta-
tiva, nec animalis. Et si per aliqua difficultate esset retentum
in utero. tunc oportet ut putrescat, et putrefactum frustatim de-
fluat cum sanguine menstruo successive, et postea moretes se re-
putet. ideo hic adici potest etiam ut dicit apostolus. et iam sapiens
doctus vir sit capiendi liberum et dicit enim deus ipsa gerere diligente
et postmodum eam plurificare. Ideo si praegnantem ea impregnata cognovit
iungat ei ut se custodiat ab omni quod nocere potest. onere. nullo
modo ipsam affligat, sed parcat. si eam molestat, forte seducta
per diabolum, pregnantem aut eam vicinam cognovit partui, quod
acceptam abstinentiam, vel sibi faciat, vel tangat eam omnibus solici-
tudinem et omnia genus, illud specialiter advertens et observans. si
vigore sua in plena contingerat pietatem, et videt quod difficultatem
vel nullo modo parere poterit. et si extincta fuit. prolo non edito

mor ut mortua fuit statim ventre in parte qua puer palpitavit
scindat vel scindi faciat ut puer inde extrahatur. baptizari que
mor faciat, vel propter periculum possibilitas per se baptizet ut do-
ceat baptismum forte, aliquam si sic dimiserit puerum vivere
intus sua negligentia reus erit anime et corporis eius pueri
que debuit contra patria sic extrahere ad hanc lucem, nam
statim ut moritur vel extinguitur mater statim extin-
guitur et fetus. immo post ipsius decessum ad unam horam, vel
ut dicunt duarum horarum spatium supervixit, et hoc est pub(lice)
[illegible] nec illum ignoret ad hoc utique obligatur,
Et hec sunt tabularos carnis quam gubernat apostolus corinthi
secundo tabularum [illegible] carnis cordis panditur etc,

De aborsu [illegible] iudicare sic de homicidio, nam quedam sit ho-
micidium voluntarium et aliud casuale, sic aborsus quidam fit
provocatus et tunc est iudicandum sic de homicidio voluntario,
hoc videndo si fetus iam fuit animatus, an non, an fuit notorium
aut non, vide de hoc summa angelica in aborsu, et de homicidio
1 § vij/
Aut talis aborsus fit a casu, et tunc erit iudicandum sic fit in-
dicium de homicidio casuali, vide angelicam in homicidium ij
in principio et § iij et c/
Vide etiam de obstetricibus, dicens per ar(ticulum) ac declarationem ipsius
xiiij et xviij in angelo ibidem/
Vide de pena, id est dicens quod dicit angelica ibidem § xv/
Experiencia cognovi, parvulis personis dabatur pena gravissima
ubi nulla fuit culpa, et sollicitis in [illegible] a [illegible]
ubi magis debuissent consolari, non solum desolate dat aliquis
sibi et ubi casu qui in nulla culpa fuerint, aliquis dat aliquibus
qui in tali domo fuerint, in pena dari non debet nisi pro culpa propria etc/
Si tales parvuli abortientes moriuntur tres partes, quod de salute
illarum, dicimus eos qui sunt in via salutis si alia mortalia
non habent, quia propter abortum non dampnatur, ergo si vivunt punari
non habent, in causa eorum data aborsus/
Si mulier gravida commisit aborsum per medicinas vel labores
vel per alium modum etc si non sequitur effectus est mortale in ea
et in quorum consulente et operante ad hoc non sunt casus
episcopales, si vero sequitur effectus et puerperium erat formatum in utero
homicidium est in ea et cooperante et consulente in casu
episcopali est   in aliquibus etc locis si non sequitur effectus per sino-
dales constitutiones est episcopalis. et amen est excommunicatio/

Item si mulier gravida per interiorem abortivit si commisisset ibi
notabilem negligentiam, puta quia nimis saltat, vel quia nimis
inordinate laborat, vel propter inordinatas lascivias, non est
absque peccato mortali,
Item in vivo vel alio percutiente eam verum hoc sciens, secus vero
si non est sciens,
Hec de prerogatorio anthonini super quinto precepto non occides,

Dubitatur an sacerdos tunc ad infirmos portat speciem panis
vel verum corpus christi. Ad hoc dicitur quod portat speciem panis et
non verum corpus christi, quia christus ipsum portat et movet et non movetur,

Dubitatur in quo loco sit purgatorium, dicunt doctores quod sit in
medio terre, et distinguunt media terra in quatuor mansiones. / de
inter quas purgatorium est locus tertius, prima mansio est infernus, et
est locus inferior seu infimus, in quo recipiuntur omnes anime que
decesserunt in peccatis mortalibus, et sunt eternaliter dampnate.
quia ibi est error sempiternus, secunda mansio dicitur limbus puerorum,
et est supra infernum, in qua veniunt anime decedentes sine baptis-
mate, ut anime puerorum, et dicit beatus augustinus quod decedentes
in originali peccato licet actualia nullum peccatum commiserunt, licet in
spectra dei ira sunt, et iste anime non sentiunt penam sensus,
sed penam dampni, scilicet quod carent visione dei, tertia mansio
est purgatorium ad quod diriguntur anime que penituerunt et
penitentiam non compleverunt, quarta mansio est sinus abrahe
ad quam venerunt omnes anime que obierunt sine peccato mortali
ante legem novam, sed est notandum quod secundum beatum gregorium locus sunt
quod possunt animabus existentibus in purgatorio venire ... missa
preces dona ieiunia ..., absolvunt animas quas purgans
definet ignis,

Dubitatur utrum purgatorium sit prope infernum. Respondetur quod purgatorium
est duplex scilicet speciale et communis, commune est iuxta infernum, et
ad id mittuntur anime que sunt de communi lege puniende eodem igne
quo puniuntur anime dampnate in inferno, sed speciale secundum gregorium
est in diversis locis, vel quia anime puniuntur in aere, quedam in
aqua, quedam in cimiteriis, quedam sunt in domibus, et propter hoc potest ...
ad questionem,

Dubitatur utrum pena purgatorii sit maior pena huius mundi,
Respondetur quod pena purgatorii prout per se spectat est maior pena
huius mundi, et est maior omni pena corporali, ut dicit beatus gregorius,
sed pena purgatorii ... est minor ... quantitate ...
et velle ... dei,

Dubitatur utrum ignis purgatorii sit ignis corporalis vel spiritua-
lis, Respondetur quod est ignis corporalis secundum beatum gregorium quia est idem ignis cum
igne infernali, sed differt quia, ... inter agentes et patientes dicit

esse proporcio. sed inter spirituale et corporale non est proporcio, ergo anima
que est spiritualis non patitur ab igne corporali. Respondetur quod anime
puniuntur ex divina permissione et non ex natura/

Dubitatur utrum purgatorium manet vel manebit post diem no-
vissimum, Respondetur quod non, quia vel esset frustra in ista, sed post diem
novissimum si maneret purgatorium ipsum frustra maneret, et purgatorium
non est ponendum post diem novissimum, quia omnis anima aut dampnabitur
aut salvabitur/

Dubitatur utrum suffragia que fiunt pro defunctis ab aliquo existente in
peccato mortali prosunt defunctis, Respondetur secundum sanctum Thomam quod existens
in peccato mortali, vel hoc facit pro motu, vel requisitus est minister.
Si pro motu facit tunc suffragia non prosunt dualiter, quia deus peccatores
non exaudit, Et ex peccator quantum mortuus coram deo, ergo
opera sua coram deo mortua sunt, Et hoc probat beatus gregorius dicens
cum quis qui displicet ad intercedendum mittitur irati animus ad ulteriora
provocatur, Secundo si facit suffragia requisitus est minister alterius. hoc
est dupliciter, vel est minister ecclesie, vel alicuius persone singularis
vel privatae, Si primo tunc prosunt dualiter, [illegible]. Sacerdos legens
missam pro defunctis requisitus est minister ecclesie sibi missa eius
prodest. quamvis est in peccato mortali constitutus, et hoc racione dignitatis
misse ab ecclesia instituta, et non racione dignitatis sacerdotis peccatoris.
quia sacramenta non deteriorantur per malum ministrum, unde sacerdos peccator
ita bene baptisat vel conficit corpus christi sicut sanctus petrus.
Si non in peccato mortali facit suffragia pro dualiter requisitus
est minister alicuius persone privatae quod persona digna est alicui facere
[illegible], Si aliquis clericus in peccato mortali est et famulus alicuius
devoti hominis ex cuius iussu dabit elemosinam, tunc clericus,
sua elemosina prodest. licet dabitur per peccatorem/

Dubitatur Si aliquis sacerdos careat virga virili an possit ce-
lebrare missam, Ad hoc videtur secundum aliquos quod si venisset
sibi ex infirmitate, vel illa castrare fecit propter lepram fugere,
dampnum, tunc posset celebrare, Si autem propter libidinem propter
libidinem carnis fugiendam permittet abscindi. tunc non possit
celebrare missam/

Dubitatur an macula oculorum vel claudicatio impediat aliquem
quod non possit celebrare missam/

Albertus Magn.